Centenary Celebrated Sharanabasaveshwar Vidhya Vardhak Sangha's

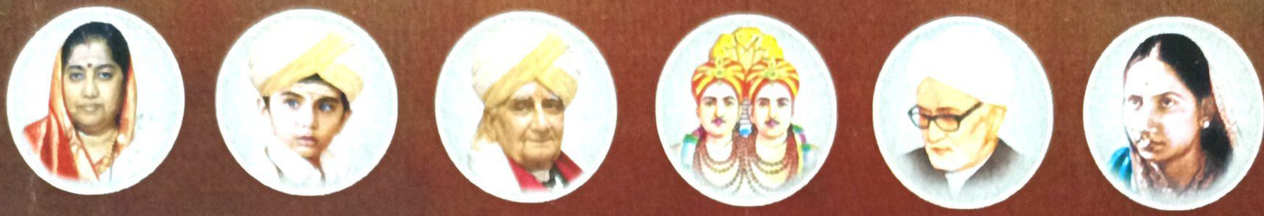

GODUTAI DODDAPPA APPA

ARTS, COMMERCE & SCIENCE DEGREE COLLEGE FOR WOMEN

KALABURAGI - 585 103

ಶೋಧ Shodha

INTERNATIONAL RECOGNITION MULTI DISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL

Vol 22. Issue 22. March. 2024

Editor-in-Chief

Smt. Janaki Hosur

EDITORIAL BOARD

Smt. Janaki Hosur
Editor-In-Chief

Dr. Puttamani Devidas
Executive Editor

Dr. Shantaling Ghante
Editor

Dr. Seema Patil
Assistant Editor

Dr. Siddalingareddy
Review Editor

INTERNAL ADVISORY BOARD

1. **Dr. S. S. Honalli**
   Registrar
   Sharnbasva University, Kalaburagi.
2. **Dr. S.G. Dollegoudar**
   Principal, Sharnbasveshwar Commerce College, Kalaburagi
3. **Dr. Laxmi K. Maka**
   Dean, Godutai Engineering College for Women, Kalaburagi

SHODHA
Internationa Recognition Multi disciplinary Research Journal

CONTENTS

ಪರಿವಿಡಿ

1. ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ – ಡಾ. ಪುಟ್ಟಮಣಿ ದೇವಿದಾಸ. 5
2. ಸಮಾಜೋದ್ಧಾರಕ ಗುರುನಾನಕರು – ಡಾ. ನೀಲಾಂಬಿಕಾ ಶೇರಿಕಾರ 8
3. ವೇದ ಕಾಲದ ಸಂಗೀತ – ಡಾ. ಸೀಮಾ ಪಾಟೀಲ್ 11
4. ಬಸವೇಶ್ವರರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆ – ಡಾ. ಲಾಡ್ಲೇಮಶಾಕ್ ಪೀ. ನದಾಪ್ 13
5. ಸರಳ ಸಜ್ಜನಕೆಯ ಶಿವಶರಣ ಸಮಗಾರ ಹರಳಯ್ಯ – ಡಾ. ಕಾಮೇಶ ದಾಮಾ 24
6. ರಂಗಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ – ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರ ಸ್ಥಾವರಮಠ 30
7. ಹೀರಾಪುರದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಬಾವಿಗಳು – ಶ್ರೀಮತಿ ಸಂತೋಷಿ ಶಿರವಾಳ 33
8. Role of International Ortganizations – Smt. Dhakshayani Kadadi 35
9. Climate Change And Global warming – Smt. Deesha Mehata 39
10. Womens Of Mathematics – Sri. Adarsh V. 41
11. The relationship between internet connctivity workplace – and productivity in the -Smt. Nirmala N. 43
12. The Resurgence Of Vaishnavism and saivism in bhakti movement – Smt. Padmaja S. 47
13. A study on Locus of control and Aggressive Behaviour of Pencak silat women players – Dr. Milind Sullad 49
14. ADME prediction of compounds isolated – Dr. Shwetha G. 55
15. Teaching Respect and Gratitude as Soft Skills to the Students in the Present Age – Smt. Preeti 58
16. The Role of Social Media in Journalism – Krupa Sagar G. 60

ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ

–ಡಾ. ಪುಟ್ಟಮಣಿ ದೇವಿದಾಸ
ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು
ಗೋದುತಾಯಿ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ
ಮೊ. 8861735443 – email : puttamanipr@gmail.com

ಜಗತ್ತು ಕಂಡ ಮಹಾಮಾನವ ತಥಾಗತ ಗೌತಮ ಬುದ್ಧರು ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಭ್ರಾತೃತ್ವಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಿ, ಎಲ್ಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಶೀಲ ಮತ್ತು ಮೈತ್ರಿ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಹದಗೆಟ್ಟ ಸಮಾಜವನ್ನು ಶಾಂತಿ, ಸುಭಿಕ್ಷೆ, ನೆಮ್ಮದಿಯ ತಾಣವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಮಹಾ ಕಾರುಣಿಕ,

ಪುರುಷನಿಗೆಷ್ಟೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಿಳೆಗೂ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಜಗತ್ತಿನ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಅದು ಮಹಾತ್ಮ ಗೌತಮ ಬುದ್ಧರು. ಪುರುಷನ ಅರ್ಧದಷ್ಟಿರುವ ಮಹಿಳೆ ಬುದ್ಧಿ, ಜ್ಞಾನ, ಪ್ರತಿಭೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಮ್ಮಿಯಿಲ್ಲ, ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸಮಾಜದ ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳು ಆಕೆಯನ್ನು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಯಿಂದ ದೂರ ಇರಿಸಿವೆ? ಯಾಕೆ ಆಕೆಯ ಶಕ್ತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಮನೆಯ ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೇ? ಎಂದು ಮಹಿಳಾ ಶೋಷಕರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿ, ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಅದು ಮಹಿಳಾಪರವಾದಿ ತಥಾಗತ ಗೌತಮ ಬುದ್ಧರು. ತನ್ನ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆಯೋ ಹಾಗೆ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಧರ್ಮಗಳ ಭಿಕ್ಕುಣಿಯರಿಗೂ ಕೂಡ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಚಾಲನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದವರೂ ಕೂಡ ಭಗವಾನ್ ಗೌತಮ ಬುದ್ಧರೇ ಎನ್ನುವುದು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಬಹು ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಲಿಂಗ, ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ವರ್ಗ, ವರ್ಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾವುದೇ ಭೇದಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡದ ಬುದ್ಧರು ಈ ಎಲ್ಲ ಅನಿಷ್ಟಗಳು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 2500 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಶಾಕ್ಯ ದೊರೆ ಶುದ್ಧೋಧನ ಮತ್ತು ಮಹಾಮಾಯೆ ದಂಪತಿಗಳ ಉದರದಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಜೀವನದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಜನಿಸಿದರು. ಕುಟೀಲ ಸನಾತನ ಸಮಾಜದಿಂದ ಸುಮಾರು 5000 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮೋಸ, ವಂಚನೆ ,ಅನ್ಯಾಯ, ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತ ಪಶುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ದಮನಿತ, ಶೋಷಿತ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನೆಂಬ ಚಮತ್ಕಾರದ ಉದಯವಾಗಿತ್ತು. ಬುದ್ಧರ ಅಂತಃಕರಣ ಹಾಗೂ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಎಷ್ಟು ಪವಿತ್ರವಾಗಿದ್ದವೆಂದರೆ ಅವರ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಅಂಗೂಲಿಮಾಲಾನಂತಹ ಕಟುಕನೇ ಬಂದರೂ ಆತ ತನ್ನ ಮನದ ಎಲ್ಲ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪವಿತ್ರಾತ್ಮನಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ, ಅರಹಂತನಾಗಿಬಿಡುತದತಿದ್ದ. ಕಿಸಾಗೌತಮಿಯಂತಹ ಮುಗ್ಧ ಅಜ್ಞಾನಿಯೂ ಕೂಡ ಸಾಸಿವೆ ಕಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿನ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾಗಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಅರಹಂತಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು, ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳು, ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಸಹೋದರರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹುಚ್ಚಳಾಗಿದ್ದ ಪಟಾಚಾರಳು ಬುದ್ಧರ ವಾಣಿಮಾತ್ರದಿಂದ ಕಳೆದುಹೋದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸಮಾಜಸೇವಕಿಯಾಗಿ ಅರಹಂತಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರು ಬುದ್ಧರ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲ ಕ್ಲೇಷಗಳನ್ನು, ಜನನ ಮರಣ, ಆಸೆ ದುರಾಸೆ, ದುಃಖ ದುಮ್ಮಾನ, ರಾಗದ್ವೇಷ ಇತ್ಯಾದಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಭ್ರಮೆ, ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಿತರಾಗಿ ಅರಹಂತರಾಗುವಷ್ಟು ಸಕ್ಷಮರಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂದರೆ ಆ ಬುದ್ಧರ ಜೀವದಯೆ, ಮಾನವ ಪ್ರೇಮ, ಪ್ರಜ್ಞೆ,

ಶೀಲ, ಮೈತ್ರಿಭಾವಗಳು ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಅವರ ನಡೆ, ಬೋಧನೆ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಗಳು ಪರಿಣಾಮ, ಪ್ರಭಾವಗಳ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯ ಯಾವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರುತ್ತಿರಬಹುದು ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲು ಸಹಿತ ಬಹುಶಃ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇನೋ! ಇದಲ್ಲವೇ ನಿಜವಾದ ಪವಾಡ!

ಭಾರತದ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಾಷಾ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯುಳ್ಳ ಪಾಲಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬೌದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜನಪರವೂ, ಜೀವಪರವೂ ಆಗಿದ್ದು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಾಗೂ ವೈಚಾರಿಕ ಮನೋಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದರಿಂದ ಅದು ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧ ಧಮ್ಮದ ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥವಾದ ತಿಪಿಟಿಕದ ಭಾಗಗಳಾದ ಥೇರಗಾಥಾ ಹಾಗೂ ಥೇರಿಗಾಥಾಗಳು ಕೂಡ ತಿಪಿಟಿಕದಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. 'ಥೇರ' ಎಂದರೆ ಭಿಕ್ಕು, 'ಥೇರಿ' ಎಂದರೆ ಭಿಕ್ಕುಣಿ ಎಂದರ್ಥ.

ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 500ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯರಾಗಿ ಬುದ್ಧರ ಸಂಘದಲ್ಲಿದ್ದು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಸ್ಥರಂತೆ ಅನೇಕ ಗೃಹಿಣಿಯರೂ ಕೂಡ ಬುದ್ಧರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಬೌದ್ಧ ಉಪಾಸಕಿಯರಾಗಿ ಧಮ್ಮದ ಪ್ರಚಾರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ತನುಮನಧನಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು, ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಬಲು ರೋಚಕವಾದ, ನಂಬಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.ಇದಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧರ, ಕಾಲದ ಅವರ ಬೋಧನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಭವಿತರಾಗಿ ಸಾಧನೆಗೈದು ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ಅನೇಕ ಭಿಕ್ಕುಣಿಯರು ಮತ್ತು ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಸಾಕ್ಷಿದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ.

ಬುದ್ಧರ ಕಾಲದ ಭಿಕ್ಕುಣಿಯರೇ ರಚಿಸಿರುವ ಹಾಡುಗಳ ಸಂಕಲನವಾದ "ಥೇರಿಗಾಥಾ"ದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 73 ಭಿಕ್ಕುಣಿಯರ 552 ಗಾಥಾ ಅಂದರೆ ಹಾಡುಗಳಿವೆ. ಸಮಾಜದ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನನೆಲೆಗಳಿಂದ ಬಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಬುದ್ಧರ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಂದಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಮಾನಸಿಕ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು, ಮೇಲರಿಮೆ ಮತ್ತು ಕೀಳರಿಮೆಗಳ ಭವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾನ ಭಾವವನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬುದ್ಧರು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಈ ಅವಕಾಶದಿಂದ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳಿಂದ ಬಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ, ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಅಗಾಧ ಹಾಗೂ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧರ ಸಾಕುತಾಯಿಯಾದ ಮಹಾಪ್ರಜಾಪತಿ ಮಹಾಮಾಯೆ ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಗ ಹಾಗೂ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯ ಆನಂದನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ಸುಮಾರು 500ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರವಜ್ಜಿತರಾಗಿ, ಬುದ್ಧರ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅರಹಂತರಾದ ಸಂದರ್ಭ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇಡೀ ಜಾಗತಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಘಟ್ಟಾಗಿದೆ.

ತಿಪಿಟಿಕಾದಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಬೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಕುಣಿಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದ 'ಥೇರಿಗಾಥಾ'ವು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಬುದ್ಧವಚನವೆಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಜೀವನದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು, ಮತ್ತು ಬುದ್ಧರ ಬೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದ ತಮ್ಮಲ್ಲಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು, ತಾವು ಮಾಡಿದ ಸಮಾಜಮುಖಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಹು ಸರಳ ಸುಂದರವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂ ರ್ವಕವಾಗಿ ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾಪ್ರಜಾಪತಿ ಮಹಾಮಾಯೆ, ಖೇಮಾ, ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾ, ಮುತ್ತಾ, ಪುನ್ನಾ, ತಿಸ್ಸಾ, ಧೀರಾ, ವೀರಾ, ಭದ್ರಾ, ಉಪಸ್ಸಮಾ, ವಿಸಾಖಾ, ಸುಮನಾ, ಉತ್ತರಾ, ಧಮ್ಮಾ, ಸಂಘಾ, ಅಭಿರೂಪನಂದಾ, ಜೆಂಥಾ, ಸುಮಂಗಲಾ ಚಿತ್ತಾ, ಮುತ್ತಿಕಾ, ಅಭಯಾ, ಅಪರಾಸಾಮಾ, ಉತ್ತಮಾ, ದಂತಿಕಾ, ಉಬ್ಬಿರಿ, ಸುಕ್ಕಾ, ಸೇಲಾ, ಸೋಮಾ, ಭದ್ರಕಪಿಲಾ, ವಿಮಲಾ, ಸುಂದರಿ, ನಂದಾ, ಮಿತ್ತಾ, ಸಕುಲಾ, ಸೋಣಾ, ಭದ್ರಕುಂಡಲಾ, ಪಟಾಚಾರಾ, ತಿಂಸಾಮುತ್ತಾಚಂದಾ, ಯಶೋಧರಾ(ಬುದ್ಧರ ಹೆಂಡತಿ), ಸುಜಾತಾ(ಬುದ್ಧರಿಗೆ ಪಾಯಸ ಕೊಟ್ಟವಳಲ್ಲ), ಅನುಪಮಾ,ಗುತ್ತಾ

ವಿಜಯಾ, ಉತ್ತರಾ, ಜಾಲಾ, ಕಿಸಾಗೌತಮಿ, ಉಪ್ಪಲವರ್ಣಾ, ಆಮ್ರಪಾಲಿ, ಚಾಪಾ, ರೋಹಿಣಿ, ಇಸಿದಾ, ಸುಮೇಧಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಇನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರು ಬುದ್ಧರ ಸಂಗದಿಂದ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಅರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಹಿಳೆಯರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ ಜಾತಿಗಳ, ಉಪಜಾತಿಗಳ, ರಾಜ ಮನೆತನಗಳ, ಶ್ರೀಮಂತ, ಬಡವರ ಮನೆಯ ಮಹಿಳೆಯರು, ರಾಜನರ್ತಕಿಯರು, ವೇಶ್ಯೆಯರು, ದಲಿತ, ದಮನಿತರು, ವಿಧವೆಯರು, ಹುಚ್ಚರು, ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವವರು ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಬಂದರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಜ್ಞಾನ .ಧ್ಯಾನ, ಶೀಲ, ಸಮಾಧಿಗಳ ಕ್ಷಿತಿಜ ವಿಸ್ತಾರತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಥೇರಿಯರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಧಮ್ಮದಿನ್ನಾ ಥೇರಿಯ ಹಾಡು : ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬಯಕೆಯ ಕುರಿತು, ಗಟ್ಟಿ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದವಳು,ತಿಳಿಗೊಳದ ಮನಸ್ಸಿನವಳು, ಮುಟ್ಟುವ ಸುಖಗಳ ಸುಳಿಯಿಂದ ಹೊರತಾದವಳು,ಸಂಸಾರದ ತೆರೆಗಳ ಏರಿ ನಿಂತವಳು, ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುವ ಚಕ್ರವ ದಾಟಿ ಬಂದವಳು...

ಸುಮನಾ ಥೇರಿಯ ಹಾಡು : ಯಾವ ಮೂಲ ಧಾತುಗಳು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣವೊ, ಆ ಸಮಸ್ತವನ್ನು ನೀನು ಯಾತನೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದಾಗ, ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೀನು..

ಉತ್ತರಾ ಥೇರಿಯ ಹಾಡು: ದೇಹದ ಜೋತೆ ಸ್ವಯಂ ನಿಗ್ರಹ ಸಾಧಿಸಿದವಳು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡವಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡವಳು ತೀವ್ರ ಬಯಕೆಗಳ ಬೇರು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿದ ಕಾರಣ ಆಕೆಯೀಗ ಶಾಂತಳು ಮುಕ್ತಳು..

ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ಹರಿಯುತ್ತ ಬರುವ ನದಿಗಳು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಅದರ ಅಗಾಧತೆಗೆ ಮಾರುಹೋಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುವಂತೆ, ಅನೇಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಬಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಹಾ ಕಾರುಣಿಕ, ಬೋಧಿಸತ್ವ ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧರೆಂಬ ಮಹಾಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಒಂದಾಗಿ, ತಾಯಿ, ಮಗಳು, ತಂಗಿ, ಅಕ್ಕ, ಹೆಂಡತಿ, ರಾಣಿ, ನರ್ತಕಿ, ವಿಧವೆ, ವೇಶ್ಯೆ, ದಾಸಿ, ಪರಿಚಾರಕಿ, ಹುಚ್ಚಿ ಇತ್ಯಾದಿ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಹಳೆಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅರಹಂತಳೆಂಬ ಹೊಸ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಆತನ ಧಮ್ಮ – ಅನುವಾದಕರು–ಡಾ. ಜಗದೀಶ ಕೊಪ್ಪ.
2. ತೇರಿಗಾಥಾ – ಡಾ. ವಿಮಲ ಕೀರ್ತಿ.

*****

ಸಮಾಜೋದ್ಧಾರಕ ಗುರುನಾನಕರು

–ಡಾ. ನೀಲಾಂಬಿಕಾ ಪೊಲೀಸ ಪಾಟೀ
ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಗುಡಿಯ ಆವರಣ, ಕಲಬುರ

"Your food makes of blood, While that of Lolo the carpenter taste like honey and milk

- Gurunanak.

ನಿನ್ನ ಊಟದಲ್ಲಿ ರಕ್ತದ ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಬಡವನಾದರೂ ಲಾಲೂ ನೀಡಿದ ಊಟದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಹಾಲು ಜೇನಿನಕ್ಕಿಂತ ರುಚಿಯಾಗಿದೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಡವ ಬಲ್ಲಿದರ ನಡುವಿನ ಭೇದವನ್ನು ಅಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಮಹಾಪುರುಷರು ಗುರುನಾನಕರು.

ತಮ್ಮ ದಿಟ್ಟನುಡಿ ಮತ್ತು ಗಟ್ಟಿನಡೆಯಿಂದ ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು ಗುರುನಾನಕರು ತಮ್ಮ ಶುದ್ಧ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಪ್ರೇಮ ತ್ಯಾಗಗಳಿಂದಾಗಿ ಇಡೀ ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದವರು. ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾ, ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ಕೀಳು ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದರು. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಖಿನ್ನನಾಗದೆ, ದೇವರಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ಮುನ್ನಡೆದು ತಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದವರವರು.

ಗುರುನಾನಕರು ಪಂಜಾಬದ ತಲವಂಡಿ (ಈಗಿನ ನಾನಕ ಸಾಹಿಬ್) ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1469 ಏಪ್ರಿಲ್ 15ರಂದು ಮೆಹ್ತಾಕಾಲ ಮತ್ತು ತೃಪ್ತಾ ದಂಪತಿಗಳ ಉದರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಎಳನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲ ಎಂಬ ಗುರುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಪಂಜಾಬಿ ಕಲಿತರು ಬ್ರಿಜ್‌ನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕುತುಬುದ್ದೀನ್ ಎಂಬ ಮೌಲ್ವಿಯಿಂದ ಉರ್ದು, ಅರೆಬ್ಬಿಕ್ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತರು ಈ ಕಲಿಕೆಯಿಂದಾಗಿಯೆ ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದಾಗಿನಿಂದಲೇ ಅವರು ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸರ್ವಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ಅವರ ಜನಕರು ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಉಪನಯನ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದಾಗ ಬಾಲಕ ಗುರುನಾನಕ ಅದೇನೂ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದನಲ್ಲದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರಂತೆ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ " ಈ ನೂಲಿನ ಎಳೆಗಳು ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಸುಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದ ಅದು ನನಗೆ ಬೇಡ"–

ಬಾಲಕನ ಈ ಮಾತುಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳಿಗೆ ಮರ್ಮಘಾತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದವು. ಧರ್ಮವನ್ನರಿಯದವರು ' ಅಧರ್ಮತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿದೆ' ಎಂದರು. ಬಾಲಕನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಕೆಟ್ಟಕಾಲ ಬರುವದು ಎಂದು ಬಯ್ಯತೊಡಗಿದರು. ಇವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಜನಕರಿಗೆ ಮಗನ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮಗನ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮಗನ ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಸುಲಬನಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಡನೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಚಂದಲಖಿವಿದಾಸ– ಎಂಬ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಪಂಚ ಮಾಡುತ್ತಲೆ ಪಾರಮಾರ್ಥದತ್ತ ನಡೆದರು. ನಾನಕರು ಸಂಸಾರದೊಳಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಅವರನ್ನು ಕಾಡಲಿಲ್ಲ ಯವಾಗಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೊತ್ತು ಹೊಂದು ಮೊದಲೇ ಎದ್ದು ಕರೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜಳಕ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೇವರ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಮೂರುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಆ

ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ದೈವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದದ್ದು, ದಿವ್ಯವಾಣಿಯೊಂದು ನಾನಕರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ, ಕಿವಿಗೂ ಬಂದು ಮೊಳಗಿತು. "ನಾನಕ ಯಾವಾಗಲೂ ನಾನು ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಸನ್ಮಾರ್ಗದತ್ತ ಒಯ್ಯಬೇಕು. ಈಗ ನೀನು ನಾನಕನಲ್ಲ ಗುರುನಾನಕ" – ಸಾಕ್ಷಾತ ಶಿವನು ಒಂದು ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಅಮೃತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನಕರಿಗೆ ದೇವರಲ್ಲಿದ್ದ ಭಕ್ತಿ ಇನ್ನೂ ನೊರ್ಮಡಿಯಾಯಿತು. ಸತ್ಯ ನಿತ್ಯವಾಯಿತು.

ದೈವೀ ವಾಣಿಯಂತೆ ಗುರುನಾನಕರು ಅನೇಕ ವರ್ಷಕಾಲ ಲೋಕ ಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಂಡರು. 1945 ರಿಂದ 1530ರವರೆಗೆ ಸುಮಾರು 35ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯವರೆಗೆ ಲೋಕಸಂಚಾರಗೈದು ಜನರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದರು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1530ರನಂತರ ತಮ್ಮ ಲೋಕಸಂಚಾರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ರಾಮೀನದಿ ಸಮೀಪದ ಕರ್ತಾರಪುರ ಎಂಬಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಇವರಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿದರು. ನಾನಕರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿದರು. ಮುಂದೆ ಇದೇ ಪಂಥವು ' ಸಿಖ್' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆಯಿತು.

'ಸಿಖ್' – ಎಂದರೆ 'ಶಿಷ್ಯ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವುಂಟು ಹಿಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ರೆಲ್ಲರು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದರು. ಗುರುನಾನಕರು ಭೋದಿಸಿದ ತತ್ವಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

1] 'ದೇವರೊಬ್ಬನೆ' ಎಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯರು ಅವನ ಮಕ್ಕಳ್'

2] ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬಹುದು.

3] ಆತ್ಮ ಆರೋಗ್ಯದಲ್ಲಿರುವವರು ದೇಹದ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ

4] ಜೀವನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವದು ಪಾಪ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸಬಾರದು.

5] ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸಲ್ಲದು ನಾಳೆಗಾಗಿ ಕೂಡಿಡುವದು ಬೇಡ ಅದು ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದುರಾಲೋಚನೆ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಳವು, ದರೋಡೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಶಾಂತಿ ಕದಡುತ್ತದೆ.

6] ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವದೆಲ್ಲ ದೇವಮಯ

7] ಬೆವರು ಸುರಿಸಿ ದುಡಿಯಬೇಕು.

ಗುರುನಾನಕರು ಬೋಧಿಸಿದ ತತ್ವಗಳು ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ ತತ್ವಗಳೆನಿಸಿವೆ, ಮನುಷ್ಯ ಮಹಾಂತನಾಗುವ ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಭೇದ ಮಾಡಿ ಬದುಕುವದು ಬೇಡ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಭೇದ ಮಾಡಿ ಬದುಕುವದು ಬೇಡ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಂಶವೇ ಆಗಿರುವದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಶಿವನೊಳು ಕೂಡಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಾನವರಲ್ಲಿರುವ ಮೇಲು–ಕೀಳು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದೊಡಿಸಲು ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನಗೈದರು. ಕೆಳವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಬಡಿಗತನ ಕಾಯಕ ಕೈಕೊಂಡ ಲಾಲು ಎಂಬುವರ ಮನೆಗೆ ಸ್ವತಃ ಹೋಗಿ ಪ್ರಸಾದ ಮಾಡಿದ್ದು ಬಹಳ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು. ಶ್ರೀಮಂತ ಮಲ್ಲಿಕ್ಕ ಭಾಗೋ ಎಂಬುವರು ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಕರೆದಾಗ ಆತನ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ' ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಕಾಯಕ ನಿನ್ನದಲ್ಲವಾದುದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ವಾಸನೆ

ಬರುತ್ತಿದೆ' – ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನುಡಿದರು.

ಹೀಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದ ಅಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿದ ಗುರುನಾನಕರ ಧರ್ಮ 'ಸಿಖ್' ಧರ್ಮವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿದೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

1] ಗುರುನಾನಕ ಬಿ.ವಿ. ಮಲ್ಲಾಪುರೆ

2] ಬಸವಪಥ – 2005 – ಲೇಖಕರು ಎಸ್.ಎಂ.ದಾಶಾಳ

3] GuruNanak – Dr. Gopal Singh

ವೇದಕಾಲದ ಸಂಗೀತ

–ಡಾ ಸೀಮಾ ಪಾಟೀಲ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸಂಗೀತ ವಿಭಾಗ
ಗೋದುತಾಯಿ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ

ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತವು ಆಯಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತ ಹೊಯಿತು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಗಿತವು ಹೇಗೆ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದುತ್ತಾ ಹೊಯಿತು. ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿಚಾರು ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗೋಣ ವೇದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಗೀತ. ಋಗ್ವೇದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೀತೆಯನ್ನು ಗೀರ್, ಗಾತೂ ಗಾಯಿ, ಗಾಯತ್ರಿ ಗಿತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಗಳ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಋಗ್ವೇದದ ಋಕ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ವರಾಂತ ಮಾಡಿದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಪರ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ಆವೃತ್ತಿಪೂರ್ವ ಗಾಯನವನ್ನು ಸ್ತೋಮ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಂಗಿತದಲ್ಲಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವೈಚಿತ್ರ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತೇವೆಯೋ ಹಾಗೆ ವೈದಿಕ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಸ್ತೋಮವು ಹಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು ಋಗ್ವೇಧದಲ್ಲಿ ಗೀತ ಪ್ರಬಂಧ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಗೀತಿ ಗಾಥಾ ಗಾಯತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಾಮ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಥಾ ಯಾತ್ರ ಹಾಗು ಸಾಮ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಥಾ ಇದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಸಾಮ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಥಾ ಇದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಾಗು ಪರಂಪರಾಗತ ಗೀತ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ.

ಅದರ ಗಾಯನವನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗಾಥಾ ಹಾಡುವ ಗಾಯಕರಿಗೆ ಗಾಥಾನ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾಮ ಗಾಯನದ ಉಲ್ಲೇಖ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಗಾಯನವನ್ನು ಕೆಲವು ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸಾಮ ಗಾಯನಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು. ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಗರ್ಗರ ಪೂಣಿ ಕರ್ಕರ ಮುಂತಾದ ವಿಣೆಗಳು ತಂತು ವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶವಾಗುತ್ತವೆ ಸುಷಿರ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ದುಂದುಭಿ ವಿಣೆಗಳು ತಂತು ವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಸುಷಿರ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ದುಂಧುಬಿ ಡಮರು ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಋಗ್ವೇದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ತಂತುಗಿಂದ ವೀಣೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಮದಿಂದ ಅವನದ್ದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಪರಿಚಯವಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಸೋಮಯಾಗಗಳಲ್ಲಿಯ ಸುಮನ್ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ಸಂಗೀತದ ವಿವರಣೆ ಯಜುರ್ವೇದದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ತಾತ್ಕಾಲಿನ ಸಂಗೀತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿಕಾಸ ಕ್ರಮದ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಶುಕ್ಲ ಯಜುರ್ವೆದದ ವಾಜಿಸನೆಯ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿನ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಹಾಗೂ ಕಲಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಪರಿಚಯ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ನೇಕಾರರು, ಶೈಲೂಷರು (ನಟರು) ನರ್ತಕರು, ಗಾಯಕರು, ವೀಣಾ ವಾದಕರು ದುಂಬುಭಿವಾದಕರು ಮುಂತದವರ ಉಲ್ಲೇಖ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಬೇದ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಯಜುರ್ವೆದ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ವೀಣಾ , ಪಣವ, ದುಂದುಭಿ, ಶಂಖ, ಭೂಮಿ, ದುಂದುಇ ಹಾಘೂ ತಲಿವ ಇತ್ಯಾದಿ ವಾದ್ಯಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುತ್ತದೆ. ವೀಣೆಯಲ್ಲಿ ಶತತಂತಿ ವೀಣೆ ಯ ಉಲ್ಲೇಖ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ತಂತಿಗಳು ನೆಣದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಇದರ ವಾದನವನ್ನು ಇತಿಕಾ ಅಥವಾ ವೇಥಸ್ ಎಂಬ ಧನುಸ್ಸಿನಾಕಾರದ ಸಾಧನದಿಂದ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಠ ಪ್ರಕಾರದ ವಿಣೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಯಜುರ್ವೆದದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಣಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಅವತಾರವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇತ್ತು. ತೈತ್ತರೀಯ ಹಾಗೂ ಶತಪಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗಾಯಕರು

ಹಗಲು ಹಾಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಗಾಯಕರು ರಾತ್ರಿ ಹಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಯಮಗಳಿವೆ. ಈ ಎರಡು ಗಾಯನದಿಂದ ಅಶ್ವಮೇಧ ಮಾಡುವಂಥ ರಾಜನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ಕ್ಷತ್ರ ಈ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳ ಸಂಪತ್ತಿನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ವೇದಾನುಯಾಯಿ ಋತ್ವಿಜರು ಸಹ ಭಾಗವಹಿ ಸಾಮಧಂತಹ ವೈದಿಕ ಸಂಗೀತವಲ್ಲದೆ ಗಾಥಾ, ನಾರಾಶಂಸ ಮುಂತಾದ ಲೋಕ ಸಂಗೀತಗಳು ಕೂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಗಾಥಾ, ಗೀತಾ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಪರಂಪರಾಗತ ವೀ ಹಾಗಯೇ ಇರುತ್ತತ್ತು. ಸೂತ ಎಂಬ ಜಾತಿಯ ಜನರು ಇಂತಹ ಗಿತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಹಾಗೂ ನ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮುಣರಾಗಿ ರಾಜಾಶ್ರಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಥರ್ವ ವೇದಕ್ಕೆ ಅಥರ್ವಾಂಗೀರಸವೇದ ಬ್ರಹ್ಮವೇದ ಅತವಾ ಅಂಗಿರೋವೇದ ಎಂಬ ಬೇ ಹೆಸರುಗಳುಂಟು ಅಥರ್ವ ವೇದದಲ್ಲಿ ಸಾಮವೇದದ ಗೌರವಗಾನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಯಜ್ಞ ಹೆಸರುಗಳುಂಟು ವೇದದಲ್ಲಿ ಸಾಮವೇದದ ಗೌರವಗಾನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಯಜ್ಞ ಯುಗಾದಿ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮವೇದದ ಅನಿವಾ ಬಗ್ಗೆ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಋಗ್ವೇದ ಹಾಗೂ ಸಾಮವೇದಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಣೆಗೊಂಡ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳು, ಕರ್ತೃವಿನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಬಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಅವನಿಗೆ, ಮಂಗಳವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳೆಂದು ಹೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಮ ವಿಶೇಷಗಳ ಮತ್ತು ಗಂಧರ್ವರ ವಿಲಾಸಿ ಜೀವನದ ವರ್ಣನೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಸೋಮರಸದ ಉ ನರ್ತಿಸುವ ಗಂಧರ್ವರ ಹಾಗೂ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಗಾಥಾ ನಾರಾಂಶತಿ ಮುಂತಾದ ಲೋಕ ವರ್ಣನೆಯ ಅಥರ್ವ ವೇದದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಲೋಕ ಗೀತೆಗಳ ಪ್ರಚಾರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಇತ್ತು. ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡು ಜನರು ತಮ್ಮ ವ್ಯವಸಾಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನೋರಂಜನೆಗಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಜನರು ತಮ್ಮ ವ್ಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನೋರಂಜನೆಗಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ತ್ರೀ-ಪ ಸಾಮೂಹಿಕ ನೃತ್ಯ ಸಮಾರಂಭಗಳು ಸಹ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಂಧರ್ವ ಅಪ್ಸರಾಗಣ ಮುಂತಾದ ದೈವೀ ಜೀ ಯಾವಾಗಲೂ ಸುರಾಪಾನ ಕಾಮಿನೀ ಗಿತ ಹಾಗೂ ನೃತ್ಯಾದಿ ವಿಲಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ವರ್ಣಿಸ ಇವರ ವಿಲಾಸ ಸ್ಥಾನವು ಜನನಿವಾಸಗಿಂತ ದೂರವಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ವೃಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಯು ಇಂತಹ ಗಂಧರ್ವರು ದೇವಾಧಿಪತಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾ- ಕರ್ಕರಿ ಹಾಗೂ ದುದುಂಬಿ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳ ಉಲ್ಲೆಖವಿದೆ.

ಆಕಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಹೈದ್ರಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆ – ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ವಿ. ಕಲ್ಮಠ ಬೀದರ
2. ಸಂಗೀತ ಸಂಜೀವಿನಿ – ಪ್ರೊ.ರಾಜೀವ ಹಿರೇಮಠ
3. ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತ ಚರಿತ್ರೆ – ಪ್ರೊ.ಎ ಯು ಪಾಟೀಲ

ಬಸವೇಶ್ವರರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆ

– ಲಾಡ್ಲೇಮಶಾಕ ಪೀ. ನದಾಫ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,

ಗೋದುತಾಯಿ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಅಪ್ಪ ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ

ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಪದವಿ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರ್ಗಿ

ಬಸವೇಶ್ವರರ ಬದುಕು ನಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಘಟ್ಟವಾಗಿದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಒಂದು ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಕಲ ಜೀವಾತ್ಮರ ಕಲ್ಯಾಣ ಚಿಂತನೆಗೇ ತನ್ನನ್ನು ಮೀಸಲಿರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಾಗಿದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರು ಶರಣರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಾಜಸುಧಾರಕರು, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರವೃತ್ತಕರೂ ಆಗಿರುವ ಅವರು ಕವಿಗಳೂ ಅಹುದು. ಶರಣತನ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕತ್ವ ಮತ್ತು ಕವಿತ್ವ ಇವು ಮೂರು, ಒಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೇ ದೊರೆಯುವುದು ಅಪರೂಪ. ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಈ ಅಪರೂಪದ ಮಹಾನುಭಾವರು, ಭಾರತದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂತರಲ್ಲೊಬ್ಬ ರಾಗಿರುವರಲ್ಲದೆ, ಅವರು ನಡೆದ ದಾರಿ, ನೀಡಿದ ಸಂದೇಶ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ ವಾದವುಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತಾರು ವರ್ಷ ಬಾಳಿದ ಅವರ ಜೀವನದ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟವೂ ಇದೆ, ಸಾಧನೆಯೂ ಇದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರರ ಜನನ 1130–31ರಲ್ಲಿ ಇಂಗಳೇಶ್ವರದ ತಾಯಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಯಿತು. ಇವರ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ 1146–47ರವರೆಗೆ ಬಾಗೇವಾಡಿ ಇಂಗಳೇಶ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಿತು.

ಬಾಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ

ಬಸವೇಶ್ವರರು ಜನಿಸಿದ್ದು ಬಾಗೇವಾಡಿಯಲ್ಲಿ. ಈ ಬಾಗೇವಾಡಿಯು ಈಗ ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರರ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯಾದ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಈಗ ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ ಎಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಊರು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಿತ್ತು. ಅಗ್ರಹಾರವೆಂದರೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ ಊರು. ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಒಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಐನೂರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮನೆತನಗಳಿದ್ದವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಗ್ರಹಾರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಗೆಯ ಮಾದಿರಾಜರು ಒಬ್ಬ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಪತ್ನಿ ಮಾದಾಂಬೆ ಅಥವಾ ಮಾದಲಾಂಬೆ. ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಗಂಡು ಸಂತಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾದಾಂಬೆಗೆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಚಿಂತೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಂದಿನಾಥನ ವ್ರತವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಸಿದಳು. ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಗಂಡು ಮಗವನ್ನು ಪಡೆದಳು. ತಾನು ನಂದಿನಾಥನಿಗೆ ಮಾತುಕೊಟ್ಟಂತೆ ಮಗುವಿಗೆ 'ಬಸವ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದಳು. ಆತನು ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನ ಶುಭದಿನವೂ ಅಗಿತ್ತು. ಅದು ಅಕ್ಷಯ ತೃತಿಯಾ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈಗ ಆ ದಿನವನ್ನು ನಾವು 'ಬಸವ ಜಯಂತಿ' ಎಂದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರರ ತಂದೆ ಸ್ವತಃ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸುತ್ತುಮುತ್ತೂ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರರಿಗೆ ಎಳೆಯವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಸರ ದೊರಕಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಹಲವು ಮಹತ್ವದ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಅವರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದವಲ್ಲದೆ, ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳು ಅವರಿಗೆ ಪಾಠವಾದವು. ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಕಡೆಗೆ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟೂ ಓದಿದರು. ಓದಿನೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಆಗಲೇ ತೂಗಿ ನೋಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳು, ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳು, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು, ಗತಾನುಗತಿಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಬಂದ ರೂಢಿಗಳು ಅವರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡವು. ಯಾಗಕ್ಕೆ ಬಲಿಕೊಡುವ ಹೋತನ ದೃಶ್ಯ, ಕಲ್ಲುನಾಗರಕ್ಕೆ ಹಾಲೆರೆಯುವ, ದಿಟದ ನಾಗರವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಅವರು ಆಗಲೇ ಕಂಡರು. ಇವುಗಳ ವೈಚಿತ್ರ ಅವರನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಿತು, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ

ಮರುಕವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿತು.

ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಕಡೆಗೆ

ಬಸವೇಶ್ವರರಿಗೆ ಸುಮಾರು ಹದಿನಾರರ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ತುಮುಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಆಚರಣೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನ ಕಲ್ಯಾಣವಿದೆ ಎಂದೆನಿಸತೊಡಗಿತು. ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಧೈರ್ಯಮಾಡಿ ಯಜ್ಞಪವೀತವನ್ನು ಹರಿದು ಬಿಸಾಡಿ, ಶಿವಮತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ತಮ್ಮ ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟರು. ಅವರ ಜೀವನವು ಹೊಸ ತಿರುವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.

ಬಾಗೇವಾಡಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ಬಸವೇಶ್ವರರು ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಮಲಪ್ರಭೆಗಳ ಸಂಗಮವಾಗಿದ್ದ ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದರು. ಇಲ್ಲಿಯ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಇಲ್ಲಿಯ ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿ ಆಗ ಬಸವೇಶ್ವರರ ಕಣ್ಮನಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡವು. ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಯೆದುರು ನಿಂತು ಭಕ್ತಿಪರವಶರಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರರು ತಮ್ಮನ್ನೇ ತಾವು ಮರೆತರು ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯ ಗುರುಗಳು ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಬಸವೇಶ್ವರರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಸಾಕಾರಮೂರ್ತಿಯನ್ನೇ ಕಂಡಂತಾಯಿತು. ಬಸವೇಶ್ವರರ ಹೊಳೆಯುವ ಕಣ್ಣು ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಮುಖಮುದ್ರೆ, ಎತ್ತರದ ನಿಲುವು, ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಮೈಕಟ್ಟು, ನೇರ ನಡೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಹ ನಿಡಿದಾದ ಮೂಗು, ಧೀ ಶಕ್ತಿಗೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿರುವಂಥ ವಿಶಾಲವಾದ ಹಣೆ, ವಿನಯ ತುಂಬಿದ ಮಾತು, ಗುರುವಿನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ, ಸಂಗಮನಾಥನ ಕೃಪೆಗಾಗಿ ಕಾತರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನೋಭಾವ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಂಡ ಈಶಾನ್ಯಗುರುಗಳು ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರರನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು."

ಅಜ್ಞಾನ ಜನ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಮೌಢ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ತೊಡೆದುಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿದರು. ದಾಸ್ಯ, ದಾರಿದ್ರ, ಅಜ್ಞಾನ, ಅಂಧ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾದಿಯಾಗಿ ಇದ್ದ, ಕೆಳವರ್ಗದವರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಯಾವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆ, ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆ, ಮಾನವ ಸಮಾನತೆ, ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆ, ಸದುವಿನಯ, ಹಾಗೆಯೇ ತಾವು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಛಲ, ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಣಿಯುವ ಸತ್ವದಿಂದ ನಡೆಯುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆ, ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠುರತನ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಾಳಿನಬುತ್ತಿಯಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡರು.

"ತಂದೆ ನೀನು, ತಾಯಿ ನೀನು

ಬಂಧು ನೀನು, ಬಳಗ ನೀನು

ನೀನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲವಯ್ಯ

ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ

ಹಾಲಲದ್ದು, ನೀರಲದ್ದು

ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆ" 1

ಬಸವೇಶ್ವರರು ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಂಗಳವಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಮೊದಲು ಕಂಡದ್ದು ಬಿಜ್ಜಳರಾಯನ ಕರಣಶಾಲೆಯನ್ನು. ಬಿಜ್ಜಳನು ಮಾಂಡಲಿಕ ಅರಸನಾಗಿದ್ದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನೆಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಚಾಲುಕ್ಯರ ಸಾಮಂತ ರಾಗಿದ್ದ ಹಲವರು ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಸವೇಶ್ವರರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಣಕರು ಸಿದ್ಧದಂಡಾಧಿಪನಿಗೆ ತಪ್ಪು ಲೆಕ್ಕ ಒಪ್ಪಿಸಿದುದನ್ನು ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದರು. ತಕ್ಷಣ ಭಂಡಾರಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಭಂಡಾರಿಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಐವತ್ತು ಲಕ್ಷದಷ್ಟು ಹಣದ ಉಳಿತಾಯವಾಗಿದ್ದು ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ಸಿದ್ಧ ದಂಡಾಧಿಪತಿಗಳು ಬಸವೇಶ್ವರರ ಕುಶಲಮತಿಗೆ ಮಾರುಹೋಗಿ, ಅವರನ್ನು ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬಿಜ್ಜಳರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ನೂರೊಂದು ಹೊನ್ನಿನ ಸಂಬಳದ ಮೇಲೆ ಕರಣಿಕನನ್ನಾಗಿ, ನೇಮಿಸಿ ತಮ್ಮ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ತಾವು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಬಂಧು ಬಳಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಮೂಲಕ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಪರಿಶುದ್ಧ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೈಕೊಂಡ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಕಾಯಕವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಮದುವೆ, ಮಹಾಮನೆ, ಶರಣಧರ್ಮ

ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ಮದುವೆಯಾದರು, ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡು ಮದುವೆಯಾದರು. ಅವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರು. ಒಬ್ಬಳು ಬಲದೇವನ ಮಗಳು ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಸಿದ್ಧರಸನ ಮಗಳು ನೀಲಲೋಚನೆ. ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ, ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯರಿಬ್ಬರೂ ಆಚಾರ ಸಂಪನ್ನರು, ಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನರು. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರರ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ವಿಲಂಬವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಲೇ ಅವರು ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ 'ಗಂಗಾಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ' ಎಂದಿದ್ದರೆ, ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ 'ಸಂಗಯ್ಯ' ಎಂದಿದೆ.

'ದಯವೇ ಬೇಕು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಅಹಿಂಸಾತತ್ವವನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದರು.

"ಇವನಾರವ, ಇವನಾರವ, ಇವನಾರವ

ನೆಂದೆನಿಸದಿರಯ್ಯ

'ಇವ ನಮ್ಮವ ಇವ ನಮ್ಮವ, ಇವ ನಮ್ಮವ

ನೆಂದೆನಿಸಯ್ಯ

ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ

ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮಗನೆಂದೆನಿಸಯ್ಯ"2

ಎಂದು ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ನೋಡುವ ರೂಢಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನ ತೊಡೆದುಹಾಕಿ, ಪರಸ್ಪರ ಆತ್ಮೀಯ ಬಾಂಧವ್ಯ ಬೆಳೆಸುವ ಹೊಸ ನಿಲುವನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತಂದರು. ಅಂತೆಯೇ ಬಸವೇಶ್ವರರ ಮನೆಗೆ ಜಾತಿ ಪಂಥ ವೃತ್ತಿಗಳ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದು, ಎಲ್ಲ ಪಂಥದ ಜನರೂ ಆಗಮಿಸಿದರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನೂ ಕೈಕೊಂಡು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರರು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ ಸಕಲ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಲೇಸನ್ನೇ ಬಯಸುವ ಶಕ್ತಿಯಾದರು.

ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ಪ್ರಣತೆಯಲ್ಲಿ

ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯದ ಭಂಡಾರಿಯಾಗಿ, ಮಂತ್ರಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ತುಂಬ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ತಮ್ಮ ಎಂದಿನ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ತಮಗೊಪ್ಪಿಸಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದ ಆದರ್ಶಗಳಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸತೊಡಗಿದರು.

"ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ಪ್ರಣತಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿರಸವೆಂಬ ತೈಲವನೆರದು

ಆಚಾರವೆಂಬ ಬತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನೆಂಬ ಜ್ಯೋತಿ ಮುಟ್ಟಿಸಲು

ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತಿರ್ದುದಯ್ಯಾ ಶಿವನ ಪ್ರತಾಪ!

ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ."3

ಆದರೆ ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಅಂದಿನ ಮಡಿವಂತರ, ಅಸೂಯಾಪರರ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಸಿತು. ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು, ಮಾನವ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲು, ಪರಿವರ್ತಿತ ಶರಣಸಮಾಜವೊಂದನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಟ್ಟಿದರು, ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ, ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಸಮಗಾರ ಹರಳಯ್ಯ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಹತ್ತಿರದ ಬಂಧುಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟರು. ಬಸವೇಶ್ವರರು ಮಾಡಿದ ಆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿವರ್ತನ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅದು ಆಡಳಿತ ಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಕಟ್ಟಾ ಮಡಿವಂತರಿಗೆ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತಾಯಿತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಎರಡು ಘಟನೆಗಳು ಬಸವೇಶ್ವರರನ್ನು ಅಂದು ಅಪರಾಧಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದವು. ಮೊದಲನೆಯ ಘಟನೆ ಬಸವೇಶ್ವರರು ಕಂಬಳಿ ನಾಗದೇವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವಿಸಿದುದು. ಕಂಬಳಿ, ನಾಗದೇವ ಒಬ್ಬ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ, ಎರಡನೆಯ ಘಟನೆ ಮೂಲತಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದ ಮಧುವರಸನ ಮಗಳಿಗೂ, ಹುಟ್ಟು ಸಮಗಾರನಾಗಿದ್ದು, ಆಮೇಲೆ ಬಸವಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹರಳಯ್ಯನ ಮಗನಿಗೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದು. ಮೊದಲನೆಯ ಘಟನೆ ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಕೋಪಕ್ಕೆ ಗುರಿ ಮಾಡಿದರೆ, ಎರಡನೆಯ ಘಟನೆ ಅವನ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಕುತ್ತು ತಂದ ಅನುಭವವುಂಟುಮಾಡಿತು. ಅಧಿಕಾರ ಲೋಲುಪರು ಬಿಜ್ಜಳನ ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಅಜ್ಜಹೊಯ್ದರು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧತೆಯನ್ನು ಶಮನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಿಜ್ಜಳನು ಹರಳಯ್ಯ ಮಧುವರಸರಿಗೆ ಕ್ರೂರ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದನು. ಕಣ್ಣು ಕೀಳಿಸುವ, ಎಳೆಹೂಟೆ ಎಳೆಸುವ ಈ ಶಿಕ್ಷೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಘೋರವಾದದ್ದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರರು ದಯಾಪರರು, ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠುರಿ, ಸತ್ಯದ ನಡೆಯಲ್ಲಿ, ಸತ್ಯವ ನುಡಿವಲ್ಲಿ ಅವರೆಂದೂ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ಶರಣರ ರಕ್ಷಣೆ, ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಕ್ಷಣೆ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಹೇಳಿ, ತಾವು ಕೂಡಲಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದು ನಡೆದದ್ದು 1167ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ.

ಬಸವೇಶ್ವರರ ಸಾಧನೆ

ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಬದುಕಿನ ಹೊಸದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಸಾಗಿದ ಬಸವೇಶ್ವರರು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳನ್ನು, ಶೈವಧರ್ಮದ ಆಗು- ಹೋಗುಗಳನ್ನು, ವೀರಶೈವಧರ್ಮದ ಗತಿ-ಪ್ರಗತಿಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿಯೇ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಅನೇಕ ದೇವರ ಉಪಾಸನೆ, ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಆಸಕ್ತಿ, ಉಚ್ಚನೀಚರೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ, ಪುರುಷ-ಸ್ತ್ರೀಯರೆಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಅವರಿಗೆ ಚಿಂತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಇನ್ನೊಂದು ಅಜ್ಞಾನ, ಅಂಧಕಾರ ದಲ್ಲಿರುವ ಜನತೆಯನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿ ಅವರೂ ಆನ್ನೋನ್ನತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಈ ಎರಡೂ ಬಗೆಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದುದು ಅವರ ವಚನಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಅವರ ಶರಣ ಸಮುದಾಯದವರ ವಚನಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ, ಮುಕ್ತಚಿಂತನೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುವ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯವಾದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತಂದರು.

ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆ

"ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ದೇವರೆಂದು ಉಬ್ಬಿ ಮಾತನಾಡಬೇಡ

ಒಬ್ಬನೇ ಕಾಣಿರೋ, ಇಬ್ಬರೆಂಬುದು ಹುಸಿ ನೋಡಾ!

ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲವೆಂದಿತ್ತು ವೇದಾ"4

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ, ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೂ ಆದ ಒಬ್ಬ ದೇವರು ಜಗದಗಲ ಮುಗಿಲಗಲ, ಮಿಗೆಯಗಲವಾಗಿರುವಂಥವನು. ಪಾತಾಳದಿಂದ ಅತ್ತತ್ತ ಅವನ ಶ್ರೀಚರಣಗಳಿವೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದತ್ತತ್ತ ಆತನ ಶ್ರೀಮುಕುಟವಿದೆ. ಅವನು ಅಗಮ್ಯನೂ ಅಹುದು, ಅಗೋಚರನೂ ಅಹುದು. ಇದು ತುಂಬಾ ತಾತ್ವಿಕವಾದ ದೇವರ ಸ್ವರೂಪ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಆತನು ಲಿಂಗರೂಪದಲ್ಲಿ ಕರಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರುವಂಥವನೆಂಬುದು ಬಸವೇಶ್ವರರ ಒಂದು ವಿಚಾರ. ಆದರೆ ಆತನು ಭಾವಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಗೋಚರನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಬಲ್ಲರು.

ದೇವರ ಮೂರ್ತಿ ಒಂದು ಸಂಕೇತ. ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡವರು ಅತಿ ವಿರಳ. ಕರಗುವ ಮುರುಟುವ, ದೂರುವ ಹೂಳುವ ದೈವಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಅಂತಹದು, ದೇವರುಗಳ, ದೇವರ ಮೂರ್ತಿಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿರುವ ಕುರುಡು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರರು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿದ್ದರು.

ದೇಹ ದೇಗುಲ

ಭಾರತೀಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಆತ್ಮವು ಶರೀರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಶರೀರವು ಹಲವು ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಐಹಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತವೆ. ಒಳಗಿನ ಆತ್ಮ ಅಥವಾ ಅಂತರಾತ್ಮ ಆ ಸುಖಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

"ಉಳ್ಳವರು ಶಿವಾಲಯವ ಮಾಡುವರು

ನಾನೇನ ಮಾಡುವೆ, ಬಡವನಯ್ಯಾ

ಎನ್ನ ಕಾಲೇ ಕಂಬ, ದೇಹವೇ ದೇಗುಲ

ಶಿರವೇ ಹೊನ್ನ ಕಳಸವಯ್ಯಾ

ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ, ಕೇಳಯ್ಯಾ

ಸ್ಥಾವರಕ್ಕಳಿವುಂಟು, ಜಂಗಮಕ್ಕಳಿವಿಲ್ಲ!" 5

ವಚನದ ಅರ್ಥ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ, ಕೊನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಾವರ ಮತ್ತು ಜಂಗಮಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ್ದು, ಸ್ಥಾವರ ಎಂದರೆ ಚಲಿಸಲಾರದ್ದು, ಅಚೇತನ. ಜಂಗಮವೆಂದರೆ ಚಲನಶೀಲ ಮತ್ತು ಸಚೇತನ ಸಚೇತನವಾದದ್ದು

ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪರಂಪರೆಗೆ ವಿಕಾಸಹೊಂದುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಅಚೇತನವಾದದ್ದು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತದೆ. ದೇಹವೂ ಅಳಿಯುತ್ತದೆಂಬುದು

ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗ ಪೂಜೆಗಳು ಬೇರೊಂದು ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದವು. ಈ ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಈಗಲೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅದೆಂದರೆ ದೇವರು ಮತ್ತು ಭಕ್ತರ ನಡುವೆ ಪೂಜಾರಿಗಳ ವರ್ಗವೊಂದು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಭಕ್ತರ ಶೋಷಣೆಗಾಗಿ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು, ಬಸವೇಶ್ವರರು ಈ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆದಾರರ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ತಾನು ಉಣ್ಣುವ ಊಟವನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಂದ ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ ತಾನು ಮಾಡುವ ಶಿವಪೂಜೆ ಅಂದರೆ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಬೇಕು ಹೊರತು ಬೇರೊಬ್ಬರ ಕೈಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಹೇಳಿದರು.

ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟ

ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಮತ್ತು ದೇವಲೋಕಗಳ ವಿಭಜನೆ ನಮ್ಮ ಪುರಾತನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿಯೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಎಂದರೆ ನಾವು ಬದುಕಿರುವ ಲೋಕ. ಈ ಲೋಕದ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಯಾವ ಸಂದೇಹಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ದೇವಲೋಕ ಅಥವಾ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ ಎಂಬುದು ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾದ ಒಂದು ಜಗತ್ತು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಜನತೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಬಂದಿದೆ.

"ದೇವಲೋಕ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವೆಂಬುದು ಬೇರೆ ಮತ್ತುಂಟೆ?

ಈ ಲೋಕದೊಳಗೆ ಮತ್ತೆ ಅನಂತಲೋಕ

ಶಿವಲೋಕ ಶಿವಾಚಾರವಯ್ಯಾ, ಶಿವಭಕ್ತನಿದ್ದ ಠಾವೇ ದೇವಲೋಕ

ಭಕ್ತನಂಗಣವೇ ವಾರಣಾಸಿ,ಕಾಯವೇ ಕೈಲಾಸ

ಇದು ಸತ್ಯ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ"6

ಹೀಗಿರುವ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಒಂದು ಟಂಕಶಾಲೆ ಯಾಗಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರುವವರು ಅಂದರೆ ತಮ್ಮ ಸದ್ಗುಣ ದಿಂದ, ಸದಾಚಾರದಿಂದ, ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಪರಿಸರದವರಿಗೆಲ್ಲ ಬೇಕಾದವರು ಬೇರೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬೇಕಾದವರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ

ವಚನಕಾರರು ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ 'ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ'ವೆಂದು, ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಲಾಸ ಕಾಣುವ ಅಂದರೆ ದೇವರ ವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಾಣುವ ವಿವೇಕವನ್ನು ಕಲಿಸಿದರು. ದುಡಿಮೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಉಪಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಐಹಿಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳಾದ ಮನೆ ಮಾರು ಐಶ್ವರ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶರಣರ ಕಾಯಕ ತತ್ವ ದುಡಿಮೆಗೆ, ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಉದಾತ್ತವೂ, ಉನ್ನತವೂ ಆದ ಆದರ್ಶಗಳಿಂದ ಅದು ರೂಪಿತವಾಗಿದೆ.

ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಕಾಯಕದವರು ಬಸವೇಶ್ವರರ ಜೊತೆಗೆ ಇದ್ದರು. ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವ, ಅಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯ, ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ, ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಈ ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ಕಾಯಕಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ಮೋಳಿಗೆಯವ ಅಂದರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರುವವ, ಮಡಿವಾಳ ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುವವನು,

ಅಯ್ದಕ್ಕಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಆಯುವವನು, ನುಲಿಯ ಹಗ್ಗ ಹೊಸೆಯುವವನು, ಅಂಬಿಗ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಅಂಬಿಗನೆ, ಬಸವಣ್ಣ ಮಾತ್ರ ಬಿಜ್ಜಳ ರಾಜನ ಭಂಡಾರಿ, ಹೀಗೆಲ್ಲ ಇದ್ದರೂ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಸರಿಸಮಾನರು.

"ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದರೆ ಗುರುದರ್ಶನವಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು

ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು

ಜಂಗಮ ಮುಂದಿದ್ದರೂ ಹಂಗುಹರಿಯಬೇಕು

ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವಾದ ಕಾರಣ

ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತಾದರೂ ಕಾಯಕದೊಳಗು"7

ಗುರುದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತ, ಲಿಂಗಪೂಜೆಗಿಂತ, ಜಂಗಮಸೇವೆಗಿಂತ ಕಾಯಕ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದೆಂದು ಶರಣರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡದ್ದು ಒಂದು ಅನುಪಮ ಸಾಧನೆ ಯಾಗಿದೆ.

ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತೆ

ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ವಂಚಿತರಾದ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ದೂರಿರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಗುರುಹಿರಿಯರ ಮತ್ತು ಪತಿಯ ಸೇವೆಗಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ, ಒಂದು ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಸೇವಕಿಯಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದವಳು. ಈ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಪಾರುಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರರು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಶರಣರು ಮಾಡಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಾನವ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿದ ಬಸವಾದಿ ಶರಣರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸಮಾನತೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ಕಲ್ಪಿಸಲಿಲ್ಲ, ಪರವಧುವ ಮಹಾದೇವಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ದೇವತಾಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕಂಡರು. ಅಕ್ಕ ನಾಗಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ, ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ ಈ ಹೆಸರುಗಳೊಂದಿಗೆ 'ಅಕ್ಕ' ಎಂಬ ಹಿರಿತನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ದಕ್ಕಿದೆ. ಅಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ, ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ, ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮಮ್ಮ ಹೀಗೆ ಕೆಲವರು 'ಅಮ್ಮ'ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಳವ್ವ, ರೇಚವ್ವ ಹೀಗೆ 'ಅವ್ವ'ಯರೂ ಆಗಿದ್ದುಂಟು, ಅಕ್ಕ ಅಮ್ಮ ಅವ್ವ ಇವೆಲ್ಲ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬೋಧನೆಗಳಾಗಿರುವಂತೆ, ಗೌರವಸೂಚಕ ಪದಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪುರುಷರಂತೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತಿಗೆ ಏರಬಲ್ಲರು.

ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರೆಂಬ ಭೇದವೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಹೀನವಾದದ್ದು, ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಾಣುವುದು ಶರೀರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಆತ್ಮನ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

"ಮೊಲೆ ಮುಡಿ ಬಂದರೆ ಹೆಣ್ಣೆಂಬರು,

ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ ಬಂದರೆ ಗಂಡೆಂಬರು,

ನಡುವೆ ಸುಳಿವಾತ್ಮನು ಗಂಡೂ ಅಲ್ಲ, ಹೆಣ್ಣೂ ಅಲ್ಲ

ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ" 8

ಬಸವ ಮಂತ್ರಿಯ ಪತ್ನಿ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯೇ ಇರಲಿ, ಬಾಚಿಕಾಯಕದ ಬಸವಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳವ್ವೆಯೇ ಇರಲಿ, ವೃತ್ತಿಕಾರಣದಿಂದ ಒಬ್ಬರು ಮೇಲು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೀಳು ಅಲ್ಲ, ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರೇ, ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು.

ಜಾತ್ಯತೀತ ಸಮಾಜ ರಚನೆ

ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮ ಮೂಲದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿರಲಿ, ಅದ್ವೈತ ದ್ವೈತ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ ಎಂಬ ಹೊಸ-ಹೊಸ ಧರ್ಮಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿರಲಿ, ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದು ಸುಳ್ಳೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪಂಗಡಗಳು, ಎಷ್ಟು ಮತಗಳು ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಮವಾದ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯೂ ಉಂಟು, ನೀಚತಮವಾದ ಊರಹೊರಗಿನ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜಾತಿಗಳೂ ಉಂಟು. ಬಸವೇಶ್ವರರು ಹೊಸ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಹೊರಟದ್ದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು ಭಕ್ತಸ್ಥಲ, ಅಂತೆಯೇ ಅವರು 'ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ' ಎಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವಯಂಸ್ಫೂರ್ತವಾದದ್ದಾದರೂ ಹಲವರಿಂದ ಅರಿತುಕೊಂಡದ್ದೆಂದು ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹಲವರಲ್ಲಿ ಕೆಳವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದವರೇ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿರುವುದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ.

"ಅಪ್ಪನು ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯನಾಗಿ

ಮುತ್ತಯ್ಯ ಚೆನ್ನಯ್ಯನಾದರೆ ಆನು ಬದುಕೆನೆ?

ಮತ್ತಾ ಶ್ವಪಚಯ್ಯನ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ

ಭಕ್ತಿಯ ಸದ್‌ಗುಣವ ನಾನರಿವೆನಯ್ಯಾ

ಕಷ್ಟಜಾತಿಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದೆ

ಎನಗಿದು ವಿಧಿಯೇ! ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ." 9

ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಅಪ್ಪ, ಚೆನ್ನಯ್ಯ (ಮಾದಾರ)ಮುತ್ತಯ್ಯ, ಅಂದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರು ತಂದೆಯ, ಅಜ್ಜನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರು. ಅವರ ನಡೆ ನುಡಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಾನು ಬದುಕುವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಬಸವೇಶ್ವರರು ಶ್ವಪಚಯ್ಯನ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಯ ಸದ್ಗುಣವನ್ನು ಕಲಿತುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಷ್ಟಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಉತ್ತಮಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆಯುಳ್ಳಂಥ ಜಾತಿ ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯಿದೆ. ಜಾತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುವ, ಸದ್ಗುಣವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಬಸವೇಶ್ವರರ ಧೋರಣೆ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸತನ

ಬಸವೇಶ್ವರರು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಮಕಾಲೀನರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸತ್ವಶಾಲಿಯಾದ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅನುಭವಪೂರ್ಣವಾದ, ತನ್ನದೇ ಆದ ಆಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದ, ಅದನ್ನು ಬರೆದವರು ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಅಂಕಿತವುಳ್ಳ, ಸರಳ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಾವು ವಚನಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅದು ಗದ್ಯದಂತ ಓದುವ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಅಹುದು, ಪದ್ಯದಂತೆ ಹಾಡುವ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಅಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರದೇ ಆದ ಲಯ-ಗತಿ ಇದೆ. ಅದು ಅತಿ ಚಿಕ್ಕದೆಂದರೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳುಳ್ಳದ್ದು, ಅತಿ ದೀರ್ಘವಾದದ್ದೆಂದರೆ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾಲುಗಳುಳ್ಳದ್ದು. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಥಾನಕ ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲ, ಅದು ಅನುಭವ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಚನಕಾರರು ಕೆಲವು ಆದರ್ಶಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು,

ಕೆಲವು ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಂತೆಯೇ ಅದು ಕಲ್ಪಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲ, ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲ. ಅದು ವಚನಕಾರರ ಒಟ್ಟು ಬದುಕಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧೋರಣೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ಅವರ ಜೀವನಾನುಭವದ ಸೃಷ್ಟಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಶರಣರು ಮತ್ತು ಶರಣೆಯರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವಚನಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇವರ ಸ್ವರೂಪ, ಭಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುಂದುವರೆದ ಸಾಧನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಘಟ್ಟಗಳು, ವಚನಕಾರರ ಮನಸ್ಸಿನ ತುಮುಲಗಳು, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು, ದೇವರ ಬಗೆಗಿನ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಸಮಾಜದ ಹಲವಾರು ಅವಿಚಾರಿತ ರೂಢಿಗಳು, ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಕಾಯಕದ ಮತ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಭೂಜೆಯ ಮಹತ್ವ, ಒಬ್ಬನ ದೇವರು, ಮಾನವ ಕುಲವಲ್ಲ ಒಂದು, ಸ್ಪೃಶ್ಯ-ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಭೇದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಭೇದವೂ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ್ದು ಇತ್ಯಾದಿ ಅನ್ಯಾಯದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ವಿಷಯಗಳು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪಡೆದಿವೆ.

ತಾಳಮಾನಸ ಸರಿಸವನರಿಯ, ಓಜೆ ಬಜಾವಣೆಯ ಲೆಕ್ಕವನರಿಯ

ಅಮೃತಗಣ ದೇವಗಣವನರಿಯ

ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ, ನಿನಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲವಾಗಿ

ಆನು ಒಲಿದಂತೆ ಹಾಡುವೆ.

ಹೀಗೆ ಒಲಿದಂತೆ ಹಾಡುವ ಬಸವೇಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು, ಚಿತ್ರಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ದೋಷವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕವಿಯಾಗಿ, ಶರಣರಾಗಿ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರರು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಸೌಂದರ್ಯದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ, ತತ್ವ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧ ಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಚನವೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಬಗೆಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮರೆತರೂ ಮರೆಯಲಾಗದಂತಹ, ನಮ್ಮ ಬಾಳಿಗೆ ಸದಾ ಬೆಳಕುನೀಡುವಂತಹ ವಚನಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಜೀವನದ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ ವಚನಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳಿವೆ, ಮಿಂಚಿನ ಶಲಾಖೆಗಳಿವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಚನಗಳು ಕನ್ನಡದ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಂಪತ್ತೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ವಚನಕಾರರು ಕನ್ನಡದ ಬೇಸಾಯಗಾರರು, ವಚನಗಳು ಕನ್ನಡದ ಉಪನಿಷತ್ತು ಎಂದು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಜನವಾಣಿ ಯನ್ನೇ ದೇವವಾಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ವಚನಕಾರರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆಂದೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವ

ಬಸವೇಶ್ವರರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಅವರ ನಡೆ ನುಡಿಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟಿ ಧೋರಣೆಗಳಿಂದ, ಸಾಧನೆ ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಪರೂಪವಾದದ್ದು. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ವಚನಕಾರರು ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹರಿಹರ, ಭೀಮಕವಿ, ಚಾಮರಸ ಮೊದಲಾದ ಕವಿಗಳು ಅವರ ಘನತೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅನೇಕ ಗಣ್ಯಲೇಖಕರು ಭಕ್ತಿಭಂಡಾರಿಯೆಂದು, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕನೆಂದು, ವಿಚಾರವಾದಿಯೆಂದು, ಕನ್ನಡದ ಕುಲದೀಪಕನೆಂದು, ಕ್ರಾಂತಿಪುರುಷನೆಂದು, ಮಹಾಮಾನವತಾದಿ ಎಂದು, ಮಹಾತ್ಮನೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಯಾವುದೇ ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದುದು. ಅದು ಸರಳವೆಂದರೆ ಸರಳ, 'ಎನ್ನ ಬಚ್ಚ ಬರಿಯ ಬಸವನನ್ನಿಸಯ್ಯಾ' ಎಂದು ಅವರು ಒಮ್ಮೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ 'ಬಾಗಿದ ತಲೆ ಮುಗಿದ ಕೈಯಾಗಿರಿಸು' ಎಂದು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೈವತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ 'ಎನ್ನಿಂದ ಕಿರಿಯರಿಲ್ಲ, ಶಿವಭಕ್ತರಿಂದ ಹಿರಿಯರಿಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮ ಪಾದ ಸಾಕ್ಷಿ, ಎನ್ನ ಮನಸಾಕ್ಷಿ' ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣಮಾಡಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ 'ಮಾವಿನ ಕಾಯೊಳಗೆ ಒಂದು ಎಕ್ಕೆಯ ಕಾಯಿ ನಾನಯ್ಯಾ, ಆನು ಭಕ್ತನಂತೆಂಬೆ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಮುಂದೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ?' ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, 'ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಸಾಸಿವೆಯ ಷಡ್ಭಾಗದನಿತಿಲ್ಲ, ಎನ್ನ ಭಕ್ತನೆಂಬರು.. ನಾನೇನು ಪಾಪವ ಮಾಡಿದನೋ, ಬೆಳೆಯದ ಮುನ್ನವ ಕೊಯ್ದರೆ, ಹೇಳಯ್ಯಾ' ಎಂದಿರುವುದು ಅವರ ಅಂತರಂಗದ ತಳಮಳ, 'ಎನ್ನವರೊಲಿದು ಹೊನ್ನಶೂಲದಲ್ಲಿಕ್ಕಿದರೆನ್ನ ಹೊಗಳಿ ಹೊಗಳಿ, ಎನ್ನ ಹೊಗಳತೆ ಎನ್ನನು ಇಮ್ಮೆಗೊಂಡಿತಲ್ಲಾ ಅಯ್ಯೋ ನೊಂದೆನು, ಸೈರಿಸಲಾರೆನು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ, ತೆಗಳಿಕೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಪ್ರಿಯವಾದ ಹೊಗಳಿಕೆಯು ಪ್ರಾಂಜಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಬಸವೇಶ್ವರರನ್ನು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸಿದ್ದುದು ಸಹಜವಾದದ್ದೇ ಆಗಿದೆ.

ಭಕ್ತಿ, ಸುಭಾಷೆಯ ನುಡಿಯ ನುಡಿವ ನುಡಿದಂತ ನಡವ

ನಡೆಯೊಳಗೆ ನುಡಿಯ ಪೂರೈಸುವ,

ಮೇಲೆ ತೂಗುವ ತ್ರಾಸ ಕಟ್ಟಳೆ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ.

ಒಂದು ಜವ ಕೊರತೆಯಾದರೆ

ಎನ್ನನದ್ದಿ ನೀನೆದ್ದು ಹೋಗು, ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ,

ನಡೆ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದ ಅವರ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಛಲವೂ ಇದೆ, ಬಲವೂ ಇದೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರರು ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗಾರರು ಅಂದರೆ ಶರಣರು ಜೀವಿಸಬೇಕೆಂದೂ ನುಡಿ ನಡೆ ಒಂದಾಗದಿದ್ದರೆ ಭಗವಂತನು ಮೆಚ್ಚಲಾರನೆಂದೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಅವರ ಭಕ್ತಿಜೀವನದ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿಲುವು.

ಆಚಾರವರಿಯಿರಿ, ವಿಚಾರವರಿಯಿರಿ

ಜಂಗಮಸ್ಥಲ ಲಿಂಗ ಕಾಣಿರಯ್ಯಾ

ಜಾತಿಭೇದವಿಲ್ಲ, ಸೂತಕವಿಲ್ಲ, ಅಜಾತಂಗ ಕುಲವಿಲ್ಲ

ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ

ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯ ಮೆಚ್ಚ ಕಾಣಿರಯ್ಯ

ಪ್ರಸ್ತುತ ವಚನದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದವಿಲ್ಲ, ಸೂತಕವಿಲ್ಲ, ಕುಲವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಮಾನವ ಮಾನವರಲ್ಲಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಧಕ ಸಾಧಕರಲ್ಲಿಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ. ಈ ಮೂರರ ಜೊತೆಗೆ ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೂ ಆಚರಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಶರಣೆಯರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವೇಶ್ವರರು ಒಬ್ಬ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ತಾವು ನಂಬಿದ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಕುಂದುಂಟಾಗದಂತೆ ಆಚರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ.ಅವರ ವಚನಗಳು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ, ಸಾಧನೆಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳು. ಅವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ

ಅವರ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ನಿಲುವು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಜೀವನವೇ ಸಕಲಮಾನವರಿಗೆ ಒಂದು ಆದರ್ಶವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಹದು. ಈ ಸಂದೇಶಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಕವಿಗಳ ಮೇಲೆ, ವಿಚಾರವಂತರ ಮೇಲೆ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರ ಮೇಲೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧಕರ ಮೇಲೆ ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರಭಾವಬೀರುವಂತಹ ಅಸಾಧಾರಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬಸವೇಶ್ವರರದು. ಹಾಗೆಯೇ ಸದಾ ಬೆಳಕಿನ ಪುಂಜವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನದ, ಅಹಂಭಾವದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಬಿಡುವಂತಹ ಪ್ರಭಾವ ಅವರ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ್ದು.

ಸಂದರ್ಭ :

1. ಬಸವೇಶ್ವರ – ಡಾ. ಗುರುಲಿಂಗ್ ಕಾಪಸೆ – ಪು. ಸಂ.7–8.
2. ಮಹಾನ್ ದಾರ್ಶನಿಕ ಬಸವಣ್ಣ – ಪ್ರೊ. ಸಿದ್ಧಣ್ಣ ಲಂಗೋಟಿ – ಪು. ಸಂ. 65.
3. ಬಸವೇಶ್ವರ – ಡಾ. ಗುರುಲಿಂಗ್ ಕಾಪಸೆ – ಪು. ಸಂ. 14
4. ಬಸವೇಶ್ವರ – ಡಾ. ಗುರುಲಿಂಗ್ ಕಾಪಸೆ – ಪು. ಸಂ. 19.
5. ಮಹಾನ್ ದಾರ್ಶನಿಕ ಬಸವಣ್ಣ – ಪ್ರೊ. ಸಿದ್ಧಣ್ಣ ಲಂಗೋಟಿ – ಪು. ಸಂ. 45.
6. ಮಹಾನ್ ದಾರ್ಶನಿಕ ಬಸವಣ್ಣ – ಪ್ರೊ. ಸಿದ್ಧಣ್ಣ ಲಂಗೋಟಿ – ಪು. ಸಂ. 48–49.
7. ಬಸವೇಶ್ವರ – ಡಾ. ಗುರುಲಿಂಗ್ ಕಾಪಸೆ – ಪು. ಸಂ. 29.
8. ಬಸವೇಶ್ವರ – ಡಾ. ಗುರುಲಿಂಗ್ ಕಾಪಸೆ – ಪು. ಸಂ.39.
9. ಬಸವೇಶ್ವರ – ಡಾ. ಗುರುಲಿಂಗ್ ಕಾಪಸೆ – ಪು. ಸಂ.33.

ಸಂದರ್ಭ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಮಹಾನ್ ದಾರ್ಶನಿಕ ಬಸವಣ್ಣ, ಪ್ರೊ. ಸಿದ್ಧಣ್ಣ ಲಂಗೋಟಿ, ಬಸವ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2022
2. ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು, ಎಚ್. ಟಿ. ಮಹಾಂತೇಶ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಪಿ ಸಿ. ಶಾಬಾದಿಮಠ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ, ಗದಗ,
3. ಶರಣತತ್ವ ಚಿಂತನ, ಸಂ. ಗೊ. ರು. ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ, ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಮೈಸೂರು, 2010
4. ಬಸವ ಧರ್ಮ, ಬಸವರಾಜಪ್ಪ ಗು. ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಬಸವ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2019
5. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶೋಧಗಳು, ಡಾ. ವಿಜಯಕುಮಾರ ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳು, ಪ್ರಭುದೇವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ, 2009.
6. ಬಸವೇಶ್ವರ, ಡಾ. ಗುರುಲಿಂಗ್ ಕಾಪಸೆ, ಸಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, 2022.

ಸರಳ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯ ಶಿವಶರಣ ಸಮಗಾರ ಹರಳಯ್ಯ

-ಡಾ. ಕಾಮೇಶ ದಾಮ...
ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು
ಗೋದುತಾಯಿ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರ...

ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದಾಗ ಅನೇಕ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು ನಡೆದು ತಮ್ಮದೆ ಆದ ರೀತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಂಡಿವೆ. ಇಂತಹ ಕ್ರಾಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ರಾಂತಿ ಕೂಡ ಒಂದು. ಇದು ಜಗತ್ತಿನ ಕ್ರಾಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನದೆಯಾದಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಂತಹ ಶರಣರು ಕಟ್ಟಿ ಬಯಸಿದ ಸಮಾನತೆಯ ಕ್ರಾಂತಿ. ಈ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಬಲಿದಾನಗೈದ ಶಿವಶರಣ ಹರಳಯ್ಯ, ಹರಳಯ್ಯನ ಮಗ ಶೀಲವಂತ ಮತ್ತು ಮಧುವರಸರವರ ತ್ಯಾಗ, ಬಲಿದಾನವೇ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಿಡಿಗಳು, ಕ್ರಾಂತಿಯ ಜ್ಯೋತಿಗಳು.

ಧರ್ಮದ ಹೆಸರನಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಅಂಧ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ಅವತರಿಸಿದ್ದವು. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಶಕುನ, ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ ಮುಂತಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ-ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಅಲ್ಪ ವಿಷಯಗಳಾಗಿ ಅಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಮುಖವೆತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡುವ ನಿಸ್ಸಹಾಯಕತೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಜನ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಕ್ಷುದ್ರ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಆಡಂಬರಗಾರರನ್ನು ಅರಿಯಲಾರದ ಅವಿವೇಚನೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯುವ ಮಾರ್ಗವು ವೈದಿಕ ಮತಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು ಬಸವಪೂರ್ವಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಲ್ಲದ ಆಚರಣೆ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಕಪಟದಾರಿಗಳು ನಡೆಸುವ ಕ್ಷತ್ರಿಮತೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು. ಅದನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ಅಥವಾ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಭೇದವೆಣಿಸದೆ, ಮೇಲು-ಕೀಳೆನ್ನದೆ ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಭಾಗಿಯಾದರು. ವಚನಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಿಮಿತವಾಗಿರದೆ ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದ ಸತ್ವಹೀನ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಕಂದಾಚಾರಗಳ ವಿರುದ್ಧ ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನುಡಿದು ಜನತೆಯನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಶರಣ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾರಿದ ಶಿವಶರಣರು ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವೆಂಬ ಮಹಾಮಂತ್ರ ಕೊಟ್ಟರು. ಇಂತಹ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣ ಹರಳಯ್ಯನವರು ಒಬ್ಬರು. ಇವರು ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ, ಶರಣ ತತ್ವ ಸಾರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಬಲಿದಾನ ಮಾಡಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದವರು.

"ದೇವನೊಬ್ಬನೆ ತಂದೆ ಮನುಜರೆಲ್ಲ ಒಂದೇ" ಎಂಬ ಗುರುವಚನದ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಬಲಿದಾನ ಮಾಡಿದ ಧೀರ ಶರಣರು. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದವರು ಹರಳಯ್ಯನವರು. ಕಲ್ಯಾಣದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಬೀಜ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದದ್ದು ಶರಣ ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮಧುವರಸರ ನಡುವೆ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಹೀಗಾಗಿ ಶರಣ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನವರ ಪಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಶಿವಶರಣ ಹರಳಯ್ಯ ಹನ್ನೆರಡನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಸವಾದಿ ಶರಣರ ಸಮಕಾಲೀನನಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬೆಳಗಿದ ಒಬ್ಬ ಶರಣ. ಬಸವಾದಿ ಶರಣರು ಅಂದು ಕೈಗೊಂಡ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ ಶರಣರು. ಇತರ ವಚನಕಾರರಂತೆ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವವಿತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಂಥ ಶರಣರು.

ಇಂತಹ ಮಹಾನ ಶಿವಶರಣ ಹರಳಯ್ಯ ಅವರ ಚಾರಿತ್ರಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳು ಸಿಗುವುದು ತುಂಬಾ ವಿರಳ. ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ ಕಾವ್ಯ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹೆಸರುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಆದರೂ ಹಲವು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಉಲ್ಲೇಖ ಹಾಗೂ ಹಂತಿಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಾರಬಹುದು.

ಈಗಿನ ಸುರಪುರ ಹಿಂದೆ ಶಿವಪೂರೆಂದು ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿತ್ತು ಶಿವಪೂರು ಮುಂದೆ ಶಿವಪುರವಾಗಿ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸುರಪುರವಾಗಿದೆ. ಸಗರನಾಡೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದೂ ಕೂಡ ಸುರಪುರ, ಶಾಹಪುರ, ಜೇವರ್ಗಿ ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನು ಸೇರಿ ಸಗರನಾಡು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಗರ ಎಂಬ ಊರು ಬಿಜಾಪೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿಂದಗಿ ತಾಲೂಕಿನ ಗಡಿಯಿಂದ ೩೦ ಮೈಲಿ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುರಪುರದಿಂದ ೩ ಮೈಲು ಉತ್ತರಕ್ಕಿದೆ. ಇದು ೧೦-೧೧ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ವೈಭವದಿಂದ ಮೆರೆದ ನಾಡಾಗಿತ್ತು.

ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಥಮರು ಆದ್ಯರೆಂದು ಗೌರವಿಸಿದ ಜೇಡರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಕೊಂಡಗುಳ ಕೇಶಿರಾಜ, ನೆಲೋಗಿ ಕೋಲಶಾಂತಯ್ಯ, ಕೆಂಭಾವಿ ಬೋಗಣ್ಣ, ಅಗ್ನಿಯ ಹೊನ್ನಯ್ಯ, ಹಾವಿನಾಳ ಕಲ್ಲಯ್ಯ, ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಮುದ್ದಣ, ತಿಂಥಿಣಿಯ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ, ಕೊಡಕಲ್ ಬಸವಪ್ಪಯ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರಾಂತ ಅನೇಕ ಶರಣರೆಲ್ಲರು ಸಗರ ನಾಡಿನವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಗರ ನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದ ಹೊರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಮಗಾರದೊಂದು ಓಣಿ. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಯ್ಯ (ಮಾದೇವಯ್ಯ) ಮಡದಿ ಮಾದೇವಮ್ಮ (ಹೊನ್ನಮ್ಮ) ಎಂಬ ದಂಪತಿಗಳು ಓದು-ಬರಹ ಬಾರದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ನಡೆ-ನುಡಿ, ಪೂಜೆ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮೆಟ್ಟು ಹೊಲಿಯುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಪಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಶಿವನಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವರು ಯಾವುದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸದೆ ಅತಿ ಆಸೆ ಪಡೆದೆ ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಗಾರ ಕೇರಿಗೆ ಅವರು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದರು.

ಹರಳಯ್ಯನವರ ಜನನ : -

ಮಾದೇವಯ್ಯನು ಹೆಂಡತಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮಳ ಒತ್ತಾಸೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಎರಡು-ಮೂರು ಸಲ ಅರಳಗುಂಡಿಗೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ದೇವನಿಗೆ ಸಂತಾನ ಭಾಗ್ಯ ಬೇಡಿ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವು ವ್ರತ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಒಂದು ಸಲ ತಮ್ಮೂರಿನ ಗುಡಿಯ ಪೂಜಾರಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ವ್ರತಮಾಡಿ. ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆಗ ಪೂಜಾರಿ ನಿಮಗೆ ಸಂತಾನ ಭಾಗ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆಶೀರ್ವಾದಿಸಿದರು. ಪೂಜಾರಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ 'ಅರಳಗುಂಡಯ್ಯನ ವರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಗಂಡು ಮಗು ಜನಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕೆ 'ಅರಳಯ್ಯ' ಎಂದೇ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು.

ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನ : -

ಶಿವಭಕ್ತ ದಂಪತಿಗಳಾದ ಮಾದೇವಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಹೊನ್ನಮ್ಮರ ಮಗನಾಗಿ ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಶಿಶುವಾಗಿ, ಭಕ್ತಿಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ 'ಅರಳಯ್ಯ' ಬೆಳೆಯ ತೊಡಗಿದನು. ತಂದೆಯ ವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಲಿಯುತ ಬೆಳೆದ 'ಅರಳಯ್ಯ' ತನ್ನ ಸಮಗಾರ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದ. ಸೊಗಸಾದ ಜೋಡುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಕಲಿತನು. ಜೋಡು ತಯಾರಿಕೆಯ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಸುತ್ತಲ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ವಾಸಿಯಾಯಿತು.

ಹರಳಯ್ಯ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾದರಿಂದ ಮಗನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಕನ್ಯೆಗಾಗಿ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸಿದರು. ಹತ್ತಿರದ ಮುದನೂರಿನಲ್ಲಿ ಚಾಮಯ್ಯನೆಂಬುವರ ಮಗಳಾದ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮಳೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರು. ಗುಣವಂತೆ, ಲಕ್ಷಣವಂತೆಯಾದ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಹರಳಯ್ಯನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಾದಳು. ಜೋಡು ತಯಾರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಮಾವನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಳು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಎಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿ ಕುಟುಂಬದ ಮಡಿಲಿಗೆ ಹಾಕಿದಳು. ಹಿಂದೆ ಹರಳಯ್ಯನು ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅರಳಲಿಂಗದ

ಗುಡಿಯನ್ನು ಮೈಲಿಗೆ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಗುಡಿಯ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಹರಳಯ್ಯನ ಮಗನೂ ಎಂದ... ಮೈಲಿಗೆಯಾಗದಂತೆ ಶೀಲದಿಂದ ನಡೆಯುವ 'ಶೀಲವಂತನಾಗಲಿ ಎಂದು ಬಯಸಿ ಮಗುವಿಗೆ ಶೀಲವಂತನೆಂ... ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು.

ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಆಗಲಿದ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯ ಮಗುವಿನ ಜನನ, ಸಂಸಾರದ ಭಾರದಿಂದ ಹರಳಯ್ಯನ ಮೇ... ಅನೇಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಬಿದ್ದವು. ಹೆತ್ತವರ ಸಾವಿನ ದುಃಖ, ಅಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ... ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸಾರಿಕ ಒತ್ತಡ ಅವರನ್ನು ಜರ್ಜರಿತ ಮಾಡಿತು. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಗಂಡನಿಗೆ ಸಾಂತ್ವಾನದ ಮಾ... ಹೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದಳು ತನ್ನ ಸತಿಯ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಚಮ್ಮಾವುಗೆ ಕಾಯ ಮಾಡು... ಶಿವಸ್ತುತಿ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇರ ತೊಡಗಿದನು.

ಬಸವ ದರ್ಶನ : –

ಸತ್ಪುರುಷರಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನವರಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಭಾವ, ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ಕ್ರಿಯೆ ಸಮಾನತೆಯ ಮನೋಭಾವ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹರಳಯ್ಯನವರ ಮನದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಹರಳಯ್ಯನವರ ಮನದ ಇಂಗಿತವೋ ಅಥವಾ ಶಿವನ ಕೃಪೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ತಮ್ಮ ರಾಜಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಸವಾಣಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮರಳುವಾಗ ತಮ್ಮೂರಿನ ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಹರಳಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂತು. ಆಗ ಹರಳಯ್ಯ ಸುರಮರದಿಂದ ಮಡದಿ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ರಸ್ತೆಗೆ ಬಂದು ನಿಂತರು ಅವರನ್ನು ಸಮೀಪದಿಂದ ಕಾಣಬಯಸಿದ ಹರಳಯ್ಯ ದಂಪತಿಗಳು ತಾವು ಕೆಳವರ್ಗದವರೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ದೂರದಿಂದಲೇ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತರು. ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವನನ್ನೇ ಎದುರು ಕಂಡಷ್ಟು ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ದಂಪತಿಗಳು ಅವರ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಆಗ ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಾವು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ? ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ನಾವು ಸಗರನಾಡಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಅರಳಯ್ಯನವರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ದಯಮಾಡಿ ತಾವು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಬೇಕು. ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಾಗಬೇಕು. ಜನಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಬೇಕು, ಅನೇಕ ಶರಣರು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಡಲನುವಾದರು.

ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಪಯಣ : –

ಬಸವಣ್ಣನವರ ದರ್ಶನ ಪಡೆದಂದಿನಿಂದ ಸತಿಪತಿಗಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಬಸವನ ನೆನಪುಗಳು ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕು ಹರಿದಾಡ ತೊಡಗಿದವು. ಮನದಲ್ಲಿ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಚಿಂತೆಗಳು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೇ ಬಸವಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮರ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಕೆಲವು ಹಿರಿಯರೂ ಅವರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಮರುದಿನ ಆ ಊರಿಗೆ ಬಂದ 'ಲಿಂಗಯ್ಯ' ನೆಂಬ ಜಂಗಮನು ಇಲಕಲ್ಲ ಕಂದಗಲ್ಲು ಕಡೆಯಿಂದ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಜಡೆ ಶಂಕರಲಿಂಗ, ಇಲಾಳದಿಂದ ಬೊಮ್ಮಲಿಂಗೇಶ್ವರರು ಹಲವರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಡಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತರಾದ ದಂಪತಿಗಳು ಮರುದಿವಸವೇ ಕಲ್ಯಾಣದೆಡೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು. 'ಶಿವನಾಮ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ' ಸಿಂದಗಿ, ಗೋಲಗೇರಿ, ಕೊಳಕೂರು, ಕೆಲ್ಲೂರು, ಆಂದೋಲಾ, ಫಿರೋಜಾಬಾದ, ಫರತಾಬಾದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕಲಬುರ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಕಪನೂರು, ಮಹಾಗಾಂವ ಬೀದರ್, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕಲ್ಯಾಣದ 'ಬಂದವರ ಓಣಿ'ಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನ ವಾಸವಾದರು.

ಅರಳಯ್ಯ –ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಮತ್ತು ಶೀಲವಂತ ಬಂದು ಈ ಬಂದವರ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತರು. ಬಂದವರ ಓಣಿಗೆ ಬಂದ ಶರಣರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವ-ಯಾವ ಶರಣರು ಯಾವ-ಯಾವ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅವರಿಗೆ ಅದೇ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹರಳಯ್ಯನವರು ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಮಗಾರ ಕೇರಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಮಗ ಶೀಲವಂತನೊಂದಿಗೆ ಸಂಸಾರದ ಸುಖಕರವಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

'ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಕಂಬವನೆಟ್ಟು ಆಗು-ಹೋಗೆಂಬ ದಡಿಗೋಲಿನಲ್ಲಿ ಆಗಡದ ಎಮ್ಮೆಯ ಚರ್ಮದ ತೆಗೆದು, ಉಭಯ ನಾಮವೆಂಬ ನಾರಿನಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತಿಯನೊಪ್ಪವ ಮಾಡಿ, ಭಾವನೆಂಬ ಕಿರುಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಾರವೆಂಬ ಕಾರದ ನೀರ ಹೊಯ್ದು ಅಜ್ಞೆಯ ದುರ್ಗಣವ ಕೆಟ್ಟು ಮೆಟ್ಟಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಬಂದ ಮೆಟ್ಟಡಿಯ ಚಪ್ಪಲಿ' ಎಂದು ತನಗೆ ತೋಚಿದ ರೀತಿ ಹಾಡುತ್ತ ಹರಳಯ್ಯ ಕಾರ್ಯಮಗ್ನನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ತಾವು ಯಾವಾಗ ಅನುಭವ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಸೇರುವೆವೋ ಎಂಬ ಕಾತೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹರಳಯ್ಯ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಬೇಕಾದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಶರಣರೊಂದಿಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಆಗ ಕಕ್ಕಯ್ಯನವರು ಅಳಯ್ಯನವರಿಗೆ 'ಇಷ್ಟಲಿಂಗ'ದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ ಸಮೇತವಾಗಿ ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಅನುಭವ ಮಂಟಪದ ಸದಸ್ಯರಾದರು.

ಶರಣರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನವರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹಾರ್ದಿಕವಾದ ಸ್ವಾಗತ ದೊರಕಿತು. ಅವರನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಶರಣರು ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣತೊಡಗಿದರು. ಮುಂದೆ 'ಭಕ್ತಿ'ಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಉಸಿರಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯ ತೊಡಗಿದರು. ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯನವ ಹೊಲಬಿನಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯಲ್ಲಾ ಹೊಲೆಯ ನೆಲೆಬಲ್ಲ ಘನಶರಣ ಹರಳಯ್ಯ ನೆಲಸಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಪುರದೊಳಗೆ ಎಂದು ಜನಪದರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಅನುಭವಮಂಟಪದ ಪರಿಸರ ಹರಳಯ್ಯನವರನ್ನು ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಅನುಭಾವಿಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಮಹಾಮನೆಯಿಂದ ಅರಮನೆಯ ಕರಣಶಾಲೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡ ಹರಳಯ್ಯ ಶರಣು ಎಂದ. ಅವರು ಮರಳಿ 'ಶರಣು ಶರಣಾರ್ಥಿ' ಎನ್ನುತ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು. ತನ್ನಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಮ್ಮೆ ಶರಣು ಎಂದಿದಕ್ಕೆ ಅಣ್ಣನವರು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಶರಣು ಶರಣಾರ್ಥಿ ಎಂದಿದ್ದು ಹರಳಯ್ಯನನ್ನು ಚಿಂತೆಗೀಡು ಮಾಡಿತು.

ಶರಣೆಂದು ನಾನೆಂದೆ, ಶರಣು ಶರಣೆಂದಾತ

ಶರಣೊಂದ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿದನು ಬಸವನಿಗೆ

ಶರಣ ನಾ ಹೇಗೆ ತೀರಿಸಲಿ? ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅಂದು ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೆಂಡತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಏಕೆ ಚಿಂತಿಸುವಿರಿ ಅಣ್ಣನವರಿಗೊಂದು ಜೊತೆ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅವರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಕ್ಷಮಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಎಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆಯ ಈ ಮಾತುಗಳು ಹರಳಯ್ಯನಿಗೆ ಹಿಡಿಸಿದವು. ಅಣ್ಣನವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಪಾದುಕೆಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರಬೇಕು. ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಣ ಚರ್ಮವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹದಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ 'ಒಪ್ಪವನಿಕ್ಕಿದೆ ಎಪ್ಪತ್ತುಗೊಂಡೆಯ' ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳನ್ನು

ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಣ್ಣನವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅವರು ಹೊರಿಸಿದ 'ಶರಣೊಂದರ' ಹೊರೆ ಇಳಿಯುತ್ತ ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು.

ಮರುದಿನ ಹರಳಯ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳು ಸೇರಿ ಒಮ್ಮನದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳ ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೊಂದು ಶುಭ್ರವಾದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಗಂಡನ ಹಿಂದೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ನಾನು ತಮ ಅರ್ಪಿಸಲು ತಂದಿರುವ ಈ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ದಾರ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಆ ದಿನ ನಾನು ಒಮ್ಮೆ ತಮಗೆ ಶರಣು ಎಂದಿದ್ದಕ್ಕೆ ತಾವು ಶರಣು ಶರಣೆಂದಿರಿ. ಶರಣೊಂದ ಮೇ ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡ ನಾನು ಅದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲೋಸುಗ ಈ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದಂತೆಯೇ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ದಿಗ್‌ಭ್ರಮೆಯಾಯಿತು. ಇಂಥವು ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳ ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಂಡರಿಯದಂತವುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುವ ಚರ್ಮವು, ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೊಳಪ ತುಂಬಿದೆಯಲ್ಲ ಇದಾವ ಪ್ರಾಣಿಯದೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ಸುಳ್ಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ ತಂದೆ ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಲದೊಡೆಯ ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಎಡದೊಡೆಯ ಚರ್ಮಗಳು ಸೇರಿವೆ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹರಳಯ್ಯ ತಂದೆಯವರೇ ಈ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲಪ್ಪ ಇದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವನಾದ ಕೂಡಲಸಂಗಮನು ಇಲ್ಲಿಹನು ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಮೇಲು-ಕೀಳು ಎಂಬ ಜಾತಿಯತೆಯ ನಡುವೆ ಇದ್ದಂತಹ ಕಂದಕವನ್ನು ಮಧುವರಸನ ಮಗಳು ಮತ್ತು ಹರಳಯ್ಯನ ಮಗನ ಅಂತರ್‌ಜಾತಿ ವಿವಾಹದೊಂದಿಗೆ ಹೊಗಲಾಡಿಸಿದವರು ಶರಣು. ಇಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಶಿವಶರಣರಾದುದರಿಂದ ಅದು ವಿಪ್ರ-ಅಂತ್ಯಜರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಸಿಂಧು. ಅದಕ್ಕೆ ಶುಭವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರ ಸಮಕ್ಷಮ ಈ ವಿವಾಹ ಜರುಗಿ ವರ್ಣ ಸಮಾನತೆಗೆ ಗೌರವ ದೊರೆಯಿತು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ಶಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಗತಿಪರ ಶಕ್ತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಎತ್ತಿದ್ದವು. ಅರಸನ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರಿ ಮಧುವರಸ-ಹರಳಯ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಮರಣ ದಂಡನೆ ವಿಧಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯ ತಂದರು. ಅವರ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರ ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತಿಸಿ ಎಳೆಹೂಟೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಆನೆಯ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಮರಣ ಹೊಂದುವಂತ ಆಜ್ಞೆ ನೀಡಿದ. ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ದಂಗೆಯೆದ್ದು ಹೊಡೆದಾಟ-ಬಡಿದಾಟ ಜರುಗಿ ರಕ್ತದ ಕೋಡಿ ಹರಿಯಿತು. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರನ್ನು ಯಾವ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಗೆ ತಂದು ಸಮಾನತೆಯ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ, ಭಕ್ತಿರಸದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೀಯಿಸಿದ ಹರಳಯ್ಯನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಬೆರಗಾಗಿದ್ದಿತು. ತಮಗಾಗಿ ಅಷ್ಟೇ ಬದುಕದೇ ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ಬದುಕಿದ ಆದರ್ಶ ಕುಟುಂಬ ಹರಳಯ್ಯನವರದು. 'ಮರಣವೇ ಮಹಾನವಮಿ' ಎಂದು ಕೊಂಡವರು.

ಕಾಯಕ-ದಾಸೋಹಿಯಾಗಿದ್ದ ಹರಳಯ್ಯ ದಂಪತಿಗಳು ಇಹಲೋಕದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆಗೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವು ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿ, ಹಳ್ಳೂರು(ಹರಳಯ್ಯನೂರು) 'ಹರಳೆ' ಎಂಬಂತಹ ಊರುಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲದ 'ಹರಳೆ' ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ಮಾರಕವಿದೆ. ಹರಳಯ್ಯನವರ ಒಂದು ದೇವಾಲಯವನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಳವಿಯಲ್ಲಿ 'ಹರಳಯ್ಯ ಚಿಲುಮೆ' ಎಂಬ ನೀರಿನ ಚಿಲುಮೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸೇಡಂ ತಾಲೂಕಿನ ಬಿಜ್ಜನಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನವರು ಬಸವಣ್ಣನರಿಗಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು

ಮಧುವಯ್ಯ ಶರಣರಿಗೆ ಎಳೆ ಹೂಟೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹರಳಯ್ಯನ ದಿಬ್ಬವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವಕಲ್ಯಾಣದ ನೂತನ ಅನುಭವ ಮಂಟಪದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಈ ದಿಬ್ಬವಿದೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅರಿವಿನ ಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಳಯ್ಯನವರ ಗವಿ ಇದೆ. ಇದು ತೀರ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಗವಿಯಾಗಿತ್ತು, ಈಗ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದವರು ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಂಟಪವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಹರಳಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನೇ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟದಲ್ಲದೆ ತಾನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನೇ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೊಗಳಿದರೂ, ಪೂಜೆಗೈದರು ಕಡಿಮೆ.

ಬಸವಾದಿ ಶರಣರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಂತಹ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯದು ಒಂದು ಅತಿರೇಕವಾದರೆ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ದೇಶ ಭಾರತ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯದು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತವಕ. ಇವತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು, ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯನ್ನು ಮೀಸಲಾತಿಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಕೂಗೂ ಎಂಥ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೆ? ಈ ಎರಡು ಅತಿರೇಕಗಳ ನಡುವೆ ನಿಂತು ಅತ್ಯಂತಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಶರಣರ ಉದಾತ್ತ ಜೀವನವನ್ನು ನಾವು ಇಂದು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಸಹಾಯಕ ಗ್ರಂಥಗಳು :

೧) ಶಿವಶರಣ ಹರಳಯ್ಯ- ಚಂದ್ರಕಾಂತ.ಎಸ್.ಹರಸೂರ

೨) ಶರಣ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಹರಳಯ್ಯ-ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ - ಡಾ.ಸೋಮನಾಥ ಯಾಳವಾರ

೩) ಹರಳಯ್ಯ- ಪ್ರೊ. ಭಾಲಚಂದ್ರ ಜಯಶೆಟ್ಟಿ

೪) ಸರಳ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯ ಹರಳಯ್ಯ - ರವೀಂದ್ರ ಶಾಬಾದಿ, ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಹೆಬ್ಬಾಳ

೫) ಶಿವಶರಣ ಹರಳಯ್ಯ - ವಿ.ಸಿದ್ದರಾಮಣ್ಣ

೬) ಶರಣ ಜೀವನ - ಡಾ.ಜಯಶ್ರೀ ದಂಡೆ

೭) ಜನಪದರು ಕಂಡ ಶರಣರು - ಡಾ. ಸೋಮನಾಥ ಯಾಳವಾರ

******

ರಂಗ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ :

- ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ ಸ್ಥಾವರಮ
ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸಂಗೀತ ವಿಭಾ
ಗೋದುತಾಯಿ ಮಹಿಳಾ ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರ

ಕಲೆಯು ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ. ಅದರಲ್ಲೂ ಲಲಿತಕಲೆಗಳು ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಸಾಕಾರದದ್ಯೋತ ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು ಸಂಗೀತ. ಸಂಗೀತವು ಹೃದಯದ ಭಾಷೆ. ಮಾನವನ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಗೀ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತದೆ. ಗಾನಕ್ಕೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತದೆ. ಪಂಡಿತ ಪಾಮರ ಶಿಶು, ವೃದ್ಧರು, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಿಯವಾಗುವ ಕಲೆ.

"ಶಿಶುರ್ವೇತ್ತಿ ಪಶುರ್ವೇತ್ತಿ ವೇತ್ತಿ ಗಾನರಸುಫಣಿ"

ಇದು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಳುವಳಿ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಸಂಗೀತವು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಭೌತಿಕ ರಂಗದಲ್ಲೂ ನೆಲೆನಿಂತು ಜೀವ-ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಸೇತುವೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಂಗೀತ : ಸುಗೀತಂ ಸಂಗೀತ ಸಂಯಕ್ ಗೀತಾ ಸಂಗೀತ ಹೀಗೆ ನುಡಿಗಳುಂಟು. ಸಂಗೀತ ಪದದಲ್ಲಿ ಗೀತ-ನೃತ್ಯ-ವಾದ್ಯ ಈ ಮೂರು ಇವೆ. ಗೀತಂ ವಾದ್ಯಂ ನೃತ್ಯಂ ಚತ್ರಯಂ ಸಂಗೀತ ಮುಚ್ಯತೆ ಸಂಗೀತದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ ಶರಣರು, ದಾಸರು, ಸಂತರು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸರಳವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಿದರು. ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದುದು. ಜಾತಿ-ಭೇದ-ಕೀಳು-ಮೇಲು ಬಡವ-ಬಂಧು ಇವು ಯಾವುದು ಗಣನೆಗೆ ಬರದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕಲಿಯುವಂತಹುದು. ಸಂಗೀತವನ್ನು ಯಾರು ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಕಲಿಯಬಹುದು. ಸಂಗೀತ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸೇತುವೆಯಂತಿದ್ದು ದ್ವೇಷವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಮೂಕಿಯಿಂದ ಟಾಕಿಗೆ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡ ಮುಂಬೈನ ಸಿನಿಮಾಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಗಾಯಕಿಯರ ಪ್ರವೇಶವಾಯಿತು.

೧. ಸಂಗೀತ ಪ್ರಧಾನವಾದ ರಂಗಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಮುಜ್ರಾ ಮೆಹಫೀಲ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಹೊದವರು ನೂರ್ ಜಹಾನ್ ಖುರ್ಷಿದ್ ಸುರಯ್ಯಾ ಅಮೀರ್ ಬಾಯಿ ಗೋಹರಬಾಯಿ ಮುಂತಾದವರಂತೆ.

೨. ರಂಗಭೂಮಿಯ ಹಿನ್ನಲೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋದವರು ಲತಾ ಮಂಗೇಶ್ಕರ್ ಅವರಂತೆ ಮೊದಲನೆಯ ಮಾದರಿಯ ಗಾಯಕಿಯರು ಕೇವಲ ಹಾಡುಗಾರರಲ್ಲ ನಟಿಯರೂ ಆಗಿದ್ದವರು ಬೇಳಗಿ ಸೋದರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡದ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ರಂಗಭೂಮಿಗಳು ಸಂಗೀತಪ್ರಧಾನ ವಾಗಿದ್ದವು ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಚರಿತ್ರೆ ಅಗೆಯುತ್ತ ಹೋದರೆ ಕನ್ನಡ ರಂಗ ಭೂಮಿಯೇ ಮರಾಠಿ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಸಂಗೀತಮಯತೆಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿರುವ ವಿಚಿತ್ರ ಸತ್ಯ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ವಿಷ್ಣುದಾಸ್ ಭಾವ ಅವರ ಸಾಂಗಿಕರ್ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ ಕಂಪನಿ ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಿತ್ತು, ನಂತರ ಈಗಿನ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಸಾಂಗಲಿ ಈಚಲಕರಂಜಿ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ ಮೀರಜಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿ ಕಂಪನಿಲು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಫಿರತಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದವು ಇವುಗಳಲ್ಲೇ ಖ್ಯಾತ ವಾದದು ಅಣ್ಣಾಸಾಹೇಬ್ ಕಿರ್ಲೋಸ್ಕರ (೧೮೪೩-೧೮೮೫) ಅವರ ಕಿರ್ಲೋಸ್ಕರ ಸಂಗಿತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ ಈ ಕಂಪನಿಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗೀತವೆಂಬ ಶಬ್ದವು

ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿದೆ. ಕಿರ್ಲೋಸ್ಕರ್ ಕಂಪನಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗೀತವೆಂಬ ಶಬ್ದವು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿದೆ. ಕೀರ್ಲೋಸ್ಕರ ಕಂಪನಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನಪ್ರಿಯ ನಾಟಕದ ಹೆಸರು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುಶೇಕ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಗಳ ಹೆಸರಲ್ಲೂ ಸಂಗಿತ ಶಬ್ದವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲೇ ಉದ್ಯಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು ಸಾಹಸಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿ ತಕ್ಕ ನಟ ನಟಿಯರನ್ನೂ ಗವಾಯಿಗಳನ್ನು ವೇತನಕೊಟ್ಟು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡು ರಿಹರ್ಸಲ್ ಮಾಡಿಸಿ, ನಾಟಕ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಊರೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಂಪ್ ಹಾಕಿ ಟಿಕೇಟು ಇಟ್ಟು ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಲಾಭನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಸಿನಿಮಾ ತಯಾರಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಯುರೋಪಿಯನ್ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗಿದ್ದ "ಕಂಪನಿ" ಎಂಬ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿ ಉಚಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಂಗ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಸರ ನೆಲೆಸಲು ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಸೂಫಿ ಮತ್ತು ಮೊಹರಂ ಪರಂಪರೆಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಕೂಡಾ ಕಾರಣವಾದವು. ಬೀಳಗಿ ಸೋದರಿಯರು ತಮ್ಮ ಕಲಾಜೀವನದ ಮೊದಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಸನ್ನಿವೇಶವಿತ್ತು. ಗುಬ್ಬಿ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ್ ಪೀರ್ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕಾಣುವರು. ಆದರೆ ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬಾಸಲಿ ಇಳಕಲ್. ಲಾಡ್‌ಸಾಬ್ ಅಮೀನಗಡ, ಜಮಾಲ್‌ಸಾಬ್ ಮುಂಡರಗಿ, ಅಪ್ಪಾಲಾಲ್ ನದಾಫ್ ಅಮೀನುದ್ದೀನ್ ಮೊರಬ ವಣಗಿ ಕಾಸಿಂಸಾಬ್, ಶಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಫಕೀರಸಾಬ ದೊಡ್ಡಮನಿ, ಕೊಪ್ಪಳದ ಮನನಾಸಾನಿ ಬಚ್ಚಾಸಾನಿ , ಸೋನುಬಾಯಿ ದೊಡ್ಡಮನಿ, ಕಲಾವಿದರ ದಂಡೆ ಕಾಣುವುದು.

ಕೀರ್ಲೋಸ್ಕರ ವಿರಚಿ ಸಂಗೀತ ಶಾಕುಂತಲಾದ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಕಂಡು, ಚುರಮುರಿ ಶೇಷಗಿರಿರಾಯರ ಶಾಕುಂತಲಾ (೧೮೭೦) ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತರಲು ಭರತ ಕಲೋತ್ತೇಜಕ ಸಂಗೀತ ಸಮಾಜ ಎಂಬ ಹವ್ಯಾಸಿ ನಾಟಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ (೧೯೦೪) ಜನ್ಮ ತಾಳಿತು ಆದರೆ ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೊದಲ ವೃತ್ತಿಪರ ರಂಗಕಂಪನಿಯ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿಗೆ (೧೮೭೯) ಸಲ್ಲುವುದು ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಬಂದ ಕೆಲವು ಕಂಪನಿಗಳ ಹೆಸರು ಹೀಗಿವೆ.

ಏರಿ ಭೀಮಚಾರ್ಯರ ತಂತುಪುರ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ (ಧಾರವಾಡ ೧೮೮೦) ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಣಬರ್ಗಿಮಠ ಅವರ ಶ್ರೀ ಕಾಡಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಸಂಗಿತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ (ಕೊಣ್ಣೂರು ೧೯೦೧) ವೆಂಕೋಬರಾಯ ಶ್ರೀ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ಸಂಗಿತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ (ಶಿಹಟ್ಟಿ ೧೯೦೩-೦೪) ನೇಕಾರ ಬಂಧುಗಳ ಆರ್ಯ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ (೧೯೦೬ ರಾಮದುರ್ಗ) ಜಟ್ಟೆಪ್ಪ ಶ್ರೀ ಹಾಲಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ (ಹಲಗೇರಿ ೧೯೧೧) ರೊಟ್ಟಿ ಗೊವಿಂದಾಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ (ಸವಣೂರ ೧೯೧೩) ವಮನರಾವ್ ಮಾಸ್ತರರ ವಿಶ್ವಾಗುಣಾದರ್ಶ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ (ಗದಗ ೧೯೧೬) ಗಂಗೂಬಾಯಿಯವರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ (ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರ ೧೯೧೬) ಗರೂಡ ಸದಾಶಿವರಾಯರ ಶ್ರೀ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ (ಗದಗ ೧೯೧೯) ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವಾ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ (ಅಬ್ಬಿಗೇರಿ ೧೯೨೮) ಎರಾಸಿ ಭರಮಪ್ಪನವರ ಶ್ರೀ ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ (ಗದಗ ೧೯೩೯) ಸಡಿ ಹುಚ್ಚಪ್ಪನವರ ಗುರುಸೇವಾ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ (ಚಿಕ್ಕೋಡಿ) ಗಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ಸುಖ-ಸಂತೋಷದ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ಗಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಾವೇ ರಚಿಸಿಕೊಂಡ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ

ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ ಸಂಗೀತದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಡುವ ನಾಟಕದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಜನಪದರ ನಾಟಕಗ ಅರ್ಥಾತ್ ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಳ್ಳಿಗಳ ನಾಡಾದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಜನಪದ ನಾಟ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಸುಗ್ಗಿ ಮುಗಿದು ಮಳೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ದೊರೆಯುವ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಕಾಲದ ಹಳ್ಳಿಗರು ತಮ್ಮ ಕಲೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಾಗಿ. ಇತರ ಹಳ್ಳಿಗರ ಮನೋರಂಜನೆಗಾಗಿ ಇಂತಹ ಜನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ ರಂಗಕ್ಕೆ ತಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದುಂಟು. ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಕಲಾವಿದರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಕೂಡಾ ಅವರ ಅನುಭಜ್ಞನ್ಯವಾದ ಸಂಗೀತ ಪ್ರತಿಭೆಯಾಗಲಿ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಲಿ ನಟನಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತಾವೇ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೆಣೆದು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಸಂಗೀತವನ ತಾವೇ ರಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಾದಿಯಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳನ್ನೆ ಸಹ ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸು ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಜನಪದರಲ್ಲಿದೆ.

ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತವೇ ಅದರ ಜೀವ ಜೀವಾಳ ಸಂಗೀತವೇ ಪ್ರಧಾನ. ಅಭಿನಯ, ಸಾಹಿ ತಾಣವೆನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದರ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ವಿಶೇಷವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಾರ್ಮೋನಿಯ (ಪೇಟಿ ಅಥವಾ ಪೆಟ್ಟಿಗಿ) ಮಾಸ್ತರನೇ ನಿರ್ದೇಶಕ, ನಟನೆ, ನಟರ ಆಯ್ಕೆ). ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಲ್ಲಿ ನಾಟಕವನ್ನು ಆಗಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರು ನೋಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನೇ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಡ್ರಾಮ ಎನ್ನುವರು ಅದನ್ನೇ ವ್ಯತ್ಯಾ ಎನ್ನುವರು.

******

ಹೀರಾಪುರದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಬಾವಿಗಳು

ಶ್ರೀಮತಿ ಸಂತೋಷಿ ಶಿರವಾಳ
ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ
ಗೋದುತಾಯಿ ಮಹಿಳಾ ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ

ಹೀರಾಪುರ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕಲಬುರಗಿ ನಗರದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಡುವೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾತೃತ್ವ ಮತ್ತು ಸಹೋದರತ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ನಾವು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಹೀರಾಪುರಕ್ಕೆ ಅದರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಹೆಸರು ಹೇಗೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ರಾಣಿ ಚಂದ್ ಬೀಬಿ ಸುಲ್ತಾನಾ, ಅಲಿ ಆದಿಲ್ ಶಾ ೧ ರ ಪತ್ನಿ, ಅನೇಕ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಮಹಿಳೆ. ಸುಂದರವಾದ ಹೀರಾಬೀಬಿ ಮಸೀದಿ ಮತ್ತು ಸಯ್ಯದ್ ಅಬಿದ್ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಹೀರಾಪುರದ ಬಾವಿಗಳು ಬಹಮನಿ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತವೆ. ಹೀರಾಪುರದ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಕರಕಲಾದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದಾಗ ಬಹುತೇಕ ಬಾವಿಗಳು ಪಾಳುಬಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬುದು ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಗೌತಪ್ಪ ಭಾವಿ, ರಂಗೋಜಿಯ ಭಾವಿ, ಶಂಕರಲಿಂಗ ಭಾವಿ, ದೋರಲಿಂಗ ಭಾವಿ, ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ಭಾವಿ, ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಅಲಿ ಆದಿಲ್ ಶಾ ಮಸೀದಿ ಭಾವಿ, ಬರಫಖಾನ ಭಾವಿ ಮತ್ತು ದರ್ಗಾ ಭಾವಿ ಕಾಲದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿವೆ. ಮತ್ತು ಮತ್ತು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ದರ್ಗಾಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಕನಿಷ್ಠ ೪೫೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯವು ಮತ್ತು ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದಿನವರೆಗೂ ಕಲಬುರಗಿ ನಗರಕ್ಕೆ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲವಾಗಿತ್ತು. ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಜೀವಗೊಳಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಈ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ . ಈ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ವೈಭವವು ಪ್ರತಿ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ಮತ್ತು ಬಲವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಪಾರಂಪರಿಕ ಬಾವಿಗಳು ಜನರ ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬಹುದು. ವಿಶಾಲವಾದ, ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ, ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಚೌಕಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಮೂರು ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಡೆಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕಮಾನಿನ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರವು ಬಾವಿಯ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಇವೆ . ಬಲವಾದ ಗೋಡೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಾತ್ಮಕ ಕಮಾನುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ . ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೆ ತೂರಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದವರಿಗೆ ನೆಲದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಾಟೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬರಫ್ಖಾನ ಭಾವಿಯನ್ನು ಅರೇಬಿಯನ್ ಶೈಲಿಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೇಸಿಗೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಂಪು ಪಾನೀಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುವ ಬೃಹತ್ ಐಸ್ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬರಫ್ಖಾನ ಭಾವಿಯನ್ನು ಅರೇಬಿಯನ್ ಶೈಲಿಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬಾವಿಗೆ ಬರಫ್ಖಾನ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತು. ಬಾವಿಯು ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಅಡಿ ಆಳ ಮತ್ತು ೧೦೦ ಘ ೧೦೦ ಅಡಿ ಅಗಲವಿದೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ರಚನೆಯು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಕಲಾತ್ಮಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾವಿಯ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರವು ಒಂದು ಬದಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗಮನವು ಎದುರು ಭಾಗದಿಂದ ಸುಗಮ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ

ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೆಲವು ಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ಭಾವಿಯು ಅಷ್ಟೇ ಆಳ, ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಅಗಲವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಸಿಹಿ ನೀರನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದ್ಭುತ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಈ ಬಾವಿಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರೆ ನೀರಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸಬಹುದು.

ಈ ಭವ್ಯವಾದ ರಚನೆಗಳ ವಿಶೇಷತೆ ಏನೆಂದರೆ, ಈ ಬಾವಿಗಳ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ೧೨ ಶಿಲಾ ಶಾಸನಗಳಿವೆ, ಮೂರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಒಂಬತ್ತು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಶಂಕರಲಿಂಗ ಭಾವಿಯ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ೧೬೫೬ ರಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾದ ಶಾಸನವು ಇದೆ. ಇದು ವೈಶ್ಯ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಬಿಕ್ಕೋಜಿ ಸೋಮಾಜಿ ಮೊಖೇದ್ ಅವರು ಈ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಭಕ್ತರ ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಬಾವಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅದು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ೧೬೮೭ ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಬಾವಿಯ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಶಾಸನವು ರಂಗೋಜಿ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಸಿದ ಮತ್ತು ಬಾಯಾರಿದವರಿಗೆ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬಾವಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಶ್ರಯ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನೆಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ೧೫೮೫ ರ ಹಿಂದೆ ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆಯ ಒಂಬತ್ತು ಶಿಲಾ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು

ಈ ಶಾಸನಗಳು ಹೀರಾಪುರದ ಶ್ರೀಮಂತ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸಮಯ ಕಳೆದಂತೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ, ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಿದ ಮಾಹಿತಿಯು ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿದ್ದ ಈ ಬಾವಿಗಳು ಇಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ವಾಸ್ತು ವೈಭವ ಎನ್ನಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಈ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ನಗರದ ಕಸದ ರಾಶಿ ಈಗ ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಗಳಾಗಿ ಆಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳ ಹೊಸ ವಿಧಾನಗಳು ಹಳೆಯ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿದಂತೆ, ಈ ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜಲಮೂಲಗಳು ಜನರಿಂದ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅತ್ಯಂತ ನಿರಾಶಾದಾಯಕ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ನಗರವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಡಬೇಕಾದ ನಾಗರಿಕ ಕಾನೂನುಗಳ ಪಾಲಕರು ಅದನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಒಮ್ಮೆಯೂ ಯೋಚಿಸಿಲ್ಲ.

ಕಲಬುರಗಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳು ಪ್ರತಿ ಹನಿ ನೀರಿಗಾಗಿ ಹರಸಾಹಸ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಅಷ್ಟಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಕಳೆದು ಹೋದ ವೈಭವವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆದು ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸುವ ಬದಲು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜಲಮೂಲಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನದ ರಚನೆಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

*****

Role of International Organizations

Smt. Dhakshayani. Heregowdar
Lecter Dept.of.Political Science
Godutai Doddappa Appa Arts ,Commerce and Science
College for women Kalaburgi

Introduction

International organizations shape the politics and controversies among countries in a number of ways. They can be powerful forces in their own right, as when an international court decides that a state is violating its legal obligations or when the UN sends peacekeepers to intervene in a conflict. They can also be centers where diplomacy and negotiation among states take place – this "forum" role accounts for part of the importance of the World Trade Organization and of the UN General Assembly. In still other situations, international organizations provide the tools or resources by which countries try to advance their interests in world politics. These diverse functions mean that the relations between states and their international organizations can be studied from very different perspectives, producing insights with very different emphases.

International organizations are diverse and sophisticated entities, with overlapping and conflicting social, legal, and political dimensions. They vary widely in their substantive areas of authority, their internal structures, and their political salience.

International organizations

1] World health organization [WTO]

1] Founded in 1 January 1995 Headquarters Geneva, Switzerland .

2] The WTO has 164 members and 22 observer governments. Liberia became the 163rd member on 14 July 2016, and Afghanistan became the 164th member on 29 July 2016.

3] The India has been a WTO member since 1 January 1995 and a member of GATT since 8 July 1948.

4] The WTO provides a forum for negotiating agreements aimed at reducing obstacles to international trade and ensuring a level playing field for all, thus contributing to economic growth and development. Their interpretation and application. The current body of trade agreements comprising the WTO consists of 16 different multilateral agreements (to which all WTO members are parties) and two different agreements (to which only some WTO members are parties).

ISSN 2454-7255

2] World Bank

1] Founded in 1945 Headquarters Washington D.C. (U.S.A.)

2] India was one of the 17 countries, prepared the agenda for the Bretton Woods Conference (June 1944), it is a founding member of World Bank.

3] The World Bank Group works in every major area of development. It provides a wide array of financial products and technical assistance, and help countries share and apply innovative knowledge and solutions to the challenges they face.

3] International monetary Fund [IMF]

1] Founded in 1944 Headquarters Washington D.C. (U.S.A.) Members The International Monetary Fund (IMF) is an organization of 189 countries.

2] India and IMF India joined the IMF on December 27, 1945, as one of the IMF's original members.

3] The IMF's primary purpose is to ensure the stability of the international monetary system—the system of exchange rates and international payments that enables countries (and their citizens) to transact with each other. The Fund's mandate was updated in 2012 to include all macroeconomic and financial sector issues that bear on global stability solutions to the challenges they face.

4] Association of Southeast Asian Nations [ASEAN]

is an organisation formed by the governments of Malaysia, Indonesia, the Philippines, Thailand, and Singapore in 1967 to promote economic growth, peace, security, social progress and cultural development in the Southeast Asian region.

Special ASEAN-India Foreign Ministers' Meeting' was held recently in New Delhi, to commemorate the 30th anniversary of the ASEAN-India Dialogue Relations in 2022. The year 2022 has been designated as the 'ASEAN-India Friendship Year'. This year also marks the tenth anniversary of India's strategic cooperation with ASEAN. Trade between India and the ASEAN region surpassed $78 billion in 2021. In the recent talks, the leaders batted for greater connectivity and integration with South Asia through the country.

ASEAN History

ASEAN was established on 8th August 1967 in Bangkok, Thailand with the signing of the Bangkok Declaration (ASEAN Declaration) by the founding fathers of the countries of Indonesia, Malaysia, Thailand, Singapore, and the Philippines. The preceding organisation

was the Association of Southeast Asia (ASA) comprising of Thailand, the Philippines, and Malaysia.

Five other nations joined the ASEAN in subsequent years making the current membership to ten countries.

ASEAN Members

- Thailand (founding member)
- The Philippines (founding member)
- Malaysia (founding member)
- Singapore (founding member)
- Indonesia (founding member)
- Brunei (joined in 1984)
- Vietnam (joined in 1995)
- Lao PDR (joined in 1997)
- Myanmar (joined in 1997)
- Cambodia (joined in 1999)

ASEAN Purpose

1. Accelerating economic growth, cultural development, and social progress in the region by joint initiatives in the spirit of partnership and equality to cement the foundation for a peaceful and strong community of ASEAN countries.

2. Promoting peace and stability in the region by incorporating respect for justice and the rule of law in the relationships between nations and adherence to the United Nations principles.

3. Promoting active collaboration and mutual assistance in subjects of common interest in social, economic, cultural, administrative, scientific, and technical domains.

4. Assisting member countries via training and research facilities in the educational, administrative, technical, and professional domains.

5. Cooperating for better usage of agriculture and industries, trade expansion (including studying the problem of international commodity trade), improving communication and transportation facilities, and improving living standards among the people.

6. Promoting ASEAN studies.

7. Exploring more avenues for further cooperation among themselves, and maintaining close and advantageous cooperation with other international groupings of similar objectives

ASEAN Fundamental Principles

1. Mutual respect for the independence, sovereignty, equality, territorial integrity, and national identity of all nations;

2. The right of every State to lead its national existence free from external interference, subversion or coercion;

3. Non-interference in the internal affairs of one another;

4. Settlement of differences or disputes by peaceful manner;

5. Renunciation of the threat or use of force; and

6. Effective cooperation among themselves.

ASEAN Headquarters

- The body is headquartered in Jakarta, Indonesia.
- Secretary-General: Dato Lim Jock Hoi
- Official Languages: Burmese, Filipino, Indonesian, Khmer, Lao, Malay, Mandarin, Tamil, Thai and Vietnamese
- Working Language: English

****

Climate Change And Global Warning

Smt. Deesha Mehta
Lecter Dept. of Commerce
Godutai Doddappa Appa Arts ,Commerce and Science
College for women Kalaburgi

Though the terms global warming and climate change are often used interchangeably, they have different meanings. Climate change describes long-term shifts in Earth's weather patterns that affect temperature, humidity, wind, cloud cover, and precipitation. *Global warming* refers explicitly to an increase in Earth's average surface temperatures caused by human activities, primarily the burning of fossil fuels. *Anthropogenic climate change* refers to changes in the climate caused by human activity, particularly industrialization and agricultural practices that release pollutants into the atmosphere.

Overwhelming scientific evidence supports the existence of both global warming and climate change. Through the United Nations' (UN) Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), thousands of scientists work together to collect and analyze the latest available research related to climate change, its effects, and potential responses. In an interim update to its Sixth Assessment Report (AR6) in 2023, the IPCC estimated that global surface temperatures increased by 1.1°C (1.98°F) between the latter half of the nineteenth century and the first two decades of the twenty-first century. The IPCC has linked climate change and global warming to the increased occurrence and severity of storms, floods, droughts, and wildfires, warning that such disasters will increase further if temperatures continue to rise. The scientists' group also identifies water availability and food production as well as health and wealth being as experiencing observable, widespread, and substantial changes related to climate change. These threats have led scientists to identify global warming and climate change as a *climate crisis*. The IPCC recognizes human activity, particularly industrialization and certain agricultural practices that release carbon dioxide (CO_2), as the primary driver of global warming and climate change.

Despite substantial evidence and a consensus among the scientific community, a vocal minority continues to challenge the science behind climate change. These critics characterize climate change as a natural phenomenon and dispute assertions that human activity has contributed to rising global temperatures. This position may be referred to as *climate denial*, and those who reject the scientific consensus are considered *climate deniers*. Fossil fuel companies often provide financial support to politicians, media campaigns, and organizations that promote climate denial.

CAUSES OF CLIMATE CHANGE

Earth's atmosphere contains several gases that trap heat from the sun and prev it from escaping into space. This phenomenon is known as the *greenhouse effect*, and t gases are called *greenhouse gases* (GHGs). The main GHGs in nature are carbon dioxi methane, and nitrous oxide. Without the greenhouse effect, Earth would be too cold support life. Over time, the amount of GHGs trapped in Earth's atmosphere has increa significantly, causing worldwide temperatures to rise.

Natural processes on Earth constantly create and destroy GHGs. For example, pla and animal matter decay produce carbon dioxide, which plants then absorb duri photosynthesis. This natural cycle stabilizes atmospheric levels of carbon dioxide. Clima change scientists at the National Aeronautics and Space Administration (NASA) and oth federal and international agencies recognize that natural factors, including volcanic activ and shifts in the planet's crust, continue to play a role in climate change. However, the generally agree that these factors alone do not explain the substantial rise in Eart temperature. Natural causes of climate change are referred to as *naturogenic*, while cause of climate change related to human activity are called *anthropogenic.*

Earth's vegetation releases and absorbs over two hundred billion metric tons of carbo dioxide annually. Human activities, such as the burning of fossil fuels, add approximatel seven billion metric tons per year. Climate scientists believe the cumulative effect of thi additional carbon dioxide has had a dramatic impact on the atmosphere. Deforestation ha also contributed to this increase by releasing carbon dioxide stored in trees and eliminatin forests that would continue to absorb many tons of carbon dioxide.

Increased levels of other GHGs, such as nitrous oxide and methane, have als resulted from human activity. Several agricultural and industrial processes, such as the use o certain fertilizers in farming, produce extensive amounts nitrous oxide. Methane emissions come from fossil fuel production, landfills, and livestock. Though much smaller quantities o these gases exist in Earth's atmosphere, some scientists believe they cause more harm than carbon dioxide. Methane, for example, is about twenty-one times as potent as carbon dioxide at trapping heat. Humans have also created and released GHGs that do not occur i nature.

These include hydrofluorocarbons (HFCs), perfluorocarbons (PFCs), and sulfur hexafluoride (SF6). These gases, released during industrial processes such as aluminum production and electrical transmission, trap thousands of times more heat in the atmosphere than carbon dioxide.

*****

-Mr Adarsh M.W.
Head of the Mathematics Department

Women of Mathematics

Mr. Adarsh M.W.
Head of the Mathematics Department
Godutai Doddappa Appa Arts ,Commerce and Science
College for women Kalaburgi

It is hard to perceive who the first female Mathematician was. Hypatia was certainly one of the earliest. She was born in 370 AD. She was the daughter of Theon, the last known member of the famed library of Alexandria. She followed his footsteps in the study of Mathematics and Astronomy. She collaborated with her father on commentaries of classical Mathematical works, translating them and incorporating explanatory notes, as well as creating commentaries of her own and teaching a succession of students from her home. A philosopher, a follower of Neoplatonism, a belief system in which everything emanates from the One, Hypatia was highly popular among crowds who listened to her public lectures about Plato and Aristotle.

Born in an Era of revolt and revolution, Sophie Germain was born in the year 1776. Paris was exploding with the revolution when young Sophie retreated to her father's study and began reading. After learning about Archimedes' death, she began a lifelong study of Mathematics and Geometry, even teaching herself Latin and Greek so that she could read classic works. Unable to study at the ÉcolePolytechnique because she was female, Germain obtained lecture notes and submitted papers to Joseph Lagrange, a faculty member, under a false name. When he learned she was a woman, he became a mentor and Germain soon began corresponding with other prominent Mathematicians at the time. She became the first woman to win a prize from the French Academy of Sciences, for work on a theory of elasticity despite not having formal training and access to resources that male Mathematicians had at that time. Her proof of Fermat's Last Theorem, though unsuccessful, was used as a foundation for work on the subject well into the twentieth century.

Augusta Ada Byron, born on December 10, 1815, (later Countess of Lovelace) was brought up single-handedly by her mother after her father, poet Lord Byron was forced to leave England due to a scandal shortly after her birth. Her overprotective mother, who wanted her to grow up to be unemotional and unlike her father, encouraged her study of Science and Mathematics. As an adult, Lovelace began to correspond with the inventor and Mathematician Charles Babbage, who asked her to translate an Italian Mathematician's memoir analysing his Analytical Engine (a machine that would perform simple Mathematical calculations and be programmed with punchcards and is considered one of the first computers). Lovelace went beyond completing a simple translation, however, and wrote her own set of notes about the

machine and even included a method for calculating a sequence of Bernoulli numbers; this now acknowledged as the world's first computer program.

Because Russian women could not attend university, Sofia Vasilyevna (1850-18 contracted a marriage with a young paleontologist, Vladimir Kovalevsky, and they moved Germany. There she could not attend university lectures due to societal norms, but she w tutored privately and eventually received a doctorate after writing treatises on par differential equations, Abelian integrals, and Saturn's rings. Following her husband's demi Kovalevskaya served as a lecturer in Mathematics at the University of Stockholm and la became the first woman in that region of Europe to receive a full professorship. 'She continu to make great strides in Mathematics, winning the Prix Bordin from the French Academy Sciences in 1888 for an essay on the rotation of a solid body as well as a prize from t Swedish Academy of Sciences the next year'.

In 1935, Albert Einstein wrote a letter to the New York Times, praising profusely th recently deceased EmmyNoether as "the most significant creative Mathematical genius th far produced since the higher education of women began." Noether had overcome many hurdl before she could collaborate with the famed physicist. She was brought up in Germany an her Mathematics education suffered a great deal because of rules against women matriculatin at universities. 'After she finally received her Ph.D., for a dissertation on a branch of abstra algebra, she was unable to obtain a university position for many years, eventually receivin the title of "unofficial associate professor" at the University of Göttingen, only to lose that i 1933 because she was Jewish.' And so she moved to America and became a lecturer an researcher at Bryn Mawr College and the Institute for Advanced Study in Princeton, New Jerse There she developed many of the Mathematical foundations for Einstein's general theory o relativity and made significant advances in the field of algebra.

Despite being bound by the backward, orthodox societal norms, these women showe remarkable progress in the field of Mathematics and Science. It is noteworthy how they achieve excellence in their respective fields despite lack of resources and a prevalent chauvinisti society. It is undoubtedly true that we would have never achieved the milestones of success i the field of Mathematical Science if it hadn't been for these and hundreds of other strong headed women who decided to defy the society for good and push the world of Science into a more progressive stage.

"The best way for us to cultivate fearlessness in our daughters and other young wome is by example. If they see their mothers and other women in their lives going forward despit fear, they'll know it's possible."

******

THE RELATIONSHIP BETWEEEN INTERNET CONNECTIVITY AND PRODUCTIVITY IN THE WORKPLACE

-Nirmala Nagesh

Guest Lecturer in Economics

Godutai Doddappa Appa Arts ,Commerce and Science

College for women Kalaburgi

Abstract

The level of labor productivity differs among the European Union countries, especially when you compare a developing country to a more developed country in the EU. This is an issue because the achievement of high labor productivity is a necessary stipulation for a developing economy to realize economic growth and more economic development. On the other hand, the more individuals in an economy with access to the internet (internet connectivity) depicts how developed the economy is in terms of information and communication technology (ICT). Accordingly, the purpose of this paper is to ascertain whether there is a positive relationship between countries having high internet connectivity and labor productivity in the EU. In doing so, Political and entrepreneurial decision-makers can use these findings to decide how much attention or budget to put on the ICT sector to improve labor productivity. To understand the factors that affect labor productivity, Adam Smith and Karl Marx's theory on labor productivity is used to gain a better understanding. A panel data analysis using a fixed-effect model and pooled OLS regression model is applied in the study to predict the relationship. The result of the study indicates that internet connectivity does not have a significant impact on Labour productivity, or there was not enough evidence showing that they are positively correlated with each other.

Introduction

The Internet can lead to more economic efficiency. It can reduce consumer costs and expand the range of consumer choices. From the producer perspective, the Internet can improve productivity and promote creativity in production. At a macro level, the Internet and its related technologies decrease the information sending and receiving costs, and in turn increase total output.

In the past two decades, several studies have been undertaken to examine the relationship between information and communication technology (ICT) and macroeconomic variables such as economic growth, productivity, inflation, and international trade (Oliner and Sichel, 2003, Oliner et al., 2008). In most of these studies, ICT was

represented by variables such as personal computers, telephone lines, mobile (cell) phon[e] Internet users, and telecommunication expenditures.[1]

In the last decade, the economic impacts of the Internet have been studied separate[ly] The Internet can increase total output and affect economic growth positively (Cette et a[l] 2005, Choi and Yi, 2009, Holt and Jamison, 2009, Kim and Oh, 2004, Klein, 20[0] Koutroumpis, 2009). Broadband expansion has positive impacts on local and cross coun[try] growth (Kolko, 2012, Koutroumpis, 2009). Furthermore, foreign direct investment (FD[I]) has been stimulated around the world by improving access to the Internet (Choi, 200[3]) Moreover, the Internet as a cost-reducing and efficiency-improving technology has led [to] lower inflation rates and hence benefited consumers (Meijers, 2006, Yi and Choi, 200[5]) The Internet has had positive effects on bilateral and international trade by reducin[g] communication and transportation costs (Choi, 2010, Freund and Weinhold, 2004). Th[e] Internet has been able to provide favorable results at the firm level and has lead to majo[r] revenue increases and cost savings in developed countries (Litan and Rilvin, 2001, Varia[n] et al., 2002). By improving market information, identifying customers and productio[n] standards the Internet can increase exports at the firm level (Clarke, 2008).

In this paper the impact of the Internet on labor productivity is examined. To thi[s] end, data on 108 countries from 1995 to 2010 were obtained from the World Bank databas[e] to estimate an econometric model using a Dynamic Panel Data Approach.

Use of Internet in the Workplace :

The Internet has evolved into a necessary tool in the modern workplace. To maintain productivity and competitiveness, businesses must have a reliable and robust interne[t] network. Here are some of the reasons why internet access is necessary in the workplace

• Increased productivity: Wi-Fi gives employees the freedom to work from anywhere, increasing productivity and efficiency.

• Improved communication: Employees can communicate in real time using Wi-Fi, whether they are in the same office or working remotely.

• Enhanced customer service: Wi-Fi allows businesses to provide better customer service by allowing employees to quickly access information and respond to customer inquiries.

• Access to information: Wi-Fi allows employees to easily connect to the internet, which is a valuable source of information and knowledge.

• Employee satisfaction: Wi-Fi is a critical component of employee satisfaction. A dependable Wi-Fi network makes it easier for employees to complete their task.

Use The Internet for Office Work to Promote Productivity:

The internet is a powerful tool that can assist employees in becoming more productive at work. Here are some ideas for how to use the internet in the office to boost productivity:

Use online collaboration tools: Online collaboration tools like Google Docs, Trello, and Slack can help employees work more efficiently together. They can share files, collaborate on projects, and monitor progress in real time.

Use productivity apps: There are numerous productivity apps available to assist employees in better managing their time. Toggl, RescueTime, and Focus@Will are apps that can help employees stay focused and productive throughout the day. Use social media for networking: LinkedIn and other social media platforms can be effective tools for networking and making professional connections. It can also assist employees in staying current on industry trends and news.

Use online training and learning resources: Employees can improve their skills and knowledge by using the internet's vast array of online training and learning resources. This can help them perform better in their current roles while also preparing them for future opportunities.

Use online research tools: The internet provides employees with easy accessibility to a wealth of knowledge and academic resources that can assist them with their work. Online libraries, reports from industries, and academic papers are examples of this.d job satisfaction.

Review of Literature:

High productivity improvement has always been one of the most significant achievements for macroeconomic economists to achieve, regardless of which countries or regions their profession is in. The reason for those economists focusing on improving productivity and solving productivity-related issues is that productivity growth is a critical factor of economic output growth, and there is an advantageous connection between them. However, the current state of developing countries is a clear indicator of the problem of low productivity.

According to Peter and Jayam, the vicious cycle of low skill - low efficiency - insufficient income has become the computationally true needle that frequently appears

in such developing countries (Peter-Cookey et al., 017). This vicious cycle, accordin the World Bank, is the root cause of inequalities and poverty (World Bank, 2021). A result, not only economists, but the entire human race, must gain an understanding of t issue.

Effect of Internet use in the business workplace

As per the view of Guinan, Parise, & Langowitz (2019), the proper applicatio the Internetis the most useful and effective for any kind of business to increase the n of production. The recruitment of experienced and skilled employees in the busin is one of the most vital factors for the growth of the business products. The use of clo computing using the internet is the most effective for managing the storage and the vario kinds of work of a organization. As per the view of Obrenovic et al. (2020), assessi pornographicsites in the workplace is one of the most beneficial and effective for t growth and development of the production of a business. Thus, the use of t Internet in business is helpful for the increment of the productivity of the organizati

Conclusion :

To summaries, Wi-Fi has had an important effect on workplace productivity. I allows employees to work from anywhere, collaborate in real time, and access informatio quickly. Businesses must have a dependable Wi-Fi network in order to maintain productivit improve customer service, and increase employee satisfaction. Employees who use th internet for office work can benefit from profitability apps, collaborative apps on soci media, online educational resources, and research tools. Wi-Fi and internet access wi continue to play an important role in shaping the future of work and productivity as th demand for remote work grows.

References

1. Peter-Cookey, M. A., & Janyam, K. (2017). Reaping just what is sown: Low-skills and low-productivity of informal economy workers and the skill acquisition process in developin countries.
2. International Journal of Educational Development, 56, 11–27. https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2017.07.005
3. World Bank. (2021, July 21). Skills development. World Bank. Retrieved February 19, 202 from https://www.worldbank.org/en/topic/skillsdevelopment#1
4. The World Bank. (2014). Enterprise Surveys Program.

The Resurgence of Vaishnavism and Saivism in Bhakti Movement

-Smt. Padmaja S. Veerashetty
Department of English
Godutai Doddappa Appa Arts ,Commerce and Science
College for women Kalaburgi

Introduction: Bhakti as a religious concept means devotional surrender to a personally conceived supreme God for attaining salvation. The movement which was spearheaded by popular saint-poets reached its apex in the 10th century after which it began to decline. However, it was revamped as a philosophical and ideological movement by a series of ambulatory scholars or acharyas, beginning with Ramanuja in the 11th century. The establishment of the Sultanate of Delhi coincided with many widespread socio-religious movements in various parts of the country drawing upon the concepts of bhakti. These movements have been perceived as revival of the older South Indian bhakti movement. But each one of these later movements had a historical context of its own and its own peculiarities.

BACKGROUND: BHAKTI MOVEMENT IN SOUTH INDIA

The saiva Nayanar saints and vaisnava Alvar saints of South India spread the concept of bhakti among different sections of the society irrespective of caste and sex during the period between the 7th and the 10th century. Some of these asaints hailed from the lower castes and some were women. The saint poets preached bhakti in an intense emotional manner and tried to promote religious egalitarianism. They ignored rituals and traversed the region several times singing, dancing and advocating bhakti. The Alvar and Nayanar saints used the Tamil language and not Sanskrit for preaching and composing devotional songs. Thus the movement could acquire a popular base. The South Indian bhakti saints used to criticize the Jains and Buddhists who enjoyed a privileged status at the courts of South Indian monarchs during that period. They won over many adherents of Buddhism and Jainism both of which by then became rigid and formal religions. These saint-poets simultaneously resisted the domination of the orthodox Brahmins by making bhakti accessible to all without any caste and sex discrimination. But the South Indian bhakti movement also had drawbacks.

POLITICAL FACTORS FOR THE RISE OF THE BHAKTI MOVEMENT:

It has been pointed out that as the popular bhakti movement could not take root in Northern India before the Turkish conquest because the socio-religious milieu was dominated by the Rajput-Brahman alliance which was hostile to any heterodox movement. The Turkish conquests served a death blow to that symbiotic relationship. The advent of Islam and the establishment of Turkish political hegemony eroded the power and prestige of the Brahmins.

The loss of power and influence by the Brahmans and the new political situation ultimately created conditions for the emergence of the popular monotheistic movements and other bhakti movements in North India.

SOCIO-ECONOMIC CHANGES:

The vast popularity of the monotheistic movements of Kabir, Nanak, Dhanna, Pipa etc. can be explained fully only in the context of certain significant socioeconomic changes in the period following the Turkish conquest of Northern India. The growing classes of urban artisans were attracted towards the monotheistic movement because of its egalitarian ideas as they were now not satisfied with the low status accorded to them in traditional Brahmanical hierarchy. It has been suggested that some group of traders like the Khatris in the Punjab, who benefited directly from the growth of towns, urban crafts production and expansion of markets, were also drawn into the movement for the same reason.

Conclusion: If we properly understand medieval bhakti movement, it would be easier for us to understand the eclectic spirit of many modern Indian personalities such as Raja Rammohun Roy, Kesab Chandra Sen, Bhai Girish Chandra Sen, Tagore, Gandhi, Abul Kalam Azad and Ambedkar. In the bhakti movement we can anticipate Ambedkar's reaction to Hindu scriptures. It is not difficult to understand, why in an environment of enhanced communal tension, Kabir appeared to be very symbolic and relevant to both Gandhi and Tagore.

References :

1) Satish Chandra, Medieval India; From Sultanate to the Mughals, two volumes.

2) Satish Chandra, Historiography, Religion and State in Medieval India.

3) Krishna Sharma, Bhakti And The Bhakti Movement; A New Perspective.

******

A STUDY ON LOCUS OF CONTROL AND AGGRESSIVE BEHAVIOR OF PENCAK SILAT WOMEN PLAYERS

-Dr. Milind Sullada
Physical Education Director
Godutai Arts, Commerce & Science
Womens, College, Kalaburagi

Abstract:

The study was carried out to assess the influence of locus of control on aggressive behavior of Pencak Silat women players To meet the objectives of the present study the data was collected at , All india inter University Pencak Women Championship 2019-2020 held in January 21 to 23 at Gulbarga University, Gulbarga by administering personal-bio-data schedule, aggressive and Locus of control was administered, the responses were scored and terminated as per the manual, after collecting data 't' test was employed to assess the significant impact of locus of control on aggressive behavior on aggressive behavior of Pencak Silat women players, the calculated 't' value was significant at table value at 0.05 level. The result has found that internal locus of control leads to control emotion and understand the situation in real sense with practical aspect, whereas external locus of control women players would lose their temper and behavior assertively without understanding the consequence, hence formulated hypotheses was tested and proved positively and drawn the conclusion that aggressive behavior of women players depends upon the beliefs system and mind state of the women players.

Keywords: locus of control, aggressive behavior, Pencak Silat women players.

Introduction:

The development of achievements in sports can be achieved through a planned, organized and measurable exercise involving various scientific and technological disciplines. Every sport requires physical exercise to achieve maximum performance as it is the foundation of every sport. Some factors can spur the development of achievements in sports, such as quality improvement in training and sports coaching. Attempts to improve achievement in sport should be carried out by exercises conducted through a scientific approach with related sciences. With the support of various related disciplines, the training theory will be well developed so that the sports achievements can be improved well. Pencak Silat achievement cannot be speculatively achieved. Achievement must go through intensive training with a proper exercise program. The exercise should certainly be specialized in developing the components required in Pencak Silat sport.

The participation in modern sports is influenced by various physical, physiological, sociological and psychological factors. During training, besides good physique and fitness of the athlete, main emphasis is laid on the development of various types of skills involved in the game as well as on

teaching the strategies, techniques and tactics of the game. Until recently, the coaches have been paying inadequate attention to the social and psychological factors which although have been proved to contribute to performance in events in the higher competitive sports. It is only recently that sports administrators and coaches have realized the importance of the psychological preparation and training of players to enable them to bear the strain and stresses inherent in sports participation. So, now the sports trainer and coaches have started giving more importance to the psychological conditioning or the building the mental make-up of the players before their contests in the national and international competitions. Many research studies in the psychology of sport men and women studied separately not much interest has been focused on the socio-economic status, which plays a major role in determining the personality factors of the women players, which could play a important role in their performance. In the face of more and more men and women belonging to different strata of society are entering the sports arena every year and sharing the laurels with their counterparts it was felt necessary to "find out influence of locus of control on aggressive behavior among Pencak silat women players "

Aggressive Behavior :

The reliance aggression in sports has been traditionally cantered round the usefulness of sports in providing an outfit for aggression and controlling violence in the society. Adjustment attempts to satisfy needs by over-coming both inner and outer abstracts and by adopting circumstances. The learning about adjustment means analyzing two things interval make-up and internal personal or social behavior. Adjustment is dynamic process by which organizes mart their needs. Physical education and related activities satisfy many of these needs. The aggressive constructs is a complex one, that there are individual differences in the invite, potential to aggress and that the aggression can also be learned or stimulated by specific situations. When aggressive energies are expressed within the rules of a sport and channeled in to skill by a mature athlete, then one may witness a peaceful and inspiring performance. Aggression for aggression sake should not be sanctioned. It is self-defeating and debilitating to others. The outstanding athlete's entries competition with control and not with implose. The aggressive athlete will be more active, eager, strong, highly motivated and likely to seek to vanquish any opponent. Athlete is who is highly motivated by emotional aggression should not be confused with the athlete who has primary motivation, but who aggression because she is placed in an athletic situation that demands it. Pencak silat Football, Hockey and Boxing would be expected to attract more aggressively motivated individuals than Curbing, Golf and Badminton: latter sports require their own form of aggression. Even nonphysical sports have been described as fiercely aggressive.

Locus of control:

Locus of Control is considered to be an important aspect of personality. Locus of Control (Rotter, 1966) refers to an individual's perception about the underlying main causes of events in his/her life. His conception of locus of control distinguishes two types of individuals, internals, who perceive

the likelihood of an event occurring as a product of their own behavior, and externals, who view events as contingent on luck, chance, or other people. Levenson (1973) believed that an internal orientation will increase one's motivation to continue in an activity, while external orientation decreases one's willingness to persist in an activity she feels she has very little ability to influence. Optimism has been associated with an internal locus of control and pessimism with an external locus of control (Dember, Martin, Hummer, Howe, & Melton, 1989). Athletes who develop an external locus of control tend to immediately point the finger at all the reasons why they came up short in a game – the coach didn't play me the right way, the officials were terrible, etc. On the other hand, athletes with more of an internal locus of control first look inward when they face adversity, and begin by asking themselves what they could have done different or better so that they wouldn't have failed. Developing an internal locus of control can dramatically help with sport success, as resiliency and mental toughness are dramatically enhanced as a result of rational thinking. Internal and external control beliefs seem to affect individual's perceptions of outcomes. Research related to locus of control and goal setting has yielded a positive relationship between difficulty of the goal and performance for those with an internal orientation (e.g., Locke & Latham, 1990).

The purpose of the study:

The purpose of the present study is to examine the locus of control and aggressive behavior reflects whether individuals attribute their success and failure to their own behaviors (internal locus of control) or other women players or luck (external locus of control). This study attempted to locus of control and aggressive behavior among All India inter University Pencak Women Championship 2019-2020 held in January 21 to 23 at Gulbarga University, Gulbarga karnataka

Review of related literature:

Bandura as well as others had observed the aggressive behavior of children. Rather than have them participate in the complex teacher learner situation, researchers permit children to play with toy, some of which give an idea of there.

Locus of control is a term introduced by psychologist Julian Rotter that represents social learning theory's concept of internal versus external control of reinforcement (Kormanik & Rocco, 2009). Locus of control refers to a predisposition in the perception of what causes reinforcement (Kormanik & Rocco, 2009). Essentially, it is the degree to which individuals feel that they have control over reinforcements or outcomes of behaviours (Rotter, 1990). One would have an internal locus of control if he or she feels as though consequences of his or her actions are contingent on personal behaviors or characteristics (Rotter, 1990). On the other hand, an individual with an external locus of control would expect that the outcome or reinforcement is a function of luck, fate, or chance and that this consequence is generally unpredictable (Rotter, 1990). Locus of Control, Stress and Performance

129 A multitude of research has been conducted regarding Rotter's aspect of locus of control. Kormanik & Rocco (2009) referenced a study that looked at the relationship between locus of control and life stress, as measured by depression and anxiety. It was found that the less internal locus of control an individual perceives, the greater the likelihood for stress and depression (Kormanik & Rocco, 2009). In addition, Bernardi (2001) explained that when an individual perceives that he or she has control over a situation, he or she will be less likely to perceive the situation as stress-inducing. Also, internal-locusof-control individuals tend to experience lower anxiety than others; therefore, externality may act as a stress buffer (Bernardi, 2001).

Problem of the study:

A study on influence of locus of control on aggressive behavior of Pencak Silat Women Players,

Hypothesis

1. There is significant influence of locus of control on aggressive behavior among the Pencak Silat Women Players.

2. The External locus of control leads to produce more aggressive behavior comparing to the internal locus of control

Objectives:

1. To assess the influence of locus of control on aggressive behavior of Pencak Silat Women Players

Methodology:

Selection of the subjects in this study 200 Women Players those are participated in all India inter university tournament Selection of Variables. The Variables selected for this study were as follows:

1. Aggression behavior

2. Locus of control Tool used to measure the Aggression behavior and Locus of control

The following tests were selected and scores were considered as criterion measure for the study was A. Kumar (Aggression) and Dr. Romapal (Locus of control) and test were administered to the study.

Results:

The result has shown the fact and information about the consequence of locus of control, internal locus of control person have control their emotion and ability to manage situation in real sense and external locus of control person would lose their temper without understanding real causes for their behavior.

Collection of data :

To meet the objectives of the present study the data was collected at All India inter University Pencak Women Championship 2019-2020 held in January 21 to 23 at Gulbarga University, Gulbarga by administering personal-bio-data schedule, aggressive and Locus of control was administered, the responses were scored and terminated as per the manual. Statistical Technique To analysis the study T-test was used.

Discussion and Interpretation of data :

The data was applied to 't' test to assess the significant difference and influence of locus of control on aggressive behavior of Pencak Silat Women Players,

Table 1: Showing the Mean, SD and 't' values of locus of control and Aggression of Pencak Silat Women Players

Variables	**Aggression**	**Locus of Control**
Mean	11.73	40.01
SD	2.72	6.01
t-value		48.13**

Table-1 presents us the mean, SD and 't' value of aggression and locus of control of Pencak Silat Women Players. The Pencak Silat Women Players mean scores of locus of control is 40.01 and on aggressive behavior are 11.73. This suggests us that the Pencak Silat Women Players are having internal locus of control and the moderate level of aggression. The obtained' value is 48.13 which is significant at 0.01 level. The significant' value suggests that there is a significant influence of locus of control on the aggressive behavior of Women Players. In other words, the internal locus of control of the Pencak Silat Women Players has significant influence on moderate aggressive Behavior.

This is because the Pencak Silat Women Players with the internal locus of control would be rational, optimistic and would gain control over their emotions and aggression. Therefore, the sportsmen with an internal locus of control would definitely control the aggression and help to adopt the moderate level of aggressive behavior and boost his achievement or performance.

Conclusion:

The result has found that internal locus of control leads to control emotion and understand the situation in real sense with practical aspect, whereas external locus of control sportsperson would lose their temper and behavior assertively without understanding the consequence, hence formulated hypothesizes was tested.

References :

1) Chrisger, Phillip Sullian. Uses a direct observation approach to study aggressive Behaviour in Hockey: Some Preliminary findings, athletic Insight, the online journal of sports psychology, 2008.

2) Donahue Eric G, Banca Rip, valerian Robert J when winning are everything; on passion, Indentify, and aggression in sport, Psychology of sport and exercise, 2009.

3) John H Kerr. Motivation and Emotion in Sport Reversal Theory & Psychology Press Ltd. Publishers.

4) Jasraj Singh, Jayadhas S. Comparison of Physical Fitness Selected Physiological Variables of Sea Coast and High Altitude living schools society for the Nation Institutes of Physical Education and Society for the Nation institutes of Physical Education and Sports. Journal, 1983, 6(1).

5) Muhajir. Pendidikan Jasmani dan Olahrag, dan Kesehatan Kelas X (Physical education and sports health for Junior High School Grade X). Jakarta: Penerbit Erlangga; 2011.

6) Nugroho A. Diktat Pedoman Latihan Pencak Silat (Guideline for Pencak Silat training). Yogyakarta: Fakultas Ilmu Keolahragaan, Universitas Negeri Yogyakarta; 2001.

7) Nugroho A. Pencak Silat: Komparasi, Implementasi, dan Manajemen (Pencak Silat: Comparison, implementation, and management). Yogyakarta: FIK-UNY; 2008

8) Nugroho A. Tes Keterampilan Pencak Silat Untuk Mahasiswa (Pencak Silat skills tests for students). FPOK IKIP Yogyakarta. Yogyakarta: Lemlit IKIP Yogyakarta; 2004.

9) Pakaya F. Panduan Pembelajaran Pencak Silat Untuk Sekolah Dasar (Guideline for Learning on Pencak Silat for Elementary School). Jakarta, PT: Pustaka Indonesia Press; 2012.

10) Pangemanan D, Mayulu N. Analisis Faktor Resiko Penyebab Terjadinya Diabetes Melitus Tipe 2 Pada Wanita Usia Produktif Di Puskesmas Wawonasa (Risk)

*****

ADME prediction of compounds isolated from *Boerhaviadiffusa* Linn.in the management of urolithiasis

-Dr. Shwetha G.
Hod. of B.Sc.
Godutai Arts, Commerce & Science
Womens, College, Kalaburagi

ABSTRACT :

Background: This study was carried out to investigate certain computational ADME (Absorption, Distribution, Metabolism, Excretion) parameters of *Boerhaviadiffusa*(root)

Methods: The dried powder of plants were extracted with increasing polarity of solvent namely ethyl acetate, acetone, ethanol and distilled water by a three-step sequential extraction procedure.The chemical compositions of extracts were investigated using UV-Vis, FTIR and PerkinElmer Gas Chromatography- Mass Spectrometry. While ADME parameters were derived from ADMET server admetSAR.

Results: The FTIR and GC-MS spectrum profile of the medicinally important plant extract having various bioactive compounds and interestingly from the absorption, distribution, metabolism and excretion (ADME)-Toxicity analysis the compound have enhanced pharmacological properties and can be used as herbal alternative for the synthesis of antiurolithiac agents.

Keywords: ADME, UV-VIS, FTIR, GC-MS analysis, *Boerhaviadiffusa, Cratevanurvala*

INTRODUCTION

Urolithiasis is a complex process that results from several physicochemical events including crystal nucleation, aggregation and growth of insoluble particles in the kidney[1]. Calculogenesis is influenced by interplay of critical factors, viz. stone inhibitors, complexing agents and stone promoters.

Urolithiasis affects 10-12% of the world population especially in the industrialized countries. It has a recurrence rate of 50% [2]. In spite of substantial progress in the study of the biological and physical manifestations of kidney stones, there is no satisfactory drug to use in clinical therapy[3].Therefore, it is worthwhile to look for an alternative for the management of urolithiasis. Herbal drugs are essential components of traditional medicine in several countries including India.*Boerhaviadiffusa*is important medicinal plants much used in Ayurveda and Unani medicines and other traditional medicines in many parts of the world.*Boerhaaviadiffusa* Linn.belongs to the family Nyctaginaceae and is commonly known as, punarnava. Traditionally, this plant has been extensively used in the treatment of dyspepsia, jaundice enlargement of liver, abdominal pain and as antistress agent. It also has diuretic, anti-inflammatory, antidiabetic, antibacterial and anticancer properties. [5,6]According to the World Health Organization (WHO) in 2008, more than 80% of the world's population rely on traditional medicine

for their primary healthcare needs[7]. Phenolics and flavonoids are polyphenols, an important class of secondary plant metabolites possessing an impressive array of pharmacological activity which include free radical scavenging, inhibition of hydrolytic and oxidative enzymes and anti-inflammatory action etc [8]. Oxidation reaction can produce free radicals, which can damage cells and tissues. Recently, there has been an upsurge of interest in the therapeutic potential of medicinal plants as antioxidants in reducing such free radical-induced tissue injury. As a result, antioxidants are often reducing agents such as phenolic compounds (flavonoids, phenolic acids), sugars, vitamins, saponins, ethereal oils, polyunsaturated fatty acids, phospholipids, enzymes, amino acids, thiols etc. As every plant has its own metabolite fingerprinting, profiling by some platform technology such as gas chromatography-mass spectrometer (GC-MS), liquid chromatography-mass spectrometer and nuclear magnetic resonance, it is crucial to have a holistic overview of all metabolites present in the extracts[9]. Spectroscopic (UV-Vis, FTIR) methods are simple, cost-effective and rapid test for detecting phytocomponents. Hence the present study is designed to evaluate the phytochemical profile of *Boerhaviadiffusa*with the aid of GC-MS, UV-VIS and FTIR Techniques and computer analysis using ADME to ascertain the rationale for its use in traditional medicine.

MATERIALS AND METHOD

ADMET predictions

ADMET (Absorption, Distribution, Metabolism, Excretion and Toxicity) analyses constitutes the pharmacokinetics of a drug molecule [18]. In this study, prediction and significant descriptors of drug likeness such as mutagenicity, toxicological dosage level and pharmacologically relevant properties of the compounds were predicted using Swissadme (http://www.swissadme.ch) and admetSAR (lmmd.ecust.edu.cn:8000) servers.

RESULTS

ADMET Predictions

The potential ADME profiles of the compounds as predicted using admetSAR server, while the distribution profile of the compounds as obtained from admetSAR server is shown in (Table 11). Computational study for the prediction of the relevant properties influencing bioactivity of the lead compounds was performed. The ADME properties of the compounds were evaluated and the selected properties are linked to metabolism, cell permeation.

DISCUSSION

Plant extract's analysed constituents by ADMET profiling showed promising Glycolate oxidase and Lactate dehydrogenase inhibition and are found to be phenolic, glycosides and flavonoids. However isolation of individual phytochemical constituents and subjecting it to biological activity (*in vivo* study) will definitely give fruitful results.

ACKNOWLEDGMENT

Authors are thankful to the Director and Principal of GodutaiDodappaAppa Arts, Commerce and Science Degree College for women, Kalaburgi.

CONFLICT OF INTEREST: No conflict of interest relevant to this article was reported.

REFERENCES

1. Khare P and Mishra V:Study on in vitro antilithiatic activity of Phyllanthusniruri Linn. leavesbyhomogenous precipitation and turbiditory method. International Journal of Pharmacy and Pharmaceutical Sciences 2012; 6(4):124-127.
2. Vamsi S,Raviteja M and Kumar GS:*In-vitro*antiurolithiatic potential of various extracts of Mucuna Pruriens. International Journal of Pharmaceutical Sciences and Research 2014; 5(9):3897-3902.
3. Butterweck V and Khan SR: Herbal medicines in the management of urolithiasis: alternative or complementary? Planta Med. 2009; 75 (10):1095-103.
4. Rao PN, Glenn MP and John PK: Urinary Tract Stone Disease; Publisher -Springer–Verlag London Ltd., 2011.
5. Sumanth M and Mustafa SS:Antistress, Adoptogenic and immunopotentiating activity roots of *Boerhaviadiffusa* in mice. Int J Pharmacol 2007; 3(5):416-420.
6. Ujowundu CO,Igwe CU,Enemor VH,Nwaogu LA and Okafor OE: Nutritive and Anti-nutritive properties of *Boerhaviadiffusa* and *Commelinanudiflora* leave. Pakistan J Nutr 2008; 7(1):90-92.
7. Pierangeli G, Vital G and Rivera W: Antimicrobial activity and cytotoxicity of *Chromolaenaodorata*(L. f) King and Robinson and *Uncariaperrottetii*(A. Rich) Merr Extracts. J. Medicinal Plants Res 2009; 3(7): 511-518.
8. SanimahSimoh andAlizah Zainal: Chemical profiling of *Curcuma aeruginosa*Roxb. Rhizome using different techniques of solvent extraction. Asian pacific journal of tropical biomedicine 2015; 5(5): 412-417.
9. Kokate CK: Practical Pharmacognosy, Fourth edition. New Delhi: Vallabhprakashan; 2008: 107-111.
10. Nisha C, Kumar A, Vimal BM, Bai D andPal A:Docking and ADMET prediction of few GSK-3 inhibitors divulges 6-bromoindirubin-3-oxime as a potential inhibitor. J MolGrap Model. 65. 2016; 100-107.

Teaching Respect and Gratitude as Soft Skills to the Students in the Present Age

-Preeti Karikal
English Department
Godutai Arts, Commerce & Science
Womens, College, Kalaburagi

Nelson Mandelahas rightly said that "Education is the most powerful weapon which you can use to change the world". In addition to guide the students to acquire the subject knowledge the teachers must focus on teaching soft skills to them. It can assist the students in the multi-dimensional development of their personality.Inculcating soft skills among the students as part of the personality development has been an integral aspect directly or indirectly in the curricula of the educational institutions. Despite the consistent formal and informal efforts of the teachers in this regard it is observed that most of the students lack some of the essential skills when it comes to their practical life. It is important to respect all the people one comes across in the everyday activities and the business one is involved in. Respect brings along with it devotion and love naturally. Gratitude is also something which brings positive changes in the individual's personality. As a result, respect and gratitude turn out to be important soft skills which need to be cultivated among the students of the present age consciously.

Oxford online dictionary defines the term 'respect' as "the feeling that you have when you admire or have a high opinion of somebody/something or polite behavior or care towards somebody/something that you think is important".Stanford Encyclopedia of Philosophy states that"Respect has great importance in everyday life. As children we are taught (one hopes) to respect our parents and teachers, school rules and traffic laws, family and cultural traditions, other people's feelings and rights, our country's flag and leaders, the truth and people's differing opinions".Respect may be perceived in the diverse ways and some of them include the mode of the behavior, a kind of valuing, a form of treatment, a feeling, and an attitude of the individual.

Students of today are going to be the professionals of tomorrow. If respect is imbibed by the students as a vital soft skill today there will be no hindrance to achieve professional success in the near future. It shall definitely help them to build positive relationships, to

enhance the collaborative efforts, and to create harmonious environment at the workplaces.The students who learn respect potentially can contribute to the society. Respect as a skill may be taught to the students by becoming teachers themselves as their role models. Teachers must exhibit respect in their interaction with the students, parents, and colleagues. The students must be encouraged to participate in community service.

Gratitude is defined as "a strong feeling of appreciation to someone or something for what the person has done to help you" in the Cambridge online dictionary. It can simply be understood as acknowledgement of the help received from others. However, gratitude means more than simply saying thank you. Not only human beings but also we can feel grateful to nonhuman sourcessuch as nature, a higher power, or the universe.

A research in Harvard Medical School states, "gratitude is strongly and consistently associated with greater happiness. Gratitude helps people feel more positive emotions, relish good experiences, improve their health, deal with adversity, and build strong relationships". Studies from Berkeley found that people who practice gratitude consistently report physical benefits such as a stronger immune system, lower blood pressure, better sleep, and a desire to take better care of their health. Gratitude can boost the students' ability to learn and make smart decisions.

The need of the hour is to cultivate appreciation mind among the students. It nurtures the positive attitude among them. The students may be assigned the responsibilities to write down the positive things happened in their lives. Gratitude letter writing can be one of the activities to promote learning gratitude formally.

Literature is a storehouse of the variety of experiences of the authors in the society. The life skills may be introduced to the students through the literary works. The stories may be narrated to the students in order to teach them a particular life skill. The students may be encouraged to read the stories, novels on their own so that they can grasp the skills they come across in their readings.

Thus, empowering the students with the essential life skills like respect and gratitude shall add beautiful colors in their lives. The students shall be competent to face the challenges in future successfully through their holistic development education.

****

The Role of Social Media in Journalism

- **Krupasagar Gobbur**
Department of Journalism
Godutai Arts, Commerce & Science
Womens, College, Kalaburagi

The modern technique of gathering, generating, distributing, and developing news and information is through social media journalism. As the name implies, social media plays a key role in this type of journalism, which is faster and more responsive than traditional journalism but erroneous and frequently based on popular opinion rather than facts and truth. As a result, social media journalism encompasses a wide range of web-based applications, technology, and platforms that are used by journalists, agencies, and even unemployed and unprofessional bloggers, writers, and others to create content on a variety of topics and share it on social media platforms such as Twitter, Instagram, and Facebook.

The age of social media is rapidly expanding. We can have fast access to the news on our phones, and we frequently receive notifications within minutes of an incident occurring, giving us the lowdown on the current news. The need for physical copies of newspapers is dwindling as news becomes more freely available through our phones and other electronic devices.

How do we access the news?

The major purpose of newspapers and periodicals in today's generation of children and teenagers is to be used in art class to make 'papier-mâché,' and reading from our devices is becoming the new normal. People no longer want to pay for newspaper subscriptions when they can obtain them for free online; therefore the traditional schoolboy employment of 'paper boy' is gradually disappearing. Big newspaper and magazine companies, such as 'The Sunday Times,' 'The Sun,' and 'The Daily Mail,' have had to adapt to this change and now offer all of their news stories and articles for free online; most media outlets now have social media accounts, such as Twitter, Instagram, and Facebook, in order to reach a larger audience.

The role of social media

Social media has taken over society and is becoming increasingly vital if you want to stay informed about current events. Many journalists now write stories about what happens

on social media; for example, "Boris Johnson tells COVID deniers to 'grow up,' and NHS boss Sir Simon Stevens slams their 'lies' about hospitals being empty — saying the 'nonsense' could KILL people and 'nothing is more demoralising' to medics," according to "The Daily Mail." The article examines people's "ignorance" about COVID restrictions, and how their behaviours on social media may have an impact on how individuals obey government requirements. People who spread 'Fake News' can harm journalism by casting doubt on the validity of a journalist's work. People are exposed to fake news, such as UK hospital beds being unfilled, and are unclear what articles to believe on social media.

Donald Trump, the President of the United States, utilises his personal Twitter account to disseminate breaking news. Due to his deceptive remarks, the President's Twitter account was just disabled indefinitely. Fortunately for Donald Trump, he cannot be fined for his false charges and claims because Twitter is a forum where people may express their own thoughts on issues: nonetheless, Trump's continuous 'Twitter Rants' have resulted in his permanent removal from the site .

The effect of 'Fake News' on online Journalism

The news we are exposed to today might be extremely biased towards particular persons and groups; for example, Donald Trump tweeted after the American election, "I Won the Election," before being banned. Twitter had to intervene and place a disclaimer underneath the message, informing readers that the claim was false. If you only read news from social media platforms, you may be getting inaccurate information, as social media is a platform that encourages freedom of speech and accepts all viewpoints.

The freedom to manufacture 'Fake News' on various social media platforms without facing legal consequences makes the news we read untrustworthy. All social media news should be treated with a grain of salt, as shown on Trump's Twitter, where facts may be overstated. According to the Pew Research Center, 45 percent of Americans get their news from social media channels like Facebook, and half of these users only get their news from Facebook.

How has this impacted Journalism?

Journalism has changed over time and will continue to do so. Journalists have had to adjust to the fast-paced world of gadgets and social media, but how has this affected conventional journalism? Journalists no longer have to write lengthy stories; instead, they can emphasise the main details of a storey in a tweet, Instagram post, or Facebook post. The art of storytelling is no longer necessary; readers want a quick read as they go about their day; people rarely sit down and read an entire newspaper; the reader wants to read

something specific without having to flip through eight or so pages, and social media allows them to read a storey in minutes, if not seconds.

Conclusion

Although social media has had a negative impact on journalism, it has also brought about some positive improvements for journalists. Because journalists have unrestricted access to research and can discover connections that might not have been made otherwise, the constant buzz of information on social media makes it a breeding ground for news. Twitter is a highly successful way of spreading 'Breaking News' stories, with over 6,000 tweets sent every second. However, it shortens the life span of news items, making them less relevant until a writer has developed a storey from them.

*****

Shodha

ಮಹಾದಾಸೋಹಿ ಶ್ರೀ ಶರಣಬಸವೇಶ್ವರರ ಮಹಾಸಮಾಧಿ, ಕಲಬುರಗಿ

Publisher
Godutai Doddappa Appa
Arts, Commerce & Science Degree
College for Women
Kalaburagi - Karnataka - India
Ph: 084572 - www.godutaidegree.org

Centenary Celebrated Sharnbasveshwar Vidya Vardhak Sangha

ISSN 2454-7255

ಶೋಧ
SHODHA

INTERNATIONAL RECOGNITION MULTI DISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL

Vol 21. Issue 21. Nov. 2023

Editor-in-Chief

Smt. Janaki Hosur

EDITORIAL BOARD

Smt. Janaki Hosur
Editor-In-Chief

Dr. Puttamani Devidas
Executive Editor

Dr. Shantaling Ghante
Editor

Dr. Seema Patil
Assistant Editor

Dr. Siddalingareddy
Review Editor

INTERNAL ADVISORY BOARD

1. **Dr. S. S. Honalli**
   Registrar
   Sharnbasva University, Kalaburagi.

2. **Dr. S.G. Dollegoudar**
   Principal, Sharnbasveshwar Commerce College, Kalaburagi

3. **Dr. Laxmi K. Maka**
   Dean, Godutai Engineering College for Women, Kalaburagi

SHODHA

Internationa Recognition Multi disciplinary Research Journal

CONTENTS

1.	ದೇ.ಜ.ಗೌ. ಅವರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಬರಹ	– ಡಾ. ಪುಟ್ಟಮಣಿ ದೇವಿದಾಸ	5
2.	ಉಭಯಗಾನ ವಿಶಾರದ ಪಂ. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಗವಾಯಿಗಳು	– ಡಾ. ಸೀಮಾ ಪಾಟೀಲ	13
3.	ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆ	– ಡಾ.ಸಿದ್ದಲಿಂಗರೆಡ್ಡಿ	16
4.	ತಾಂಕಾ ಕಾವ್ಯ	– ಡಾ. ಶಾಂತಲಿಂಗ ಘಂಟೆ	19
5.	'ಗುರುವಾದಡೂ ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ'	– ಡಾ. ಕಾಮೇಶ ದಾಮಾ	24
6.	ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮಹತ್ವ	– ಶ್ರೀ ಸಂತೋಷಿ ಶಿರವಾಳ	30
7.	ಜಾನಪದ ಸಂಗೀತ	– ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ ಸ್ಥಾವರಮಠ	33
8.	ವಿವಿಧ ಕಲಾ ಮಾಧ್ಯಮ	– ಶ್ರೀಮತಿ ವೀಣಾ ಜೆ. ಮಠ.	35
9.	The Role of Female writers in the Indian English Literature	– Smt. Padmaja S.Veerashetty	37
10.	PROBLEMS OF PANCHAYAT RAJ INSTITUTIONS	– Smt. Dhakshyani	42
11.	NATURE'S GIFT TO CHEMO WORLD-TAXOL	– Dr. Shweta	44
12.	Bose-Einstein condensate (BEC) (state of matter)	– Smt. Parvati Benaknalli	46
13.	Chemistry In Every Day Life	– Ms. Pooja Patil	49
14.	Empowering Women Through Sports	– Dr. Milind Sullada	51
15.	Climate Change And Global warning	– Smt. Deesha Mehata	53
16.	Teenagers & Social Media	– Mr. Prasad	55
17.	दलित स्त्रीवाद	– Sri Ladlemashak	58

Shodha International Recognition Multi Disciplinary Research Journal ISSN 2454-7255

ದೇ.ಜ.ಗೌ. ಅವರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಬರಹ

–ಡಾ. ಪುಟ್ಟಮಣಿ ದೇವಿದಾಸ
ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು
ಗೋದುತಾಯಿ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ
ಮೊ. 8861735443 – email : puttamanipr@gmail.com

"ಶಿಕ್ಷಣವೆಂಬುದು ಹುಲಿಯ ಹಾಲಿದ್ದಂತೆ
ಅದನ್ನು ಕುಡಿದವನು ಗರ್ಜಿಸಲೇಬೇಕು"

– ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್

ಡಾ. ಬಾಬಾಸಾಹೇಬ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಈ ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ವಿಚಾರ ದೇ.ಜ.ಗೌ. ಎಂದೇ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕ, ಸಾಹಿತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತನಾಮರಾದ ಡಾ. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡ ಅವರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಹುಶಃ ಅನುಸಂಧಾನಗೈಯುತ್ತದೆ. ಬಡತನವೇ ಹಾಸಿ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಗುಡಿಸಲಿನ ಮುಗ್ಧ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬ ಕುರಿಯನ್ನು ಮೇಯಲು ಬಿಟ್ಟು ಶಾಲೆಯ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಸರ್ವರೊಳಗೊಂದೊಂದು ನುಡಿ ಕಲಿತು ನಡೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಮೇರು ಪರ್ವತವೇ ಆದದ್ದು ಈ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂಬ ಹುಲಿಯ ಹಾಲು ಕುಡಿದದ್ದರಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಎನ್ನುವುದು ದೇಜಗೌ ಅವರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅನ್ನಿಸದೇ ಇರದು.

ಸೌಜನ್ಯತೆಯೇ ಮೈವೆತ್ತಂತಿರುವ ದೇಜಗೌ ಅವರ ಈ ಪರಿಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಛಲ, ನಿಷ್ಠೆ, ಸರಳತೆಗಳೆಂಬ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿ. ಈ ಶಕ್ತಿಗಳೇ ಅವರನ್ನು ಗುಡಿಸಲಿನಿಂದ ಗಂಗೋತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದು. ದೇಶ, ವಿದೇಶಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಾಡಿಸಿ ಕೋಶ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು ದಣಿವರಿಯದ ಕಾಯಕಯೋಗಿ ದೇಜಗೌ ಅವರು ಅಧ್ಯಾಪಕನಿಂದ ಕುಲಪತಿಯಾಗಿ, ಕನ್ನಡದ ಕಂಠೀರವರಾಗಿ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಕರಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಿಖಾಮಣಿಯಾಗಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ, ಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿ ಸಾರ್ಥಕ ಶತಾಯುಷಿಗಳಾದದ್ದು ಈ ಯುಗದ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಇತಿಹಾಸವೇ ಸರಿ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕಿನ ಚಕ್ಕೆರಿ ಎಂಬ ಒಂದು ಕುಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೇವೇಗೌಡರು ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಎಂಬ ಬಡ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಜುಲೈ 06–1915 ರಂದು ದೇಜಗೌ ಅವರು ಜನಿಸಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಜನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವ ಬಡತನ, ಸಾಲದಕ್ಕೆ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರಾದ ಇವರ ತಂದೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕುರುಡರು. ಜಗದಗಲ, ಮುಗಿಲಗಲ, ಮಿಗೆಯಗಲ, ಪಾತಾಳದಿಂದತ್ತತ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದತ್ತಲಿರುವ ಬಡವರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ದೇಜಗೌ ಅವರ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಗಳಾದ 'ಹೋರಾಟದ ಬದುಕು', 'ನನ್ನ ಉಪವಾಸ ಕಥೆ'ಗಳನ್ನು ಓದಿಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಗಂಜಿ ಸಿಕ್ಕರೂ ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಉಂಡಷ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡುವ ದಿನಗಳವು. ಬಾಲಕ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ಕುರಿ, ಮೇಕೆ, ಟಗರುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಕೆಲಸ. ಶಿಕ್ಷಣವೆಂಬುದು ಗಗನ ಕುಸುಮವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಜವರೇಗೌಡರಿಗೆ ತಮ್ಮೂರಿನ ಶಾಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಗಮನ. ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಕಾಯುವಾಗ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅವರ ಕಾಲುಗಳು ತಮಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಶಾಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಹೇಳುವಂತಹ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಹೊರಗಿನಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ತರಗತಿಯ ಕಿಟಕಿಗೆ

ಕಿವಿಗೊಟ್ಟೋ ತದೇಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಲು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಕುರಿಗಳು ಪಕ್ಕದ ತೋಟ, ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಬೆಳೆ ಹಾಳು ಮಾಡಿದಾಗ ಜವರೇಗೌಡರು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳ ಮಾಲಿಕರಿಂದ ಏಟು ತಿಂದದ್ದಿದೆ. ಆದರೆ ಇದ್ಯಾವುದರ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದ ಬಾಲಕ ಜವರೇಗೌಡರ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂಬ ಮೂರಕ್ಷರದ ಮಹಾಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ಜವರೇಗೌಡರ ವಿದ್ಯಾದಾಹವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಚಿಕ್ಕೇರಿ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಗುರುಗಳು ಹಾಗೂ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಎಚ್. ಕೆ. ವೀರಣ್ಣಗೌಡರು ಜವರೇಗೌಡರ ಪಾಲಕರ ಮನವೊಲಿಸಿ ಜವರೇಗೌಡರನ್ನು ಮೂರನೆ ತರಗತಿಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾಟಿ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಮವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸಹ ನೀಡಿ ದೇಜಗೌ ಅವರ ಉಜ್ವಲ ಬದುಕಿನ ಮೂಲ ಸೆಲೆಯಾಗಿದ್ದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಶುರುವಾದ ದೇಜಗೌ ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಏನೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ಅವುಗಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಚಿಕ್ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿ ಗಂಗೋತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ. ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದೇಜಗೌ ಅವರೇ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಥನವಾದ 'ಹೋರಾಟದ ಬದುಕು' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿದ್ದ ಇವರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಐಚ್ಛಿಕ ವಿಷಯವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರಂತೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಬರಹ ಹಾಗೂ ಭಾಷಣಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬೌದ್ಧಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಹೋರಾಟದ ಮನೋಭಾವದ ದಿಕ್ಕು ದೆಶೆಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಕುವೆಂಪು ಅವರಂತಹ ಮೇರು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇತ್ತೇನೋ! ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯವಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು. ಇದು ಬಹುಶಃ ದೇಜಗೌ ಅವರ ಬಹುದೊಡ್ಡ ನಿರ್ಣಯ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತವಾದ ಆಯ್ಕೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲವೇ ಮಹಾಮೇಧಾವಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಮುನ್ನೋಟವಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು. ಇದು ಮಹಾಚೇತನಗಳ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅದೇಷ್ಟೋ ಮಹಾಮಾನವರ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಅವರು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ತೆಗದುಕೊಂಡ ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ಣಯಗಳ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಬೀತಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ಕುವೆಂಪು ಒಬ್ಬರೆ ಗುರುಗಳಾಗಿ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ, ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯರು, ಟಿ.ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ, ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರೀ, ಡಿ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಮುಂತಾದ ಮಹಾವಿದ್ವಾಂಸರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವ ಸುವರ್ಣ ಅವಕಾಶ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದದ್ದು ಒಂದು ಯೋಗಾಯೋಗವೇ ಸರಿ. 'ಸಿರಿ ಬಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕರೆದು ದಾನವ ಮಾಡು' ಎನ್ನುವ ತತ್ವದಂತೆ ಇಂತಹ ಘಟಾನುಘಟಿ ಪಂಡಿತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದರು. ದೇಜಗೌ ಅವರಾದರೂ ಅಷ್ಟೇ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಇಂತಹ ಮೇರುಪರ್ವತಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಯೇ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡರು, ಇವರೆಲ್ಲರ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಶಿಷ್ಯರಾದರು.

1943ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಚಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗುಮಾಸ್ತರಾಗಿ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಜವರೇಗೌಡರು ಸುಮಾರು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಹುಟ್ಟು ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು ಮತ್ತು ಹೋರಾಟದ ಮನೋಭಾವವುಳ್ಳ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ಈ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾದ ಹಾಗೂ ಏಕತಾನತೆಯ ನೌಕರಿ ಬಹುಬೇಗನೇ ಬೇಸರ ತರಿಸತೊಡಗಿತು. ತಮ್ಮ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಬಲ್ಲ ಉದ್ಯೋಗದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ಕೊನೆಗೂ 1946ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜೊಂದರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃತ್ತಿ ದೊರಕಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ದೇಜಗೌ ಅವರ ವೃತ್ತಿ ಬದುಕು ಉತ್ತರೋತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುರುವೃಂದ ದೇಜಗೌ ಅವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಕುವೆಂಪು ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ, ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ, ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರ ಜ್ಞಾನಬೋಧನೆ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನನ್ನ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣ ಎನ್ನುವಂತದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ

ತಮಗೆ ಪ್ರಾಣದಂತೆ ಪ್ರೀಯರಾಗಿದ್ದ ಕುವೆಂಪು ಅವರನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕೊಂಡಾಡಿದರು ಸಾಲದು ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ. ಸುಮಾರು 6000 ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಕುವೆಂಪು ಅವರೊಬ್ಬರನೆ ಕುರಿತು ಬರೆದು ದಾಖಲೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಕುವೆಂಪು ಹಾಗೂ ಅವರ ಜ್ಞಾನ, ತಮ್ಮೊಂದಿಗಿನ ಅವರ ಒಲವು, ಸಹಾಯ, ಸಹಕಾರ, ತಮಗೆ ಕುವೆಂಪು ಮೇಲಿದ್ದ ಅಭಿಮಾನ ಎಲ್ಲವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಪ್ರಕಟಣಾ ವಿಭಾಗದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಾ ನಿಯಂತ್ರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ, ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿ ದೇಜಗೌ ಅವರು ಮಾಡಿದಂಥ ಸಾಧನೆ ಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದ್ದು ಅಂತಲೇ ಹೇಳಬೇಕು.

1965–75ವರೆಗೆ ಎರಡು ಅವಧಿಗೆ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿ ದೇಜಗೌ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯವಾದವುಗಳು. ಸ್ನಾತಕ ಹಾಗೂ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ 24 ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಅಧ್ಯಯನದ ಶಿಸ್ತುಗಳನ್ನು 48ಕ್ಕೆ ಪಸರಿಸಿದ್ದು ದೇಜಗೌ ಅವರ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಾಗಿ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಗೃಹವಿಜ್ಞಾನ, ಲೈಬ್ರರಿ ಸೈನ್ಸ್, ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ, ಜಾನಪದ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಹುಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಸ್ನಾತಕ ಕೋರ್ಸಗಳಿಗೆ ಬಯೋಫಿಜಿಕ್ಸ್, ಹ್ಯೂಮನ್ ಜಿಯೋಗ್ರಫಿ, ಎನ್ವಿರಾನ್‌ಮೆಂಟಲ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಮರಿನ್ ಜಿಯೋಲಜಿ, ಇನ್ಫರ್‌ಮೆಷನ್ಸ್ ಸೈನ್ಸ್, ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್, ಭಾಷಾಂತರ, ನಾಟಕಶಾಸ್ತ್ರ, ಇತ್ಯಾದಿ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಂದರು. ಅಲ್ಲದೇ ಜಾನಪದವನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಹಾಗೂ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಕೋರ್ಸಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಉಳಿದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಇವರ ಮಾದರಿಯನ್ನೆ ಅನುಸರಿಸಿದವು. ಅಲ್ಲದೇ ಎಂ.ಎಸ್.ಸಿ. ಎಂ.ಪಿ.ಎಡ್. ಎಂ.ಫಿಲ್. ನಂತಹ ಹೊಸ ಡಿಗ್ರಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಇದಲ್ಲದೆ ಇವರ ಇನ್ನು ಎರಡು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆಗಳೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಿದ್ದರೂ ಬಡತನ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೋ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳಿರುವ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಅಂಥವರಿಗೆ ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ತೆರಪಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದು ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಬಿ.ಆರ್, ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅದೇ ಇಂದು ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೊಂಡಿದೆ. ದೇಜಗೌ ಅವರ ಈ ಪರಿಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಶಕ್ತಿಯಿರುತ್ತಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂತೋಷವೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡಿಗರ ಜ್ಞಾನ, ಬುದ್ಧಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಡೀ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಿಗರು ಆದರ್ಶ ಮಾದರಿಗಳಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದರು ಜವರೇಗೌಡರು. ತಾವು ಕಂಡ ಈ ಕನಸು ಸಾಕಾರವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ಪ್ರಪಂಚದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಜೊತೆಗೆ ವಿದೇಶಿ ಭಾಷೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಿನರಾಲಾಜಿಕಲ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದರು. ದೇಜಗೌ ಅವರ ಈ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೂರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪದವಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಲೆಕ್ಚರರ್, ಪ್ರೋಫೆಸರ್ ಆಗಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮಾನಸಿಕ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ದೇಜಗೌ ಅವರ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಧನೆಗಳು ಕೂಡ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದವುಗಳು. ಇವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ಗಳೆಂದರೆ ಕುವೆಂಪು ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ವಿದ್ಯಾ ಪರಿಷತ್, ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ

ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ದೇಜಗೌ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು. ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನೇ ಧಾರೆಯೆರೆದ ಮಹಾನುಭಾವರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ತಾವು ಬರೆದ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹಣವೆಲ್ಲ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ ಸೇವಾಧುರಂಧರರು.

ಊಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ತ್ವ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸೇರಿದ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಶಾಸನ ತಜ್ಞರ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದ್ದು, ಪರೀಕ್ಷಾ ಸುಧಾರಣೆ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದ್ದು 350 ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದು ದೇಜಗೌ ಅವರ ಅದ್ಭುತ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲೊಂದು.

ಕನ್ನಡದ ಕುಲಪತಿಯೆಂದೇ ಅಭಿಧಾನಗೊಂಡಿರುವ ದೇಜಗೌ ಅವರು ಕನ್ನಡ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆಯೂ ಕೂಡ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಗಳು ಭರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡವು. ಜನಪದ, ಭಾಷಾಂತರ, ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಸನಾಧ್ಯಯನ, ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ, ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು. ನೆನೆಗುದಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಯಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡವು. ವಿಶ್ವಕೋಶ ಯೋಜನೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ, ಎಪಿಗ್ರಾಫಿ ಪುನರ್ ಮುದ್ರಣ, ಇತ್ಯಾದಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸಗಳು ದೇಜಗೌ ಅವರ ಕನ್ನಡದ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರೇಮ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಛಲಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಾಕಾರಗೊಂಡವು ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು.

ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೇಜಗೌ ಅವರು ಅವುಗಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳು ಬಂದರೆ ಅರೆಕ್ಷಣವೂ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ ಆಡು ಭಾಷೆ ಮಾತ್ರವಾಗದೇ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದರು. ಕನ್ನಡಿಗರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಮೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದರು. ಕೆ.ಪಿ.ಎಸ್.ಸಿ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಜರುಗಬೇಕೆಂದು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಇಂದು ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಕನ್ನಡಿಗರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಓದಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ ಇದು ದೇಜಗೌ ಅವರು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರ. ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆ ಸದಾ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಹೇಗೆ ರವಾನಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ಕೊಡಲೋಸುಗ ತಾವು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾಗ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಹಿರಿಯ ಚೇತನಗಳಾದ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ, ಪು.ತಿ.ನ. ತಿ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಕುವೆಂಪು ಮುಂತಾದವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಬೆಳೆಸಿದರು. ತನ್ಮೂಲಕ ಅವರ ಕನ್ನಡಪರ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ದೇಜಗೌ ಅವರ ಹೋರಾಟ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಐದು ಬಾರಿ ಉಪವಾಸ ನಿರಶನವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೊನೆಯ ನಿರಶನದ ವೇಳೆ ತಮಗೆ ಇಳಿವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೂಡ ಅವರು ಲೆಕ್ಕಿಸಲಿಲ್ಲ! ಅವರ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೇಮ ಈ ಪರಿ ಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದ್ದು. ಇಂತಹ ಅಪ್ಪಟ ಮಾತೃ ಭಾಷಾ ಪ್ರೇಮಿ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ ವಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದರ ಫಲವಾಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕಚೇರಿ ಪತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ಒಂದು

ದೊಡ್ಡ ಇತಿಹಾಸ. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿಯ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಗೆಜೆಟಿಯರ್‌ನ ಒಂದು ಪ್ರತಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ದೇಜಗೌ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸಾಧನೆಯೂ ಕೂಡ ವೈಶ್ವಸ್ವರೂಪದ್ದು ಅಷ್ಟೇ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾದದ್ದು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆಡು ಮುಟ್ಟದ ಸೊಪ್ಪಿಲ್ಲ ದೇಜಗೌ ಅವರು ಬರೆಯದ ವಿಷಯಗಳಿಲ್ಲ, ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಸಂಶೋಧನೆ, ವಿಮರ್ಶೆ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಭಾಷಾಚರಿತ್ರೆ, ಅನುವಾದ, ಸಂಪಾದನೆ, ಪ್ರಬಂಧ, ಜಾನಪದ, ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ, ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ, ನಿಘಂಟು ರಚನೆ, ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದೇ ಎರಡೇ ಹೀಗೆ ದೇಜಗೌ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಲಹರಿಗೆ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲ ಎಣೆಯಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ (ಹರಿಹರ), ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವಂ (ಆಂಡಯ್ಯ), ಧರ್ಮಾಮೃತ (ನಯಸೇನ), ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ (ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ), ಲೀಲಾವತಿ ಪ್ರಬಂಧಂ (ನೇಮಿಚಂದ್ರ), ಇವು ದೇಜಗೌ ಅವರ ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿಗಳಾದರೆ, ಅವರ ಅನುವಾದ ಕೃತಿಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ. ಪುನರುತ್ಥಾನ (ಟಾಲಸ್ಟಾಯ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿ) ಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ (ಟಾಲಸ್ಟಾಯ ವಾರ್ ಅಂಡ್ ಪೀಸ್), (ಲೀಯೋ ಟಾಲಸ್ಟಾಯ–ಅನ್ನಾ ಕರೇನಿನಾ), ಜೇನ್ ಆಸ್ಟಿನ್ ಅವರ 'ಪ್ರೈಡ್ ಅಂಡ್ ಪ್ರಿಜ್ಯುಡಿಸ್', (ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮು) ಕೃಷ್ಣಾ ಹಟೀಸಿಂಗ್ ಅವರ 'ವಿಥ್ ನೋ ರಿಗ್ರೆಟ್ಸ್' 'ನೆನಪು ಕಹಿಯಲ್ಲ', ಎಂದು ಬಿನ್ಯನ್ ಲಾರೆನ್ಸ ಅವರ 'ಅಕ್ಬರ್' ಮುಂತಾದವುಗಳು. ಇವರ ಕೆಲವು ವಿಮರ್ಶಾ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ ನಂಜುಡ ಕವಿ, ಕಡುಗಲಿ ಕುಮಾರ ರಾಮ, ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ, ವಚನ ಚಂದ್ರಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಪೆರಿಯಾರ, ನಾರಾಯಣ ಗುರು, ಬಸವೇಶ್ವರ, ಜಯಪ್ರಕಾಶ ನಾರಾಯಣ, ಗಾಂಧಿ, ಲೋಹಿಯಾ, ಬುಕರ್ ಟಿ. ವಾಸಿಂಗ್ಟನ್, ಕುವೆಂಪು, ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ ಶಿವುಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಜಿ, ಎಸ್. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕೆನೆ–ತೆನೆ, ಮತ್ತು ಬೆರಕೆ ಸೊಪ್ಪು, ಕಡುಗಲಿ ಕುಮಾರರಾಮ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಮಹತ್ವದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳಾಗಿವೆ. ಜಾನಪದಕ್ಕೋ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬಹುಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳಾದ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ, ಜಾನಪದ ಸೌಂದರ್ಯ, ಜಾನಪದ ವಾಹಿನಿ, ಜನಪದ ಗೀತಾಂಜಲಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು.

ಕೋಶಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಲೇ ದೇಶಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಸುತ್ತುವುದೆಂದರೆ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೋಶಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೇಶ ಸುತ್ತುವುದರಿಂದ ಸಿಗುವ ಜ್ಞಾನವು ಬಹು ಮಹತ್ವದ್ದು, ಅತ್ಯಮುಲ್ಯವಾದದ್ದು. ಅಮೇರಿಕಾ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ, ಯುರೋಪ್, ಆಫ್ರಿಕಾ, ಘಾನಾ, ರಷ್ಯಾ, ನೈಜೆರಿಯಾ, ಸಿಂಗಾಪುರ, ಜಪಾನ್, ಇತ್ಯಾದಿ ದೊಡ್ಡ ಚಿಕ್ಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿಬಂದ ದೇಜಗೌ ಅವರು ಐದು ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ 4 ವಾರ, ಅಮೇರಿಕಾದ ರೋಚಕ ಅನುಭವಗಳು 'ವಿಸ್ಮಯಗಳ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ' ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾದಂಬರಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲ್ಯಾಂಡಿನ ಸೌಂದರ್ಯಾನುಭೂತಿಯನ್ನು 'ನಿಚ್ಚ ಹಸಿರಿನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. "ಆಫ್ರಿಕಾಯಾತ್ರೆ" ಮತ್ತು "ಪ್ರವಾಸಿ ದಿನಚರಿ" ಇವು ದೇಜಗೌ ಅವರ ಇನ್ನೆರೆಡು ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳು.

ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಏಳುಬೀಳುಗಳನ್ನು ಕಷ್ಟಕೋಟಲೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಸಾಧನೆಗಳ ರಂಗಾಂತರಂಗವನ್ನು ತೆರೆದಿಡಲು ನಾಲ್ಕು ಆತ್ಮಕಥೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದರೆ ದೇಜಗೌ ಅವರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಾದಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ದುರ್ಗಮವಾಗಿರಬಹುದು. ನೋವು, ಸಂಘರ್ಷ, ವೇದನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಅವರ ಆತ್ಮಕಥೆಗಳ ಶಿರ್ಷಿಕೆಗಳೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ. "ಹೋರಾಟದ ಬದುಕು", ನೆನಪಿನ ಬುತ್ತಿ, ನನ್ನ ಉಪವಾಸದ ಕತೆ, ಕುಲಪತಿಯ ದಿನಚರಿ ಇವು ದೇಜಗೌ ಅವರ ಅಪರೂಪದ ಕೃತಿಗಳು.

ದೇಜಗೌ ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕಿಕ ರೂಪದ ಕೊಡುಗೆಗಳು ಕೂಡ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದವುಗಳು. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಪರಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ ದೇಜಗೌ ಅವರು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು

ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಕುವೆಂಪು ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಕುವೆಂಪು ವಿದ್ಯಾಪರಿಷತ್, ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ದೇಜಗೌ ಟ್ರಸ್ಟ್. ಟ್ರಸ್ಟಗಳ ಉದ್ದೇಶ ಗಂಭೀರವಾದದ್ದು ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾದದ್ದು. ಅಧ್ಯಯನ ಅಧ್ಯಾಪನ, ಸಂಶೋಧನೆಗಳೇ ಇವುಗಳ ಮೂಲ ಬೇರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ ದೇಜಗೌ ಅವರು. ಈ ಟ್ರಸ್ಟಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತಗೊಂಡ ಕೃತಿಗಳ ದುಡ್ಡು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುದ್ರಣ ಮರುಮುದ್ರಣದಿಂದ ಬಂದ ಹಣವೆಲ್ಲ ಈ ಟ್ರಸ್ಟನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವೆಂದರಿತ ದೇಜಗೌ ಅವರು ಬಡ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಅಂಕ ಗಳಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿಯೇ ಅನೇಕ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಅದೆಷ್ಟೋ ಮಕ್ಕಳ ಬಾಳನ್ನು ಬೆಳಗಿದ್ದಾರೆ.

ಭೂತ ಭೂತ ಕೂಡಿ ಅದ್ಭುತವಾಯ್ತು ಎನ್ನುವಂತೆ ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ದೇಜಗೌ ಅವರ ಕೂಡುವಿಕೆ ದೇಜಗೌ ಅವರ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಯಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ ಅದು ಎಲ್ಲಿಂದ ಹೇಗೆ ಬಂತು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ದೇಜಗೌ ಅವರು ಆ ಶಕ್ತಿ ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದದ್ದು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಎಂದು ಬಹಳ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ದೇಜಗೌ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಗುಣ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಾಧನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಮಾತನಾಡಿದರು ಸಾಕು ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಅಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕನ್ನಡದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಶ್ಚರ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ನೂರಾರು ಪದಗಳನ್ನು ನಾನು ಅವರಿಂದ ಕಲಿತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೂ ಅವರಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಲಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವ ಅಸಮಾಧಾನವೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಕಲಿತು ಸರ್ವಜ್ಞನಾದರೂ ಇನ್ನೂ ಎಂತಹ ಜ್ಞಾನದಾಹ ಇದ್ದಿರಬಹುದು ಗೌಡರಲ್ಲಿ!

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮೇಲಿದ್ದ ದೇಜಗೌ ಅವರ ಮಮಕಾರ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ ಸುಮಾರು 600 ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಕೇವಲ ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ವೈಚಾರಿಕತೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವ, ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟದ ಹಾದಿಗಳು ಸರ್ವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ದಕ್ಕಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಬಹುಮಹತ್ವದ್ದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ದೇಜಗೌ ಅವರು 'ಕುವೆಂಪು ಸೂಕ್ತ ಮಾಲೆ', 'ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ', 'ಕುವೆಂಪು ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಸಂದೇಶ', 'ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ ವಚನ ಚಂದ್ರಿಕೆ' ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃತಿಗಳು ಕೇವಲ ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೆ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವಂಥ ಕೃತಿಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಮರುಚಿಂತನೆಗೆ ಹಚ್ಚುವ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ ಅರ್ಥವಾಗಲೆಂದು ಅದನ್ನು ಸರಳ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಇಳಿಸಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ದೇಜಗೌ ಅವರು ಅದೇ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ ವಚನ ಚಂದ್ರಿಕೆ ಕೃತಿ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ. ಕುವೆಂಪು ಟ್ರಸ್ಟನ್ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನೇ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಅದನ್ನು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಕೂಡ ದೇಜಗೌ ಅವರದು.

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಂಗಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಮತ್ತು ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ಮತ್ತು ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಜಾನಪದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಾಹಾಲಯದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದು ದೇಜಗೌ ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಬಹು ದೊಡ್ಡದಾದ ಸಾಧನೆ. ಹಾ.ಮಾ.ನಾಯಕ ಅವರು ಈ ಕಲ್ಪನೆಯ ಜನಕರಾದರೆ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ಸಾಥ್ ನೀಡಿದವರು ಹಾಮಾನಾ ಜೊತೆಗೆ ಜಿ.ಎಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯನವರು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದ ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೆಸ್ವಾಮಿಯವರು.

ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲ ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇತಿಹಾಸ ಇದ್ದದ್ದು ಜನಪದದಲ್ಲಿಯೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಇತಿಹಾಸ ಭದ್ರವಾಗಿ ಇಡುವಂಥ ಕಾಪಾಡುವಂಥ ಅನಿವಾರ್ಯವನ್ನು ಮನಗಂಡ ಹಾಮಾನಾ ಅವರು 1964ರಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾನಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಮನಗಂಡರು ಅಂತಹ ಒಂದು ಜಾನಪದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರು ತಕ್ಷಣವೇ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಸ್ತುಗಳು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ನಾಲ್ವರು ಭಾರತದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗೂ ಅಲೆದಾಡಿದರು. ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಈ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಾಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಚಿನ್ನದ ಬೆಳ್ಳಿ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದವರೆಂದರೆ ಇದೇ ನಮ್ಮ ಕೊಡುಗೈ ದಾನಿಯಾದ ಕನ್ನಡದ ಕೊಲಂಬಸ್ ದೇಜಗೌ ಅವರು. ಇಂದು ಮೈಸೂರಿನ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿಲಾಸ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಬೃಹತ್ತ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಸಾವಿರಾರು ವಸ್ತುಗಳ ಬಹು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತು ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ಗಮನವನ್ನು ತಮ್ಮತ್ತ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲದು. ಜಾನಪದವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಆ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯೂ ಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ ಸುಮಾರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು ದೇಜಗೌ ಅವರು. 'ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ', 'ಜಾನಪದ ಸೌಂದರ್ಯ', 'ಜಾನಪದ ವಾಹಿನಿ', 'ಜನಪದ ಗೀತಾಂಜಲಿ', ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವುಗಳ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಜಾನಪದ ಏನೇನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಅದನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಅಧ್ಯಯನಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜನಪದ ಭಾಷಾಂತರ ಹಾಗೂ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಕೋರ್ಸಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಜನಪದವು ದೇಜಗೌ ಅವರ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು ನೋಡಿದರೆ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಜಾನಪದ ಕುರಿತು ಅಗಾಧ ಅರಿವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮಹತ್ವ ಅರಿವಾಗದೇ ಇರದು" ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಇಡೀ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ದೇಜಗೌ ಅವರು ನೀಡಿದ ಈ ಕೊಡುಗೆ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯವಾದದ್ದು.

ಹೀಗೆ ದೇಜಗೌ ಎಂಬ ಮೂರಕ್ಷರದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಗಳ ಬ್ರಹತ್ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಾರಂಭವೇನೋ ಆಗುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಮುಗಿಯೋದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ದೇಜಗೌ ಅವರ ಸಾಧನೆ ಇಂಥ ಅದ್ಭುತ ಅದ್ವಿತೀಯ ದಂತಕಥೆಯಾದ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ಸಂಧ ಗೌರವಗಳು ಪದವಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ನಿದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದನ್ನು ಹೀಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ, ಜಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತು, ರಾಜ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ, ಕೇಂದ್ರ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ, ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಹೀಗೆ ಇನ್ನು ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ನಾಡು ನುಡಿಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಸಾಧನೆಯ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಹಲವು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಕಲಶಪ್ರಾಯವಾಗಿವೆ. ಸೋವಿಯತ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ನೇಹರು ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ತಿರುವಾಂಕೂರಿನ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸೀನಿಯರ್ ಫೇಲೋಷಿಪ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, 'ಕರ್ನಾಟಕ ರತ್ನ' ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ನಾಡೋಜ (ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ) ನೃಪತುಂಗ (ಕ.ಸಾ.ಪ) ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಬಸವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಅಲ್ಲಮ, ಕನಕಶ್ರೀ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ 'ಪದ್ಮಶ್ರೀ' ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ಸಂದಿವೆ. ಆ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಗೌರವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ 47ನೇ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಕೂಡ ವಹಿಸಿದ್ದ ದೇಜಗೌ ಅವರ ಅಭಿಮಾನಿ ಬಳಗ ಸಾಗರದಷ್ಟಿದೆ. ಇಂತಹ ಮೇರು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬದುಕಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ತೀರ ಸರಳವಾಗಿ ಇದು ದೊಡ್ಡವರ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಣಲಕ್ಷಣ "ವಿಶ್ವಚೇತನ ಕಲಾನಿಲಯ" ಎನ್ನುವ ಸಣ್ಣ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಟೇಬಲ್ಲು ಅಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಪೆನ್ನುಗಳದ್ದೇ

ಕಾರುಬಾರು. ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕಾಯಕ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಸೌಜನ್ಯತೆಗಳ ಪ್ರತಿರೂಪದಂತಿದ್ದ ದೇಜಗೌ ಎನ್ನುವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಯಾರೇ ಹೋದರೂ ತಟ್ಟನೇ ಓದು ಬರಹ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಂದವರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತಿಗೆ ಕೂಡುವ ಸರಳ ಸಭ್ಯತೆ, ಅವರು ಕೇಳುವ ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಏನು ಓದುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಅವರ ಅನೇಕ ನಿಕಟರಾದ ಆತ್ಮೀಯರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಂಧು ಬಳಗದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಾಧಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಇರುತ್ತಾರೆ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಒಬ್ಬ ಸಾಧಕನ ಕುರಿತು ಅವನು ಎಷ್ಟೋ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಎಷ್ಟು ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದು? ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಮೂರಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಬಂಧವಿದ್ದ ಅಥವಾ ಇರದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಂದು ತುಂಬಬೇಕು. ಆದರೆ ದೇಜಗೌ ಅವರ ಸಾಧನೆ ಆ ವೈಕಿಯಲ್ಲ. ಅದು ನಿಜವಾದ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡ ಸಾಧನೆ, ಅಂತೆಯೇ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಲಾದ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ ಒಟ್ಟು ಐದು ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅವು ಹೀಗಿವೆ. 'ಅಂತಃಕರಣ', 'ರಸಸೃಷ್ಟಿ', 'ಅಪೂರ್ವ', 'ನಮ್ಮ ನಾಡೋಜ', ಹಾಗೂ 'ದೇಜಗೌ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ'.

ದೇಜಗೌ ಅವರಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅತೀ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಬರೆದರೂ ಬಹುಶಃ ಅದು ಒಂದು ಕೃತಿಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ವಿನಹ ಅದು ಒಂದು ಲೇಖನವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಅನುಭವ. ದೇಜಗೌ ಅಂದರೆ ಅಷ್ಟೆತ್ತರದ ಮೇರು ಪರ್ವತ, ಹಿಮಾಲಯದ ಶಿಖರ, ಅದನ್ನು ಹತ್ತೋದೇ ಒಂದು ಸಾಧನೆ. ಅನುಭವಿಸುವುದು ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಘಟ್ಟ, ವಿವರಿಸುವುದು ತುಂಬ ಕಷ್ಟ.

ವಿದ್ವಾಂಸ, ಪಂಡಿತ, ಕನ್ನಡದ ಕಣ್ಮಣಿ, ಸಂಶೋಧಕ, ಅನ್ವೇಷಕ, ಹೋರಾಟಗಾರ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹರಿಕಾರ, ಜಾನಪದದ ಜೀವನದಿ ಅದ್ಭುತ ಆಡಳಿತಗಾರ, ವಿಸ್ಮಯ ವಿಹಾರಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ಸಮರ್ಥ ಸಂಯೋಜಕ, ಆಯೋಜಕ, ಇತ್ಯಾದಿ ಏನೆಲ್ಲ ಉತ್ತಮ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಡಾ. ದೇವೆಗೌಡ ಜವರೇಗೌಡ ಅವರು ಕನ್ನಡಿಗರೆನ್ನುವುದೇ ನಮಗೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಹೆಮ್ಮೆ. ಕನ್ನಡ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಕಹಳೆಯನು ಮೊಳಗಿಸಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಫಲಪ್ರದವಾಗಬಲ್ಲ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಹು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಉಪಕರಿಸಿದ ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೆ ದೇಶ ನಾಡು ಯಾವತ್ತು ಚಿರಋಣಿ.

*****

ಉಭಯಗಾನ ವಿಶಾರದ ಪಂ. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಗವಾಯಿಗಳು

-ಡಾ ಸೀಮಾ ಪಾಟೀಲ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸಂಗೀತ ವಿಭಾಗ
ಗೋದುತಾಯಿ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ

19ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕಿ ಸಂಗೀತವೇ ಮನೆಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೂಸ್ತಾನೀ ಸಂಗೀತದ ಬಗೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಕೀಳರಿಮೆಯಿತ್ತು. ಪಂಡಿತ. ವಿಷ್ಣುದಿಗಂಬರ ಪಲುಸ್ಕರ, ಪಂ.ವಿಷ್ಣುನಾರಾಯಣ ಭಾತಖಂಡೆಯವರಂಥ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಾಹಸಪೂರ್ಣ ಪರಿಶ್ರಮದ ಫಲವಾಗಿ, ಗೌರವಸ್ಥ ಮನೆತನದವರು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿತು ಆರಾಧಿಸುವಂತಾಯಿತು. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನೀ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಣಾಲಿಯು ಸಮಗ್ರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು (ಆಗಿನ ಬೃಹತ್ ಮುಂಬೈ ಪ್ರಾಂತ್ರ) ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಜನರ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೂಸ್ತಾನೀ ಸಂಗೀದಲ್ಲಿಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉಸ್ತಾದರು ಮೈಸೂರಿನ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದರು. ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯಾದಿ ಕಲೆಗಳೆಂದರೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣ.ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಇದು ಕರ್ನಾಟಕಿ, ಇದು ಹಿಂದುಸ್ತಾನೀ ಎಂಬ ಪ್ರಭೇದವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.ಒಂದೇ ಬಳ್ಳಿಯ ಎರಡು ಪರಿಮಳ ಪೂರಿತ ಪುಷ್ಪಗಳೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಮಹಾರಾಜರು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತ ಕಲಾ ಕೋವಿದರನ್ನು ಪ್ರತಿವರುಷವೂ ತಮ್ಮ ವರ್ಧಂತಿ ಉತ್ಸವಗಳಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ, ಅವರ ಸಂಗೀತ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ರಾಜೋಚಿತವಾಗಿ ಸನ್ಮಾನಿಸತೊಡಗಿದರು, ಹಿಂದುಸ್ತಾನೀ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಮಹಾರಾಜರು.ತಮ್ಮ ದರವಾರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅನೇಕ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ತಮ್ಮ ಆ ಸ್ಥಾನ ಗವಾಯಿಗಳೆಂದು ನೇಮಿಸಿ ಗೌರವಿಸಿದರು. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಉಸ್ತಾದ ನತ್ಥನ ಖಾ, ಬರ್ಖತುಲ್ಲಾಖಾನ್ ಸತಾರಿಯಾ, ಗೋಹರಜಾನ್, ಉಸ್ತಾದ ಮುರಾದ ಖಾ ಬೀನಕಾರ, ಉಸ್ತಾದ ಫಯಾಜ ಖಾನ್, ಉಸ್ತಾದ ಹಫೀಜ ಆಲೀಖಾನ್, ಉಸ್ತಾದ ಬಂದೇ ಅಲಿಖಾನ್ ಸಾಹೇಬರುಗಳು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಉಸ್ತಾದ ನತ್ಥನ್ ಖಾ ಸಾಹೇಬರ ಸಂಗೀತದ ವೈಖರಿಗೆ ಮನಮೆಚ್ಚಿ ಮಹಾರಾಜರು ಖಾನ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತೋಳಿನಲ್ಲಿದ್ದ ರತ್ನಖಚಿತ ಬಂಗಾರದ ತೋಡಾವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟರಂತೆ (ಸಂಗೀತ ಶಾಲ್ಮಲೆ. ಪ್ರೊ .ಎ. ಯು.ಪಾಟೀಲ ಪುಟ 609 "ಜ್ಞಾನದೇಗುಲ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೆಖಿಸಿರುವರು)

ಆಗಿನ ಸೋವಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜರು ಈ ಹಿಂದುಸ್ತಾನೀ ಆಸ್ಥಾನದ ಗವಯಿಗಳಿಗೆ ತಿಂಗಳೊಂದಕ್ಕೆ 500 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಾಸಿಕ ವೇತನದೊಂದಿಗೆ, ಬಿರುದು ಬಾವಲಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ರಾಜಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ಕಲಾಹೃದಯವನ್ನು "ಹೃದಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ನೃತ್ಯಾದಿ ಕಲೆಗಳ ಬಗೆಗಿದ್ದ ಅವರ ಅಭಿಮಾನ, ಅಭಿರುಚಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರ ಅರಸರ ಆಸ್ಥಾನವು ಬೋಜರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನದಂತಿತ್ತು ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಎರಡಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರವರು ಸ್ವತ: ವೀಣಾವಾದನಕಾರರಾಗಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ಭಾರತೀಯ, ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಪುಣರಾಗಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಉತ್ತರದಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತ ಕಲಾಕೋವಿದರು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಾದ ಧಾರವಾಡ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಬೆಳಗಾಂವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ತಂಗಿ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನತೆಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದ ರಸದೂಟವನ್ನು ಉಣಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತವು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಅದು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮನ್ಸೂರ, ಡಾ.ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್, ಡಾ.ಬಸವರಾಜ ರಾಜಗುರು, ಡಾ.ಕುಮಾರ

ಗಂಧರ್ವ,ಪಂಡಿತ ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿ ಮುಂತಾದ ಅನರ್ಘ್ಯ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಯಿತು, ಈ ಸಂಗೀತ ರತ್ನಗಳ ಸ್ವರ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ "ಉಭಯ ಗಾನ ವಿಶಾರದ"ರೆಂದು ಖ್ಯಾತಿವೆತ್ತ ಪಂಡಿತ. ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಗವಯಿಗಳೂ ಒಂದು ವಜ್ರ.

ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿಯ ಸ್ವರ ಮಾಧುರ್ಯ ಜೀವ ಸ್ವರಗಳು, ತಾಲ–ಲಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂಗೀತದ ಮೋಡಿಗೆ ಒಲಿದು ಪಂಡಿತ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಗವಯಿಗಳು ಹಿಂದುಸ್ತಾನೀ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಬಲವತ್ತರವಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದ ಕಛೇರಿಗಳು ಜರುಗಿದಲೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳತೊಡಗಿದರು, ಈಗಾಗಲೇ ಮುಂಬಯಿಯ ಹೀಜಮಾಸ್ಪರ್ಸ ವಾಯಿಜ ಕಂಪನಿಯವರು ಖ್ಯಾತ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಉಸ್ತಾದರ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದ ರೆಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡುಗಿದ್ದರು. ಗವಯಿಗಳು ವಿಳಂಬಮಾಡದೆ ಕಂಪನಿಯವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ರೆಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಮೆಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದುನ್ನು ಅದೇ ರೀತಿ ಹಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡತೊಗಿದರು. ತೀರ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಗವಯಿಗಳು ಏಕಪಾಠಿ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಿಂದುಸ್ತಾನೀ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಣಾಲಿಯನ್ನು ಆತ್ಮಸಾತ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾದರು. ಉಸಾದ್ ಅಬ್ದಲ್ ಕರೀಂ ಖಾನ್, ನತ್ಥನ್ ಖಾ ಭೂಗಂಧರ್ವರೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಜೌಲಿಯೂ ರೆಹೆಮತ್ ಖಾ, ವಿಷ್ಣುದಿಗಂಬರ ಪಲುಸ್ಕರ, ಪಂಡಿತ ಭಾಸ್ಕರಬುವಾ ಬಖಲೆ, ಪಂಡತಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಬುವಾ ವಝೆ, ಸಂಗೀತಸಾಮ್ರಾಟ ಅಲ್ಲಾದಿಯಾ ಖಾನ್, ಕೆಶವರಾವ್ ಭೋಸಲೆ, ಪಂಡಿತ ಬಾಳ ಕೃಷ್ಣಬುವಾ ಈಚಲ ಕರಂಜೀಕರ ಮುಂತಾದವರ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೆಲಂತ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಬಲವತ್ತರವಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದ ಕಛೇರಿಗಳು ಜರುಗಿದಲೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳತೊಡಗಿದರು ಈಗಾಗಲೇ ಮುಂಬಯಿಯ ಹೀಜಮಾಸ್ಪರ್ಸ್‌ವಾಯಿಜ್ ಕಂಪನಿಯವರು ಖ್ಯಾತ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಉಸ್ತಾದರ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದ ರೆಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡುಸಿದರು. ಗವಯಿಗಳು ವಿಳಂಬ ಮಾಡದೆ ಕಂಪನಿಯವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಿ ರೆಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನುತರಿಸಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು.ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಅದೇ ರೀತಿ ಹಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ತೀರ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಗವಯಿಗಳು ಏಕಪಾಠಿ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಿಂದುಸ್ತಾನೀ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಣಾಲಿಯನ್ನು ಆತ್ಮಸಾತ್ ಮಾಡಿಕ್ಕೊವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾದರು. ಉಸ್ತಾದ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಕರೀಂಖಾನ್, ನತ್ಥನ್‌ಖಾ , ಭೂಗಂಧರ್ವರೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಜೌಲಿಯೂ ರೆಹೆಮತ್ ಖಾ, ವಿಷ್ಣದಿಗಂಬರ ಪಲುಸ್ಕರ, ಪಂಡಿತ ಭಾಸ್ಕರ ಬುವಾ ಬಖಲೆ, ಪಂಡಿತ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಬುವಾ ವಝೆ, ಸಂಗೀತ ಸಾಮ್ರಾಟ ಅಲ್ಲಾದಿಯಾ ಖಾನ್, ಕೇಶವರಾವ್ ಭೋಸಲೆ, ಪಂಡಿತ ಬಾಳ ಕೃಷ್ಣಬುವಾ ಈ ಚಲಕರಂಜೀಕರ ಮುಂತದವರ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲಂತೂ ಕೇವಲ ಶ್ರವಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಈ ಸಂಗೀತ ಕಲೆ ಕರಗತವಾಲಾರದೆಂದೂ, ಗುರುವಿಲ್ಲದ ವಿದ್ಯೆ ಗುರಿಯಿರದ ಬಾಣದಂತೆ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೂ ಅವರಿಗಾಯ್ತು ಅದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಗವಯಿಗಳು ಗುರುವಿನ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರಲ್ಲದೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನೀ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿಯುವ ತಮ್ಮ ಆಸೆಯನ್ನು ಹಾನಗಲ್ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೂ ನಿವೇದಿಸಿದರು.

ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಗವಯಿಗಳ ಮನದಿಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಹಾನಗಲ್ ಶ್ರೀಗಳವರು ಕಾಲವಿಳಂಬ ಮಾಡದೇ ಗವಯಿಗಳಿಗೆ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಯೋಗ್ಯ ಗುರುವಿನ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಅಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಉಸ್ತಾದ್ ವಹೀದ ಖಾನ್ ಸಾಹೇಬರ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ಉಸ್ತಾದ್ ವಹೀದಖಾನ ಸಾಹೇಬರು ಕಿರಾನಾ ಘರಾಣೆಯ 'ಮೇರು ಖಂಡ ಗಾಯಕರೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಹಾನಗಲ್ ಶ್ರೀಗಳವರು ವಹೀದ ಖಾನ್ ಅವರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಗಾಗಿ ಊಟ–ವಸತಿಗಳ ಸೌಕರ್ಯ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲದೇ ಮಾಸಿಕ ವೇತನ ತಿಂಗಳೊಂದಕ್ಕೆ 150

ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಗವಯಿಗಳಿಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನೀ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಎಲ್ಲ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಗವಯಿಗಳವರಿಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುದರಲ್ಲಿ ಉಸ್ತಾದ ವಹೀದಖಾ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ತೊಂದರೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಈ ಮೊದಲೇ ಗವಯಿಗಳು ಹಿಂದುಸ್ತಾನೀ ಉಸ್ತಾದರ ಅನೇಕ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಗ್ರಾಮ ಫೋನು ರೆಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಕೇಳಿ ತದ್ರೂಪ ಹಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಗಳಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಸಂಗೀತ ಶ್ರವಣದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಗವಯಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗಳೊಂದಿಗೇನೇ ಜಮಖಂಡಿ, ಸಾಂಗ್ಲಿ, ಮಿರಜ, ಕೊಲ್ಹಾಪೂರಗಳಂಥ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನೀ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೌದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತ ರಸಿಕ ಶ್ರೋತೃಗಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದರು. 'ವಿದ್ಯಾವಿನಯೇನ ಶೋಬತೆ' ಎಂಬಂತೆ ಗವಯಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯ ಸಂಪನ್ನರೂ ಶಾಂತ ಮನಸ್ಕರೂ ಸಹೃದಯರೂ, ಸ್ನೇಹಪರರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಗವಯಿಗಳ ಈ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಅನೇಕ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಉಸ್ತಾದರು ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ರಾಗ–ರಾಗಿಣಿಗಳನ್ನು, ಚೀಜುಗಳನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದರು. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡವುದು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಉಸ್ತಾದರ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಕದ್ದು ಮುಚ್ಚಿ ಇಡುವ ಕದ್ದು ಮುಚ್ಚಿ ಹೇಳುವ ಪರಂಪರೆ.

* * * * *

ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ದಿಗಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆ

-ಡಾ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗರೆಡ್ಡಿ
ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಗೋದುತಾಯಿ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಅಪ್ಪ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ
ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ

ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆ ದೇಶದ ಜಿ.ಡಿ.ಪಿ ಗೆ ಶೇಕಡ 70 ರಷ್ಟು ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಈಗ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನಾಗಿ ಬಲಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೈಉತ್ಪನಗಳನ್ನು, ಗಾರ್ಮೆಂಟ್ಸ್ ನೌಕರರನ್ನು, ಅಂಗನವಾಡಿ ನೌಕರರನ್ನು, ಪೌರಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು, ಕೃಷಿ, ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರ ಹಾಗೂಮಾರಾಟ, ಸಣ್ಣ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಸೇವಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ..

ಅಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಜನ ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಸರ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರಿದರೆ ಮುಂದಿನ 14 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾಯಕಾರಿ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲಿದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬದಲಿಸಿ ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ ತರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸೇರಿ ನಾನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದುಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಂದಿ ಉದ್ಯೋಗ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬೀದಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

* ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆಅಥವಾಸಂಮಯದ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಎಂದರೇನು?

ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಎಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಹಣದ ಹೂಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಹಾನಿಯುಂಟು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ದುಡಿಮೆಯ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಕಡಿಮೆ ಹೂಡಿಕೆ ಎಂದಾಗ, ಹಣದ ಕಡಿಮೆ ಹೂಡಿಕೆಯೂ ಹೌದು, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಡಿಮೆ ಹೂಡಿಕೆಯೂ ಹೌದು. ಇವೆರಡೂ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಷ್ಟೂ ಒಳ್ಳೆಯದು ಹೌದು. ಪ್ರಕೃತಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದುಮತ್ತು ಮಾನವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇದುಮುಂದುವರೆಯುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಏರುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

* ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು :

ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ಕೇಳಗಿನ ಗಂಭೀರವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ.

* ಬಡತನ
* ನಿರುದ್ಯೋಗ
* ಅನಾರೋಗ್ಯ
* ಪರಿಸರ ಹಾನಿ
* ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪ
* ಮಿತಿಮೀರಿದ ಖಾಸಗೀಕರಣ
* ಮಿತಿಮೀರಿದ ಜಾಗತೀಕರಣ

* ಜಿ ಡಿ ಪಿ ದರದ ಕುಸಿತ
* ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ವಲಸೆ
* ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹಿನ್ನಡೆ
* ವಿನಾಶದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು
* ಯೋಗ್ಯ ರಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗದಿರವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವ
* ಸುಕ್ತವಾದಕುಲಿನೀತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು

ಸರಕಾರ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನುನಿವಾರಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನುಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಏಕೆ ಬೇಕು?

ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇದು ಸಮಾಜದ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆಪೂರಕವಾಗುತ್ತದೆ.

* ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಾಗಿ ಸಲಹೆಗಳು:

ಇಂದಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಎಂಬುದು ಕನಿಷ್ಠ 60 ಪ್ರತಿಶತ ಮಾನವ ಶ್ರಮ ಹಾಗು ಗರಿಷ್ಟ 40 ಪ್ರತಿಶತ ಸ್ವಯಂ ಚಾಲಿತ ಯಂತ್ರ ಬಳಸುವ ಹಾಗು ಕನಿಷ್ಠ 60 ಪ್ರತಿಶತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಾಗು ಗರಿಷ್ಟ 40 ಪ್ರತಿಶತ ಆಯತಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಸುವ ಉತ್ಪಾದನೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗಿದೆ. ಸ್ಥಳಿಯತತೆಯ ಮಿತಿ ಅಥವಾ ಆಯತದ ಮಿತಿ ಎಂಬುದು ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ 100 ಕಿಲೋ ಮೀಟರ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅಪವಿತ್ರಆರ್ಥಿಕತೆ ಎಂದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಮಿತಿಗಳನ್ನುಮೀರಿದ ಅಪಾಯಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಾವಿತ್ಯದ ಮಾಪನವು ಬಹಳ ಸರಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ.ಮಾಪನದ ಒಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೈ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳಿಯ ಸಂಪನ್ಮುಲವಿದ್ದರೆ ಮೊತ್ತೊಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪುರ್ಣ ರೋಬೋಟಿಕರಣ ಹಾಗೂ ಸಂಪುರ್ಣ ಆಯತಗೊಂಡಿರುವ ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಸದರಿ ಮಾಪನದ 60 ಪ್ರತಿಶತ ಎಂಬುದು ಇಂದಿನ ಗೆರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗೆರೆಯು ನಾಳೆಯು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು. ಇಂದರಿಂದಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಏರುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

* ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಮಾನದಂಡದೊಂದಿಗೆ. ಈ ಕೇಳಗಿನ ಕೇಲವು ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರ ಹೇಚ್ಚು ಗಮನವನ್ನು ನೀಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಾವುಗಳುಅಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯೆಡೆಗೆ ಸಾಗಬಹುದು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು.

* ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗೆ ಶೂನ್ಯ ತೇರಿಗೆಅಥವಾ ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ ನಿಡಬೇಕು.
* ಕರ ಕುಶಲ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನಿಡಬೇಕು.
* ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೇ ಉತ್ತೇಜನ ನಿಡಬೇಕು.
* ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಬಲೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ಸರಕಾರಗಳು ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡುವಂತೆ ನೈತಿಕ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಹೇರಬೇಕಾಗಿದೆ.

* ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು.

* ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ರಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈ ಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಅನವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳಆಮದುಗಳ ಮೆಲೆ ನಿರ್ಬಂಧ ವಿಧಿಸಬೇಕು.

* ಕೈ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಸುಕ್ತ ರಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ, ಯಾಂತ್ರಿಕರಣಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯನ್ನು ಹೇರಬೇಕು.

ಅಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಡಿ ರಾಕ್ಷಸಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಜನ ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಸರ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರಿದರೆ ಮುಂದಿನ 14 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾಯಕಾರಿ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲಿದೆ. ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸೇರಿ ನಾನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದುಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಂದಿ ಉದ್ಯೋಗ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬೀದಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬದಲಿಸಿ ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತರುವುದು ಸರಕಾರದ ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆ ಆಗಿರಬೇಕು.

ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಜನರ ಮೂಲ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸೊ?ತಿವೆ. ಬಡತನ, ನಿರುದ್ಯೊ?ಗ, ಅನಾರೋ?ಗ್ಯ, ಪರಿಸರ ಹಾನಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೊ?ಪ ಗಳಾದಾಗ ಜನರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಸರ್ಕಾರಗಳು ವರ್ತಿಸಬೇಕು.

ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಸರಕಾರಗಳು ಜನರ ತೆರಿಗೆ ಹಣದಿಂದ ಈ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಬದುಕಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ತೀವ್ರ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿರುವಾಗ, ನೇಕಾರರು, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ವೃತಿಯನ್ನು ತೊರೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡವರು ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಜೀವ ಹಿಡಿದಿಡಲು ಗುಳೆಹೊರಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸರಕಾರಗಳು ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಉಳಿಸ ಹೊರಟಿವೆ, ಕಾರುಗಳ ಕಾರಖಾನೆಗಳು ಹಾಗೂ ದಿವಾಳಿಯಾದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸ ಹೊರಟಿವೆ, ಹೌದು ದೈತ್ಯ ರಾಕ್ಷಸ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಉದಾರವಾಗಿ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ಇಂದು ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದು. ಅದು ರಾಕ್ಷಸ ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಹೌದು, ತನ್ನ ಗುಣ ಹಾಗೂ ಗಾತ್ರ ಎರಡರಲ್ಲೂ, ಅದು ರಾಕ್ಷಸಿ. ಅದು ಇಂದು ಸೋಲುತ್ತಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸುತ್ತಲಿನ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಕರೆದ್ಯೊಯ್ಯುತ್ತಿದೆ. ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಇದು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯ.

ಆಡಳಿತ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವೇತನ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಂದು ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ. ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಕಡಿಮೆ ಲಾಭದಾಯಕ ವಾಗಿರಬಹುದು, ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಬದುಕುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ.ತೇರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅಂತರರಾಷ್ಟೀಯ ಒಪ್ಪಂದಗಳು, ಉದ್ದಿಮೆ, ಕೃಷಿ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆರ್ಥಿಕ ರಾಜಕಾರಣದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರವಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಜನ ಸ್ನೇಹಿಯಾದಹಾಗು ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿಯಾದ ಹಾಗು ನ್ಯಾಯಯುತ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.

*****

ತಾಂಕಾ ಕಾವ್ಯ

-ಡಾ ಶಾಂತಲಿಂಗ ಎಚ್. ಘಂಟಿ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಗೋದುತಾಯಿ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಅಪ್ಪ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ
ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ

ತಾಂಕಾ ಕಾವ್ಯ ಅಂದರೆ ಇದು ಜಪಾನಿನ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ಅದರ ಮುಂದಿನ ಭಾಗವೇ ಹಾಯ್ಕುಗಳು. ತಾಂಕಾದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸಾಲು ಮತ್ತು ಮೂರನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 5 ಅಕ್ಷರ, ಎರಡು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕೈದರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 7–7 ಅಕ್ಷರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಜಪಾನಿ ಸಿಲೆಬಲ್ ಬೇರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೂ ಜಪಾನಿ ಸಿಲೆಬಲ್‌ಗೂ ತುಂಬಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಜಪಾನಿ ಭಾಷೆ ಸ್ವರಬದ್ಧವಾದದ್ದು, ಕಾವ್ಯದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬಂಧದಿಂದ ಕವನದ ಸೊಬಗು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಈ ಪ್ರಯೋಗದ ಪರಿ ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡಿಸುವಂತದ್ದು. ಇದು ಕೇವಲ ಅಕ್ಷರಗಳ ಜೋಡನೆಯ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಕುಸುರಿ ಕಲೆ ಆಗದೇ, ಅದರ ಜೊತೆ ಒಬ್ಬ ಓದುಗನಿಗೆ ಮೊದಲ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಿಂಚಿ ಹೋಗುವ ಮಿಂಚಿನ ಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅನಂತರ ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸದಾ ಅದರ ಗುಂಗಲ್ಲೆ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಕಾವ್ಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಇಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲೂ ಆ ಭವ್ಯತೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಕಾವ್ಯಗಳು ಶೃಂಗಾರ ರಸದ, ರತಿಭಾವದ, ಹಸಿರು ರಂಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಶೃಂಗಾರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ. ಒಂದು ಸಂಭೋಗ ಶೃಂಗಾರ – ಇದರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ದರ್ಶನ, ಸರಸ-ಸಲ್ಲಾಪ, ಇನಿಯರ ಭೇಟಿ, ಮಿಲನ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಪ್ರಲಂಭ ಶೃಂಗಾರ – ಇಲ್ಲಿ ವಿರಹ, ಅಭಿಲಾಷೆ, ನಾಚಿಕೆ, ಶಂಕೆ, ಆಸೂಹೆ, ಮೋಹ, ಸ್ಮರಣೆ, ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರಣಯ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಚಿಂತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರದ ಹೊಂಗೆ ಮರ ಹೂ ಬಿಟ್ಟಂತಿದೆ.

ಕಾವ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ. ಅದು ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಗಾಯದಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ಮುಗುಳ್ನಗುತ್ತಿರುವ ಬಾಯಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿದ ಗಾನ ಅದು. ಇಲ್ಲಿನ ಅಸಂಖ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಮುಗುಳ್ನಗುತ್ತಿರುವ ಬಾಯಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿದ ಗಾನ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಯ, ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರಣಯ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಹಸಿರು, ಚಿನ್ಮಯ, ಹೂ, ನಗೆ, ಕಾಯುವಿಕೆ, ಆಸರೆ, ಕಲ್ಪನೆ, ಓಲೆ, ನಾದ, ಕನ್ನಡಿ, ಕಾಡಿಗೆ, ಸಮಯ, ಬೆಳಕು, ಕಾಲ, ಮುಂಗುರಳು, ಮೂಗುತಿ, ಅನುಭವ, ಕುಡಿನೋಟ, ಹುಡುಕಾಟ, ಇವು ಇಲ್ಲಿನ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲ ದ್ರವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಅಮೇರಿಕನ್ ಮನಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಅಬ್ರಹಾಂ ಮ್ಯಾಸ್ಲೋ "ಎ ಥಿಯರಿ ಆಫ್ ಹ್ಯೂಮನ್ ಮೋಟಿವೇಶನ್" ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಅಗತ್ಯಗಳ ಕ್ರಮಾನುಗತವನ್ನು ಪಿರಮಿಡ್‌ನಂತೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. ಆದರಲ್ಲಿ ಬೇಸಿಕ್ ನೀಡ್ಸ್, ಸೇಫ್ಟಿ, ಬಿಲಾಂಗಿಂಗ್, ಎಸ್ಟಿಮ್, ಕಾಗ್ನಿಟಿವ್, ಈಸ್ಥೆಟಿಕ್ ನೀಡ್ಸ್ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕಾವ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ನಮ್ಮ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಈ ಎಲ್ಲ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಈ ಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾಗಿ, ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಉತ್ತುಂಗ ತಲುಪಿ ಅಲ್ಲಿ ಅದ್ದೂರಿ ಫಸಲನ್ನು ತೆಗೆಯಬಹುದು. ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ಮಹೋನ್ನತವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಇಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ –

ಕನ್ನಡಿಯಲಿ

ಕಂಡ ವಕ್ರ ತಿರುವು

ಹೋಗುವುದೆಲ್ಲಿ

ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ತುದಿಯಿಲ್ಲ

ಮತ್ತೊಂದು ಯಾನ ಅಷ್ಟೇ

ಇದು ಕವನದ ಆರಂಭದ ಸಾಲು, ಅದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬದುಕಿನ ಆರಂಭವೂ ಹೌದು. ಕನ್ನಡಿ ಅನ್ನುವುದು ನಾನು, ನೀನು, ದೇವರು, ಮತ್ತು ಲೋಕ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಕ್ರ ತಿರುವು ಬದುಕಿನ ಪಯಣದ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ತುದಿ ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚಕ್ರ ಕಾಲದ ಚಕ್ರ, ಬದುಕಿನ ಚಕ್ರ ಆಗಿರಬಹುದೇ? ಚಕ್ರದ ತುದಿ ಅದು ಸುಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಂತೆ ರಿಂಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯದ ಶಕ್ತಿಯೇ ಅದು. ಕನ್‌ಫ್ಯೂಸ್ ಮಾಡುವುದು. ಅಗಾಧ ವಿಚಿತತೆಯಿಂದ ಅನುಮಾನದತ್ತ ಒಯ್ಯುವುದು.

ಹೊಗೆ ಹಿಂದಣ

ಕಿಚ್ಚು ಕಾಲ ನೆಕ್ಕಿತ್ತು

ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆಗೆ

ಹೂಂ ಕಾಲದ ಗಂಟೆಗೂ

ಮೂರು ಮುಳ್ಳು ಗೆಳತಿ

ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಿಂದಣ ಕಿಚ್ಚು, ಜೀವ-ಜೀವಾಳದಲಿ ನಿಂತು, ಅಳಿಯಲಾರದ ಹಿಂದಿನ ನೆನಮುಗಳು ಕೆದಕಿ ಕಾಲದ ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದು ಹೂವಲ್ಲ, ಮುಳ್ಳು ಗೆಳತಿ ಎಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ನೋವು, ನೆನಮುಗಳ ಸಂಗಮವಿದೆ. ಕಾಲ ನಮಗೆ ನೀಡುವ ನೋವನ್ನೆ ಹಾಡನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಕಾವ್ಯದ ಕೆಲಸ.

ಬರುವೆಯಾ ನೀ

ಕಾವ್ಯಮನೆ ಕಟ್ಟಲು

ಪದಗಳ ತಾ

ಅರ್ಥ ರಸಭಾವವ

ರಸಿಕರೆ ತುಂಬಲಿ

ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಒಂದು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾವ್ಯಮನೆ ಕಟ್ಟಲು ನಿನ್ನ ಪದಗಳು ತಾ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಅನ್ನುವುದು ಅದು ಭಾವದಾಗಸದ ಹಕ್ಕಿ ಅದನ್ನು ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಹಿಡಿಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ಶಬ್ದ ಕವಿತೆಯ ಸನಿಹ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಲ್ಲದು. ಅದರೆ ಅದು ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಹಾರುವುದು ಓದುಗರ ಮನದಾಗಸದಲ್ಲಿ ರೆಕ್ಕೆ ಬಿಚ್ಚಾಗ ಮಾತ್ರ ಎಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ, ಎಚ್ಚರಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲಿ ರಸಿಕರೆ ತುಂಬಲಿ ರಸಭಾವ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿದೆ.

ನಿನ್ನ ಎದಿರು

ಸಮಗೊಳಲು ಮೂರು

ಕಾಲವೇ ಬೇಕು

ಒಂಟಿ ನಾನಾಗಿರಲು

ಸೇರುವ ದಾರಿತೋರು

ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಲುವುದು ಒಂದು ಸಾಧನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸೋಲದೇ ಗೆಲ್ಲುವ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥ ಇಲ್ಲ ಜಗದಲ್ಲಿ. ನಿನ್ನ ಎದಿರು ಸಮಗೊಳಲು ಮೂರು ಕಾಲ ಎನ್ನುವುದು ಅದು ಭೂತ, ವರ್ತಮಾನ, ಭವಿಷ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ, ಬಾಲ್ಯ, ಯೌವ್ವನ, ಮುಪ್ಪು, ಹಾಗೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಸಂಜೆಯ ಸೂಚನೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ಒಂಟಿ ನಾನಾಗಿರಲು ಸೇರುವ ದಾರಿತೋರು ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ವಶದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ, ನಾವು ಏನನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತಲ್ಲ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮನ್ನೇ ನಾವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡಾಗಲೇ, ನಾವು ನಿಜವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಂತೆ. ಈ ಸೇರುವಿಕೆಯೇ ಅಂತಿಮ, ಅನಂತವಾದುದು...

ಬಾ ನೀ ಹಿಡಿ ಕೈ

ಬಾನಿನಾಚೆ ಶೂನ್ಯದ

ಬಣ್ಣ ಆವುದು

ನಡೆಯ ಹಾದಿಯಲಿ

ಇರಲಿ ನಿನ್ನ ಛಾಮು

ಇರುವ ಜೀವನ ಆಸ್ವಾದಿಸುವ ಬಗೆ ಇದು. ಬಾನಿನಾಚೆಯ ಶೂನ್ಯ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುವಾಗ ಬೇಸರ ಕಾತರಗಳ ಧ್ವನಿ ಇದೆ. ಆದರೂ ನಡೆಯ ಹಾದಿಯಲಿ ಇರಲಿ ನಿನ್ನ ಛಾಮು ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಂದು ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯ ಭಾವವಿದು. ಇದೇ ಭಾವದ 'ವಿಯೋಗ ಸೆಲೆ ಸೆಳೆದು ಸುಕಾವ್ಯದ ಗಂಧ ತೀಡಿದೆ ಜೀವನ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಧ್ವನಿಗೆ ಶರಣಾರ್ಥಿ' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಅಗಲಿಕೆ, ನಿರಾಸೆ, ವಿರಹ, ಮರಣದ ಭಯ ಇದ್ದರೂ ಜೀವಂತವಿರುವವರೆಗೆ ಜಗವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮದೆನ್ನೋಣ, ಸಾಯುವಾಗ ನಮ್ಮದೇನಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಸಾಯೋಣ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವಿದೆ.

ಈ ಹಸಿರಿಗೆ

ಹೆಸರಿಟ್ಟವಳು

ನೀನೇ ಅಲ್ಲವೇ

ಬಿಡಲಿ ಹೂವು ಫಲ

ಮಧುರ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ

ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಸಿರು, ಹೂವು, ಫಲಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಮನಾದ, ಸಶಕ್ತವಾದ ಪ್ರತಿಮೆ ಒಂದಿದೆ. ಅದೇ 'ಮಧುರ ನಿನ್ನಂತೆ' ಎನ್ನುವ ಅವಳು ಅಥವಾ ನೀನೇ. ಒಲವು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯದು. ಇದು ಕೊರತೆಯಲ್ಲ, ಆನಂದದ ಪರವಶತೆ. ಅದು ದಾಹದಿಂದ ಬಳಲಿದ ಬಾಯಿಯಲ್ಲ; ಅದು

ಉದ್ದೀಪನಗೊಂಡ ಹೃದಯ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಗತ ಆತ್ಮದಿಂದ ಬಂದ ಸಾಲು. ಇದೇ ತರದ 'ನೀನು ಬಂದಾಗ ಜೀವ ಜಾಲವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ತಬ್ಧ ಗೆಳತಿ ನೀಡು ನೀ ಭಾವರಸ ಚಿಮ್ಮಲಿ ರಸಭಾವ' ಈ ಸಾಲು ಓದಿದಾಗ ನನಗೆ 'ಮೌನವೇ ರಾಜ್ಯವಾಳುವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ನೆಲಸೋಣ ಗೆಳತಿ, ನಮ್ಮ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ಮದ್ದು ಮಾಡುವವರು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ನಾವು ಸತ್ತಾಗ ನಮಗಾಗಿ ಅಳುವವರು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ!' ಎಂಬ ಗಾಲಿಬ್‌ನ ಗಜಲ್ ನೆನಪಾಯಿತು. ಒಲವು ಬೇಡುವುದು ಈ ಸ್ತಬ್ಧ ಸ್ಥಿತಿಯೇ. ಅನಂತರದ ಪ್ರೋಸೆಸ್ಸೆ ಕೊಡುವಿಕೆ, ಚಿಮ್ಮಲಿ ರಸಭಾವ ಎನ್ನುವುದು ಒಲವು ಒಲಿದಾಕ್ಷಣ ಈ ಭೂಮಿ ಆ ಬಾನು ಹಸಿರಾಗುವ ಬಗೆಯಿದು.

ಮರಳಿಕೊಡು

ಮಗುವಿನ ಮುಗ್ಧತೆ

ಕಟ್ಟಿ ಇಡುವೆ

ಭೂಗರ್ಭದಡಿಯಲಿ

ಗಜಗರ್ಭದಿ ತೆರದಿ

ಇಲ್ಲಿ ಕವಿ ಮಗುವಿನ ಮುಗ್ಧತೆಗೆ ಮನಸೋತು ಅದನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆಯಲು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಇಡುವೆ ಎನ್ನುವಾಗ ಆ ಮುಗ್ಧತೆ ಸದಾ ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿ ಎಂಬ ಆಶಯವಿದೆ. ಮಗುವಿನ ಮುಗ್ಧತೆ, ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂತನ ನೋಟವಿದೆ, ಶೋಧನೆಯಿದೆ, ಬೆರಗಿದೆ, ಚೇತನವಿದೆ.

ನಿನ್ನ ಚೆಲುವು

ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿ ಎನ್ನ

ಕವಿ ಮಾಡಿತು

ಕಾವ್ಯ ಚಿತ್ರದ ತುಂಬ

ನಿನ್ನದೇ ಬಿಂಬ ಕಾವ್ಯ

ವೇದಾಂತಿ ಹೇಳಿದ ಹೆಣ್ಣು ಒಂದು ಮಾಯೆ, ಕವಿಯೊಬ್ಬ ಹಾಡಿದ ಹೆಣ್ಣು ಒಂದು ಚೆಲುವೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಈ ಟರ್ನಿಂಗ್ ಪಾಯಿಂಟ್ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಜನಪದದ ಒಂದು ಹಾಡು 'ಸಂಸಾರದೊಳಗೇನೈತಿ ಅಂದದ್ದು ತಪ್ಪಾತ, ನಿನ್ನ ಮಾರಿ ನೋಡಿದ ಮ್ಯಾಲ ಸಂಸಾರ ಬೇಕಾತ' ಎನ್ನುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬರುವ ಕ್ರಿಯೆ. ಇಂತಹ ಆಲೋಚನೆಯೇ ಕವಿಗೆ ಕವಿಸಮಯವಾಗುವುದು, ಕವಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು. ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸು ತಿರುಗುವಿಕೆಯ ಈ ಅದ್ಭುತ ಇದೆ ಅಲ್ಲ ಅದು ಅನನ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವೇ ಅದು.

ನಿನ್ನ ಬೆರಳ

ತುದಿಯಲಿ ಭಾವದ

ನರ್ತನ ಪ್ರಿಯಾ

ಕಾಲ್ಗೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದಿಗೆ

ನಟರಾಜನ ಮೌನ

ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬೆರಳ ತುದಿಯ ಭಾವದ ನರ್ತನ, ಮತ್ತು ಕಾಲಿನ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದಿಗೆ ನೃತ್ಯ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ನಟರಾಜನೇ ಮೌನವಹಿಸುವ ಹಂತ ಇಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರ ಕಾವ್ಯದ ಶೃಂಗೇರಿದೆ. ಇಷ್ಟವಾದವರ ತುದಿ ಬೆರಳಿನ ಸ್ಪರ್ಶದಲಿ ಸ್ವರ್ಗವಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಲು 'ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಬೆಡಗಿನ ನಡೆಗೆ ಇಳೆಯಲ್ಲೂ ಬೆರಗಿ' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ದೇವರು ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ವೇಗವಾದ ನಡಿಗೆ ಕೊಡುವುದರ ಬದಲು ಬಳಕು ನಡಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನೋಡುಗರ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚು ಹಚ್ಚಿದ! ಎನ್ನುವಂತಿವೆ.

ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಮಸೂತಿಯವರ 'ನೀಲಿ ನವಿಲು' ಕಾವ್ಯ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಭಾವದ ಹಲವು ಮಗ್ಗಲುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಬಗೆ ಕಾಣಬಹುದು. 'ಕೂರಬೇಡವೇ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಬರರು ರಸ್ತೆ ಕೊನೆಗೆ', 'ನೀ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹಾಡಿಗೆ ಜೀವ ಬಂದು', 'ನಿನ್ನ ಕಾವ್ಯಕೆ ಕೊಡುವೆಯಾ ಹೆಸರು' 'ಮುಗುತಿ ಮಿಂಚು ನನ್ನನು ಅಣಕಿಸಿ ಕೇಳಿತು', 'ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಾಲಿ ತುಂಬ ನನ್ನದೇ ಬಿಂಬ', 'ನಿನ್ನ ನೃತ್ಯಕೆ ಎದೆಯ ಗೂಡೆಲ್ಲಾ ಭಾವಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ', 'ನಿನ್ನ ಹಾಡಿಗೆ ನನ್ನಗೂಡಿಸಿ ಪದ ಹೇಳಲೇ' ಎನ್ನವಂತಹ ಸಾಲುಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪ್ರಚೋದಕನೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಸೌಂದರ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಕಣ್ಣಿನ ತುತ್ತಲ್ಲ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಒಳಗಿಹುದು. ರೂಪ ಲಾವಣ್ಯಕ್ಕೆ ಅಳೆಯಲು ಬಾರದು. ಸಣ್ಣದಾದದ್ದು ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಆಕಾಶದಂತೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹರಡುತ್ತದೆ, ಕವಿತೆ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಒಂದು ಸಂಭಾಷಣೆಯಂತಿರುತ್ತದೆ.

ಇಂತಹ ತಾಂಕಾ ಕಾವ್ಯಗಳು ಓದಿದಾಗ ಗಾಢವಾದ ಮೌನ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಏನೇ ಹೇಳಿದರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲವೇ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ಪ್ರತಿಮಾಲೋಕದ ಹರವು ತುಂಬ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿವೆ. ನಾನು, ನೀನು, ಕಾಲ, ಪ್ರೀತಿ, ಕಾಮ, ಸಾವು ಇವು ಜಗದ ಎಲ್ಲ ಮಹಾನ ಕವಿಗಳನ್ನು ಕಾಡಿದ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಸೋಜಿಗಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸೋಜಿಗ ಮನುಷ್ಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆತ ಅಮೂರ್ತವಾದದ್ದನ್ನು ಮೂರ್ತಮಾಡಿ ನೋಡುವ ವಿಧಾನ ಕಂಡುಕೊಂಡ. ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ಮೂರ್ತ ಭಾವ ಪಡೆಯದೇ, ಕಡೆಯದೆ ಇರುವುದೆಲ್ಲ ಕಲ್ಪನೆ ಅಲ್ಲ! ಹಾಗಾಗಿ ತನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅಕ್ಷರಗಳ ರೂಪ ಕೊಡಲು ಶುರುಮಾಡಿದ. ಪ್ರೀತಿಯ ಹಾಡು ಹಾಡುವಾಗ ನೈಟಿಂಗೆಲ್ ತನ್ನ ಎದೆಯನ್ನು ಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ಚುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದಂತೆ, ನಾವೂ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಬೇರೆ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಹಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಪ್ರಣಯ ಗೀತೆಯನ್ನ? ಎನ್ನುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ದುಃಖ, ವಿರಹ, ಸಂತಾಪ, ಅಳು ಇಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಯಾವತ್ತೂ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿರುಗಾಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರ್ವತಗಳು ಶಾಂತವಾಗಿರುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಂತಸದ ಹೊನಲು ಹರಿದು ಬಂದಿದೆ.

* * * * *

'ಗುರುವಾದಡೂ ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ'

–ಡಾ. ಕಾಮೇಶ ದಾಮಾ
ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು
ಗೋದುತಾಯಿ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ

ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಇಡೇರಿ[ಸಿ] ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಹಣಗಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ದರೋಡೆ, ಅನ್ಯಾಯ ಅನೈತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಂತಹ ರೋಗಗ್ರಸ್ತ, ಪೀಡಿತ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಶರಣರು ಸಾರಿದಂತಹ ಕಾಯಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಜ್ಞೆ ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಯುವಕ–ಯುವತಿಯರಿಗೆ ತಿಳಿಹೇಳುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಸ್ವಸ್ಥ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ಶರಣರ ಕಾಯಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಅದರ ಅನುಕರಣ[ೆ] ಅಂದಿಗಿಂತಲೂ ಇಂದಿಗೆ ಬಹಳ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ.

'ಕಾಯಕ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆ, ಶ್ರಮ, ಕೆಲಸ, ಜೀವನೋಪಾಯ ಅರ್ಥಗಳುಂಟು. ಆದರೆ ಶರಣರು ಸಾರಿದ ಪಾರಿಭಾಷೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾದದು. 'ಕಾಯಕ' ಎನ್ನುವುದು ಶಿವಶರಣರ ಪ್ರಕಾರ ಕೇವಲ ವೃತ್ತಿ ಅಲ್ಲ ಅದೊಂದು ಸಾಧಕ ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವೃತ್ತಿ. ವೃತ್ತಿ ಮೂಲತಃ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವರವ[ರ] ವರ್ಣ–ವರ್ಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಮಾನದಂಡವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾಯಕ ಮಾತ್ರ ಅದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ 'ಶರಣ'ರೆಂಬ ಸಮಾನತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಒಂದು ವಿಧಾನ. 'ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ' ಎಂದು ಸಾರಿ ಈ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಶಿವನ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿದರು.

ಯಾವುದೇ ಕಾಯಕವಿರಲಿ ಅದು ನ್ಯಾಯ, ನಿಷ್ಠೆ, ಸತ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾಯಕ ಬರಿ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲ ಅದು ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಶುದ್ಧ, ನಿಸ್ವಾರ್ಥ, ತ್ಯಾಗ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರೀತಿ–ಪ್ರೇಮದಂತಹ ಉದಾತ್ತವಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ. ಆದರಿಂದ ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ಕಪಟತನದ ಕಾಯಕವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೇ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಭೇದ–ಭಾವವನ್ನು ಎಣಿಸದೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಯಕವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದರು, ಪೂಜಿಸಿದರು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಆದರೆ 'ಕಾಯಕ' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಅದರ ಅರ್ಥ ವ್ಯಾಪಕವಾದದ್ದು. ತಾನು ಕೈಗೊಂಡ ಉದ್ಯೋಗ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಾನಿಕಾರಕವಾಗಿರದೇ ಸಮಾಜದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಅದರ ಫಲ ತನಗೆ ಎಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥ ಅಳಿದು ಪರಸೇವೆ ಎಂಬ ಭಾವ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಂತರಂಗದೊಳಗೆ ಇಳಿದು ಬರಬೇಕು.

ಕಾಯಕ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು, ಗಳಿಕೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾಸೋಹ ನಡೆಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆ ಬದುಕನ್ನು ಸಮತೋಲನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರು ತಪ್ಪು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದೇ ಶರಣ ಪರಂಪರೆ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದ್ದು. ಅನೇಕ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ಕಾಯಕಗಳ ಅನುಭವದ ಮೂಲಕವೇ ಅನುಭಾವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಮೆ ಪ್ರತೀಕ ಮತ್ತು ಸಂಕೇತಗಳು ಅವರವರ ಕಾಯಕಗಳ ಅನುಭವದ ಮೂಲಕವೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿವೆ.

ಕಾಯಕ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಗೌರವ ನೀಡದೇ ಇರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕದ ಸಮಾನತೆಯ ಬಗೆ ಅಂದಿನ ಜನರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಡುವ, ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಕಾಯಕದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು

ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ನೊಂದವರ ನಂದಾದೀಪವಾಗಿ, ಬಡವರ ಭಾಗ್ಯದ ಸಂಜೀವಿನಿಯಾಗಿ, ನಿರ್ಗತಿಕರ ಬಂಧುವಾಗಿ ಶೋಷಿತರ ಧ್ವನಿಯಾಗಿ, ಸ್ತ್ರೀ ಉದ್ಧಾರಕರಾಗಿ, ಮಾನವತೆಯ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ, ಕಾಯಕ ತತ್ತ್ವದ ಕ್ರಾಂತಿ ಪುರುಷರಾಗಿ ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದವರು ಬಸವಣ್ಣನವರು.

ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರು ಎಂಬ ಭೇದ ಭಾವ ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಕಾಯಕಮಾಡಿ, ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಯಕದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆ, ಮೌಢ್ಯ, ಕಂದಾಚಾರಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆಯುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಸೇರಿದಂತೆ ಶರಣರು ಮಾಡಿದ ಕ್ರಾಂತಿ ಅದ್ಭುತ. ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರಿದ ಕೀರ್ತಿ ವಚನಕಾರರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವಚನಕಾರರೆ ಸ್ವತಃ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು.

ಚೀನಾ ದೇಶದ ಗಾದೆಯಂತೆ 'ದುಡಿಯದೆ ಊಟ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕು ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ' ಎಂಬುದನ್ನು ನೈಜವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಂದವರು ಶಿವಶರಣರು. ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಡ್ಡುಗಟ್ಟಿದ ಸಮಾಜದ ಕೊಳೆಯನ್ನು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಚಿಂತನೆ ಮೂಲಕ ತೊಳೆದ ಜಗದ್ಗುರು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕ ಬಸವಣ್ಣನವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಶರಣರು ವೈಚಾರಿಕತೆ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ, ಕಾಯಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿಲ್ಲ–ಕೀಳಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅವರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಶರಣ ಶರಣೆಯರು ಅನೇಕ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಮೇದಾರ ರಾಮಣ್ಣ, ಸುಂಕದ ಬಕ್ಕಣ್ಣ, ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ತಳವಾರ ಕಾಮಿದೇವ, ಗುಣದ ಕಣ್ಣಪ್ಪ, ವೈದ್ಯ ಸಂಗಣ್ಣ, ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಶರಣರನ್ನ ನಾವು ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಶರಣೆ ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ತರುವ, ಮೋಳಿಗೆ ಮಹಾದೇವಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊತ್ತುತರುವ, ರಾಯಮ್ಮ ಅಮುಗೆ ಕಾಯಕ, ರೇಮವ್ವೆ ಕದಿರಿನಿಂದ ನೂಲು ತೆಗೆಯುವುದು, ನಿಂಬವ್ವೆ ನೀರು ಹೊರುವ ಮೊದಲಾದ ಕಾಯಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಕಾಳವ್ವೆ, ಗಂಗಮ್ಮ ಕನ್ನಡಿ ಕಾಯಕ ರೇವಮ್ಮೆ, ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮಮ್ಮ ಇವರೆಲ್ಲ ಕಾಯಕ ಶರಣೆಯರು. ಸ್ತ್ರೀ ಅವಲಂಬಿತಳಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು, ಕಾಯಕ ತತ್ವದ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಗಂಡನ ಕಾಯಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತೂಕಡಿಸಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಮುಂದಾಗಿ ನಿಂತು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಇದರಿಂದ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕದಂತಹ ಮೌಲ್ಯ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ದೇಶದ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಗಳೇ ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತವು. ಸಮಾಜ ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮತ್ತು ಸುಖಮಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಗುರುವಾದಡೂ ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ
ಲಿಂಗವಾದಡೂ ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ವೇಷದ ಪಾಶ ಹರಿವುದು
ಗುರುವಾದಡೂ ಚರಸೇವೆಯ ಮಾಡಬೇಕು
ಲಿಂಗವಾದಡೂ ಚರಸೇವೆಯ ಮಾಡಬೇಕು
ಜಂಗಮವಾದಡೂ ಚರಸೇವೆಯ ಮಾಡಬೇಕು
ಇದು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ ಚಂದೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಅರಿವು

ಎಂದು ಹೇಳುವ ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಹೊಸೆಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದವನು. ಅದನ್ನ ನಡೆಸುತ್ತಲೇ ಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದವರು. ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿ ಸಿಗಬೇಕಾದರೆ ಕಾಯಕ ಮಾ ಬದುಕಬೇಕು ಎಂದವರು. ಲಿಂಗವಾದಡೂ ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ, ವೇಷದ ಪಾಶ ಹರಿವುದು ಎಂದು ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಕಾಯಕದ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟವರು. ಯಾರೇ ಆದರೂ ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿವುದಲ್ಲದೇ ಮುಂದುವರೆದ "ಆವಾವ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಡೂ ಭಾವ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಮಾಡುವುದೇ ಶಿವಪೂಜೆ" ಎಂದ ಶರಣ ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ ಕಾಯಕ ಯಾವುದೇ ಆದರೂ ಕೂಡ ಭಾವ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಆಗ ಅದ ಶಿವನಿಗರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯನವರ ಕಾಯಕದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಎಂತಹ ಕಾಯಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ನಾನು ಮಾಡುವ ಕಾಯಕವೆಲ್ಲಾ ಪರಸೇವೆಗೆ ಮೀಸಲ ಎನ್ನುವ ಅವರ ವಚನ.....

ನಾನು ಆರಂಬ ಮಾಡುವೆನಯ್ಯಾ ಗುರುಪೂಜೆಗೆಂದು

ನಾನು ಬೆವಹಾರವ ಮಾಡುವೆನಯ್ಯಾ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಗೆಂದು

ನಾನು ಪರಸೇವೆಯ ಮಾಡುವೆನಯ್ಯಾ ಜಂಗಮದಾಸೋಹಕ್ಕೆಂದು

ನಾನಾವಾವ ಕರ್ಮಂಗಳ ಮಾಡಿದಡೆಯು

ಆ ಕರ್ಮಫಲಭೋಗವ ನೀ ಕೊಡುವೆ ಎಂಬುದ ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು

ನಿಮ್ಮ ಸೊಮ್ಮಿಂಗೆ ಸವೆಸುವೆನು ನಿಮ್ಮಾಣೆ

ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ

ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಹೆಸರಿನಿಂದ

ಕಾಯಕದ ಮಾಡಿ ಗುರುಚರಕ್ಕೆ ವಂಚಿಸಿ

ತಾಯಿ ತಂದೆ ಬಂಧು-ಬಳಗ ಹೆಂಡತಿ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು

ಎಂದು ಸಮಸ್ತಪದಾರ್ಥದ ಜಾಣೆಯ ಮಾಡುವನೊಬ್ಬ

ಭಕ್ತದ್ರೋಹಿ ನೋಡಾ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ

ನಾನು ಆರಂಬ ಎಂದರೆ ಒಕ್ಕಲುತನ(ವ್ಯವಸಾಯ) ಮಾಡುವೆ, ಅದರ ಆದಾಯ ಗುರುಪೂಜೆಗೆ ಸಲ್ಲುವುದೆಂದು ಬೆವಹಾರ ಎಂದರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವೆ; ಅದರ ಸಂಪಾದನೆ ಲಿಂಗಪೂಜೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದೆಂದು ಪರಸೇವೆ ಎಂದರೆ ನೌಕರಿ. ಬೇರೆಯವರ ಬಳಿ ಉದ್ಯೋಗವ ಮಾಡುವೆ, ಬರುವ ಆದಾಯವನ್ನು ಜಂಗಮ ಸೇವೆ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು, ಯಾವ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಿದರೆ ಏನಂತೆ ಅದರ ಆದಾಯವನ್ನು ನಾನು ನಿಮ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವನೇ ವಿನಾ ದೈವಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತರತಮ ಭೇದ ಭಾವವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಯಕವು ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕೆಂಬುದ ಶರಣಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ. ಕಲಿಸಿದ ಗುರು, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಮತ್ತು ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಜಂಗಮ ಈ ಮೂವರೂ ಹೊರಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮೂರ್ತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗುರು-ಲಿಂಗ- ಜಂಗಮರೆಂದರೆ ಅರಿವು-ಆಚಾರ-ಅನುಭಾವ ಇದು ಒಳಗೆ ಅಂದರೆ ಅಮೂರ್ತ ರೂಪ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಧನವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಇದರ

ಅರ್ಥ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಾಯಿ-ತಂದೆ-ಬಂಧು-ಬಳಗಕ್ಕೆಂದೇ ದುಡಿದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದು ಕಾಯಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಭಕ್ತದ್ರೋಹವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ತನು-ಮನ-ಧನಗಳನ್ನು ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಶರಣರು ಉಪಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಜೀವಿಸುವ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಮೇಲು-ಕೀಳನ್ನು ಎಣಿಸದ ಅವರು ಹೊರಗೆ ಅನ್ನಸಂಪಾದನೆಗೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಒಳಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಶರಣರು ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಆಲಸ್ಯವನ್ನು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಯಕದ ಶ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ತನು ಬಳಲದೆ ಮಾಡಿದ ಉದ್ಯೋಗವು ಕಾಯಕವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅವರ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಹೀಗಾಗಿ ತನುವನ್ನು ದಂಡಿಸಿ ಮನವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಕಾಯಕವನ್ನೇ ಅವರು ಮಾಡಿದರು. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧತೆ, ನಿಸ್ವಾರ್ಥತೆ ಇದ್ದರೆ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸವು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆ ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ವಚನದ ಮೂಲಕ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಯಕ ಮಾಡುವ ಶ್ರಮಿಕರಿಗೆ ಸಮ್ಮಾನವನ್ನು, ಗೌರವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ನಾವುಗಳು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ಅವರ ಸಾನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು (ಆಯಾಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು) ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನೆ ವಂಚಿಸಿ, ದರೋಡೆಗೆ ನಿಂತಿದ್ದೇವೆ. ಅಸತ್ಯ, ಅಶುದ್ಧತೆಯಿಂದ, ಅಗೌರವದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಶರಣರ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಒಬ್ಬ ನೈಜ ಶರಣರ, ಭಕ್ತರ, ಕಾಯಕಜೀವಿಯ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಹಾದರದ ಕಾಯಕದ ಮಾರಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಗಂಗಮ್ಮಳ ಕಾಯಕ ಯಾವುದಾದರೇನು ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕಾಯಕಕ್ಕೂ ವ್ರತಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಕಾಯಕದ ಹಿಂದೆ, ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಆ ಕಾಯಕ ವ್ರತದಂತಿರಬೇಕೆಂಬ ಬದ್ಧತೆಯಿದೆ. ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ವಚನಕಾರರು ವ್ರತವೆಂಬುದು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಕಾಯಕವೇ ವ್ರತವೆಂಬುವುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಈ ವಚನ

ಆವ ಕಾಯಕವ ಮಾಡಿದಡೂ ಒಂದೆ ಕಾಯಕವಯ್ಯಾ

ಆವ ವ್ರತವಾದಡೂ ಒಂದೆ ವ್ರತವಯ್ಯಾ

ಆಯ ತಪ್ಪಿದಡೆ ಸಾವಿಲ್ಲ; ವ್ರತತಪ್ಪಿದಡೆ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ

ಕಾಕಪಿಕದಂತೆ ಕೂಡಲು ನಾಯಕ ನರಕ

ಗಂಗೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ....

ಎಲ್ಲಾ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಗೌರವವನ್ನು, ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳಿದ ಗಂಗಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ವ್ರತಗಳು ಒಂದೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾಳೆ. ವ್ರತನಿಷ್ಠರು ವ್ರತಹೀನರನ್ನು ಬೆರೆಯುವುದು ಕೋಗಿಲೆ ಕಾಗೆಯ ಸಂಗ ಬೆಳೆಸಿದಂತೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂಥವರಿಗೆ ಘೋರ ನರಕ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ವ್ರತಾಚಾರದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ.

ಕಾಯಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಯವವನ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಅಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದಿರಬೇಕಾದುದು. ಕಾಯಕದ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೋ ಬೇಡಿ, ಹಿಂಸಿಸಿ ತರುವುದಲ್ಲ, ಸ್ವತಃ ಬಳಲಿ ದೊರಕಿಸುವುದು; ಲಿಂಗಕ್ಕೆ, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಅದು ಬೋನವಾಗುವುದು.

ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಕಾಯಕದಿಂದ ಬಂದ ದ್ರವ್ಯದಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ ವಿಚ್ಛಂದವಾಗದಿರಬೇಕು.

ನೇಮದ ಕೂಲಿಯದಿನ ನಿತ್ಯನೇಮದಲ್ಲಿ ಸಂದಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು

ನೇಮದ ಕೂಲಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಮದಾಸೆಗೆ ಕಾಮಿಸಿ ದ್ರವ್ಯದ ಹಿಡಿದರೆ

ತಾ ಮಾಡುವ ಸೇವೆ ನಷ್ಟವಯ್ಯ.

ನಿನ್ನಾಸೆಯ ವೇಷದ ಪಾಶಕ್ಕೆ ನೀನೆ ಹೋಗು.

ನನಗೆ ನಮ್ಮ ಜಂಗಮದ ಪ್ರಸಾದದಾಗೆ ಚಂದೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವಯ್ಯಾ.

ಕಂದಿಸಿ ಕುಂದಿಸಿ ಬಂಧಿಸಿ ನೋಯಿಸಿ

ಕಂಡಕಂಡವರ ಬೇಡಿ ತಂದು ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಹೆನೆಂಬ ದಂದುಗದೋಗರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯ ಸಲ್ಲದು.

ತನು ಕರಗಿ ಮನ ಬಳಲಿ ಬಂದ ತೆರನ ಅನುವನರಿದು

ಸಂದಿಲ್ಲದೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದೆ ಜಂಗಮಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದಾಸೋಹವ ಮಾಡುವುದೆ ಮಾಟ

ಕಾರೆಯ ಸೊಪ್ಪಾದರೂ ಕಾಯಕದಿಂದ ಬಂದುದು ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿತವಲ್ಲದೆ

ದುರಾಶೆಯಿಂದ ಬಂದುದು ಅನರ್ಪಿತ.

ಇದು ಕಾರಣ ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಕಾಯಕದ ನಿತ್ಯದ್ರವ್ಯವಾದರೆ

ಚಂದೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ, ನೈವೇದ್ಯ ಸಂದಿತ್ತು ಕೇಳಯ್ಯ.

ಇಲ್ಲಿ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೇವಲ ಕಾಯಕ ಎನ್ನದೇ ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಕಾಯಕ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಗಳಿಕೆಯ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಅಂದಿಂದಂದಿಗೆ ಎಂಬ ಎಚ್ಚರವಿರುವಂತೆ, ಅರ್ಪಿಸುವ ಅನುವೂ ಖಂಡಿತ ತಿಳಿದಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಬಡವನ ಬೆವರಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಹಣ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಸಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯ? 'ಕಾರೆಯ ಸೊಪ್ಪಾದರೂ ಕಾಯಕದಿಂದ ಬಂದುದು ಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿತವಲ್ಲದೆ ದುರಾಶೆಯಿಂದ ಬಂದುದು ಅನರ್ಪಿತ' ಎಂಬ ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯನ ವಚನ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಸಮಾಜ ಬದುಕಿನ ಸರಳತೆ, ಸಂಶುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೋಭೆಗಳಿಗೆ ದುರಾಸೆಯೇ ಕಾರಣ. ಕೆಲಸ ಮಾಡದೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹಣ ಮಾಡುವ ದುರ್ಮಾರ್ಗಗಳ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲೇ ನಿರತರಾಗಿರುವವರ ಮಧ್ಯೆ ಕಾಯಕದ ನಿಜ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ವಿಭೂತಿಯಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿದ ಸಾಧನೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದದ್ದು, ಸರ್ವಕಾಲಕ್ಕೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾದದ್ದು.

ಲಕ್ಕಮ್ಮನ ವಚನದ ಪ್ರತಿ ಸಾಲೂ ಅವಳ ಪತಿಗೆ ನೀಡಿದ ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ವಿನಂತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕಾಯಕವನ್ನು ನೀವು ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವಂತಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಭಕ್ತನು ಮಾಡುವಂತಹ ಕಾಯಕ ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುವುದನ್ನು ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳವ್ವೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ...

ಕೃತ್ಯ ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದವರು ಭಕ್ತರಲ್ಲ

ಸತ್ಯಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದುದು ಕಾಯಕವಲ್ಲ

ಆಶೆಯೆಂಬುದು ಭವದ ಬೀಜ

ನಿರಾಸೆಯೆಂಬುದು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಿ

ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಗಳರಸನಲ್ಲಿ ಸದರವಲ್ಲ ಕಾಣವ್ವಾ

ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದುದು ಕಾಯಕವಲ್ಲ ಎಂದು ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳವ್ವೆ ಭಕ್ತ–ಕಾಯಕ–ಪ್ರಸಾದ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಭಕ್ತನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸತ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದು ದುಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಕಾಯಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸದವರು ಭಕ್ತರೇ ಅಲ್ಲ; ಆ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯತೆ, ಶುದ್ಧತೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಕಾಯಕವೇ ಅಲ್ಲ, ಆಸೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದುದು ಭವಕ್ಕೆ ಬೀಜವಾದರೆ(ಭವವೆಂದರೆ ಭೋಗದ ಜೀವನ) ಆಶಾರಹಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿದುದು ನಿಜ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸೋಪಾನ. ಕಾಳವ್ವೆ ಕಾಯಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಕುರಿತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ತಾಳಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಅತಿಯಾಸೆ ಇವೆರಡರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಭಕ್ತರಾಗಬೇಕಾದರೆ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಕಾಯಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದೇ ಇರುವುದು ಕಾಯಕವೇ ಅಲ್ಲ ಎಂಬಂತಹ ನಿಖರವಾದ ನುಡಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಈ ವಚನ 'ಆಸೆಯೇ ಭವದ ಬೀಜ, ನಿರಾಸೆಯೇ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಿ' ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆ ಶರಣಸಂಕುಲದೊಳಗೆ ಬಂದು ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ತರವಾದ ವಿಚಾರವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಚನ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆಂದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಶರಣರ ವಚನಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ವಕೂಡ ಕಾಯಕದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿವೆ. ವಚನಗಳು ಅನನ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ.

ಅನ್ನವನಿಕ್ಕಿ ನನ್ನಿಯ ನುಡಿದು

ಅರವಟ್ಟಿಗೆಯನಿಕ್ಕಿ ಕೆರೆಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದಡೆ

ಮರಣದಿಂದ ಮೇಲೆ ಸ್ವರ್ಗ ಉಂಟಲ್ಲದೆ

ಶಿವನ ನಿಜವು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು

ಗುಹೇಶ್ವರನರಿದ ಶರಣಂಗೆ ಆವ ಫಲವೂ ಇಲ್ಲ.

ಅನ್ನವನಿಕ್ಕಿ (ಅನ್ನ ದಾನವ ಮಾಡಿ) ನನ್ನಿಯ(ಸತ್ಯವನ್ನು) ನುಡಿದು, ಅರವಟ್ಟಿಗೆಯನಿಕ್ಕಿ (ದಾರಿ ಹೋಕರಿಗೆ ಪಾನೀಯ ಕೊಡುವುದು) ಕೆರೆಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಮರಣದಿಂದ ಮೇಲೆ (ಮರಣವಾದ ಮೇಲೆ) ಸ್ವರ್ಗ ಉಂಟಲ್ಲದೆ, ಶಿವನ ನಿಜವು (ಆ ಪರತತ್ವ) ಸಾಧ್ಯವಾಗದು, ಗುಹೇಶ್ವರವನರಿದ ಶರಣಂಗೆ ಆವ ಫಲವು ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮರ ನೇರ, ನಿಷ್ಠುರ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ವಿಗ್ರಹಾರಾಧನೆ, ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ತೋರಿಕೆಯ ಭಕ್ತಿ, ಆಡಂಬರದ ಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಯಕವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅಲ್ಲಮ ಬಾಹ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಯಕ ಹಿಂದಿಟ್ಟು ಪೂಜೆ, ಸೇವೆ, ಅನುಭಾವ ಎಂದು ಹೊತ್ತುಗಳೆಯುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತನ ಹಾಗೆ ಸ್ವತಃ ಗುರು ಮತ್ತು ಜಂಗಮರಾದರೂ ಕಾಯಕವಿಡಿದು ಜೀವಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಎಲ್ಲ ಶರಣರ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯ ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ 'ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದಡೆ ಗುರುದರ್ಶನವಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು, ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು' ಎಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯೇಜಿಸಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅದರ ಆಶಯ.

ಇಲ್ಲಿ ಶರಣರಷ್ಟೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಶರಣೆಯರು ಕಾಯಕತತ್ವದ ತಿರುಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಕಾಯಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳೆ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಮಹತ್ವದ ಅನೇಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುಭದ್ರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಬಲ್ಲ ತತ್ವ ಇದಾಗಿದೆ. ಶರಣರು ನೀಡಿದ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ ಇದಾಗಿದೆ.

******

ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮಹತ್ವ

– ಶ್ರೀ ಸಂತೋಷಿ ಶಿರವಾಳ
ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ
ಗೋದುತಾಯಿ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ

ನಾವು ನ್ಯಾಯಯುತ ಸ್ಥಿರ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಇರುವಂತಹ ಸಮಾಜವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಅಸಾಧ್ಯವೇನಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಸರಕಾರ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸೇರಿದಾಗ ನಾವು ಸುಸ್ಥಿರ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದ ಅಂತರ್ಗತ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ ಒಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಹೊರತು ಜನನದಿಂದಲೇ ಆತ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಹೇಗೆ ನಾವು ಗಣಿತ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಹಾಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಯುತವಾಗಿ ಜೀವಿಸುವ ಕಲೆ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಸಮಾನತೆ ನಂಬಿಕೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಕರುಣೆ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಅತೀವ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮೌಲ್ಯಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ನಾವು ಮಾನವ ಜಾತಿಯವರೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಇಲ್ಲದ ಹೊರತು ಉತ್ತಮ ಸಮಾಜವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಆದರ್ಶ ಯುದ್ಧ ವಿಶ್ವವನ್ನಾಗಲಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಮಾನದಂಡವುಳ್ಳಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣವು ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕತೆಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ಎಲ್ಲೆ ಮೀರಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಜನಾಂಗೀಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲ ಗುಂಪುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮೌಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಕೇವಲ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕೂಡ ಆಗಿದೆ ಕುಟುಂಬ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕ್ರೀಡೆ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಕೂಡ ನೈತಿಕತೆ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ ಆಸ್ಟ್ರಿಯ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ನಂತಹ ದೇಶಗಳು ಮೌಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯ ಪಠ್ಯ ಕ್ರಮದ ಭಾಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಅರಿತ ಯುರೋಪಿನ ದೇಶಗಳು ೨೦೧೭ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ನಾಗರಿಕತೆಗಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂಬಂತಹ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ೧೦ ಪ್ರಕಾರದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮೌಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿವೆ ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಪರಿಶ್ರಮ, ಇತರರಿಗೆ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಬದುಕು,ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಬದ್ಧತೆ, ಸಮಗ್ರತೆ ಕಾನೂನು ಪರಿಪಾಲನೆ, ಅನುಭೂತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಏಕತೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಗುರುಕುಲ ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬೋಧಿಸುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಬಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜ್ಞಾನ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತವನ್ನು ಆಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮೆಕಾಲೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಾಗಿನಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ತನ್ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಇಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಸಮಾಜಘಾತಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವನ್ನಾಗಿಸುವುದೇ ಹೊರತು ಸಮಾಜಘಾತಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದಲ್ಲ ಹಾಗಾದರೆ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂಬ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಸಮಾಜ–ಪೂರಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬ ಉತ್ಪನ್ನ ಹೊರ ಬರಬೇಕಾದರೆ

ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸರಿ ಮತ್ತು ತಪ್ಪುಗಳ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯರ ವಸುದೈವ ಕುಟುಂಬಕಂ ಎಂಬ ಧ್ಯೇಯ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರಿ ಈಶ್ವರ್ಯವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ೧೨ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಏಕತೆ ಶಾಂತಿ ಸಂತೋಷ ಆಶಾವಾದ ಸರಳತೆ ಮಾನವೀಯತೆ ನಂಬಿಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಹಕಾರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೆ ಬೆಸ್ಟ್ ಕ್ಲಿನ್ ಬೆಸ್ಟ್ ಕಿಡ್ಲಿಂಗ್ ಟನ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯದ ಅರ್ಥ ಶಾಲೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಇನ್ನು ಅಂತರ್ಜಾಲ ಬಳಕೆಯಲ್ಲೂ ಸಹ ಸುಮಾರು ೫೪ ದೇಶಗಳು ಎಜುಕೇಶನ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಮ್ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯದಾತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ ಸುಮಾರು ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕರಿಂದ ೧೨ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿಯೇ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ೧೯೯೫ ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿ ಇಂದು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಚಿರಪರಿಚಿತ ಬೋಧನಾ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅಂದರೆ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು, ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳ ಚರ್ಚೆ, ಗುಂಪು ನೃತ್ಯ, ಗುಂಪು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಹೇಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ ನೀತಿಯುಕ್ತವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬೋಧನೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಗುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಏನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಲ್ಲ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಸ್ವಲ್ಪನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಆದಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಮೌಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿನಿಯೋಗ ಚಿತ್ರ ಗುಣಗಳು ಜೀವನದ ವಾಸ್ತವತೆಗಳು ಬೆಳೆಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಾರ್ಥ, ಮೋಸ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಿ ಸಮಾಜದ ಅನಿಷ್ಟಗಳಾದ ಜಾತಿ, ಮತ, ಧರ್ಮ, ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಗುಣಗಳ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಸಂಘ ಜೀವಿ ಯಾದುದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೊತೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಮೌಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ, ಎಂದೂ ಕೂಡ ಇಂದು ಕೂಡ ಮೌಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನುನೀಡುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಾತ್ವಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಭಾರತ ದೇಶವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಅಷ್ಟೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಎಂದು ಆದರಣೀಯವಾಗಿದೆ ಆದರಣೀಯವಾಗಿದೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪರಕೀಯರ ದಾಳಿಗಳಿಂದ ಜರ್ಜರಿ ತಗೊಂಡು ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳ ವರೆಗೆ ಮತಾಂದತೆಯ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿಯು ಸಿಲುಕಿಯು ತನ್ನತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಆದರೆ ಇಂದು ಪರಕೀಯರ ಅಲ್ಪತೃಪ್ತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಮಾರುವುದ ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಜನಾಂಗ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಕರುಣಾಜನಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನೈತಿಕವಾಗಿ ಹೃದಯ ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಕ್ಷೀಣಿಸಿ ಜಾತಿಯ ಅಂಧಕಾರ ದ್ವೇಷ ಅಸೂಯೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಾವು ಇಂದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಇದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಅಭಾವ ಅದರ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕೊರತೆಯೇಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ದೇಶದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಆದರ್ಶ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪರಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂದಾನುಕರಣೆ ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪಬೇಕು ಉತ್ತಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಭಾರತ

ಕೀಳು ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಳಿಯಬಾರದು. ಸರ್ವೇ ಭವಂತು ಸುಖಿನಃಸರ್ವೇ ಸಂತು ನಿರಾಮಯ ಸರ್ವೇ ಭದ್ರಾಣಿ ಪಶ್ಯಂತು ಸರ್ವಸರ್ವತ್ರನವಂತು ಎಂದು ಭಾರತೀಯರು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಹಾರೈಕೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ,ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ ಅರವಿಂದ್ ಘೋಷ್ ರವೀಂದ್ರನಾಥ್ ಟ್ಯಾಗೂರರು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆದರ್ಶ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಅಳವಡಿಕೆಗೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅದರಂತೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆಯೋಗಗಳು ಸಹ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಹತ್ತಿ ಹೇಳಿವೆ ನಮ್ಮ ಭವ್ಯ ಭಾರತದ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾಗತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಉತ್ತಮ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಪುರಸ್ಕರಿಸಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ ದೇಶದ ವಿವಿಧಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗಬೇಕು ತನ್ನ ದೇಶದ ಉತ್ತಮ ಆದರ್ಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸದ ಮಾನವ ಉತ್ತಮ ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರೇಮಿಯಾಗಲಾರ ಇದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಆದರ್ಶ ಮೌಲ್ಯಗಳಾದ ಸತ್ಯಂ, ಶಿವಂ, ಸುಂದರಂ, ಪ್ರೇಮ, ಅಹಿಂಸೆ, ತ್ಯಾಗ, ಕರ್ಮಾ, ಧರ್ಮ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಚಯ ಪಡೆದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಯೋಗ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

* * * * *

ಜಾನಪದ ಸಂಗೀತ

– ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ ಸ್ಥಾವರಮಠ
ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸಂಗೀತ ವಿಭಾಗ
ಗೋದುತಾಯಿ ಮಹಿಳಾ ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ

ಜಾನಪದ ಸಂಗೀತವು ಜನರ ಮಾತುಕತೆ, ಆಚಾರ–ವಿಚಾರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಜಾನಪದವಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದ ಎನ್ನುವ ಪದ ಇಂಗ್ಲೀಷನಲ್ಲಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಮನಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಬಳಸಿರುವ ಕನ್ನಡ ಪದ ಎನ್ನುವುದು ಮತ್ತು ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಉಳ್ಳ ಪದಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಎಂತಲೂ ಜ್ಞಾನ ಎಂತಲೂ ಇದೆ. ಆನಪದ ಜ್ಞಾನ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಡಾ.ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ್ ಅವರು ಜಾನಪದ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಆಟ ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದೇ ಜಾನಪದವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಎಂಬುದು ಜನಪದ ಸಂಗೀತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತಲೆ–ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ಜ್ಞಾನವೇ ಜಾನಪದ. ಜಾನಪದ ಎಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿದೇಶಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ನವನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಜನಾಂಗಗಳ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಜ್ಞಾನ, ಜನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಮಾಡುವ ವಿಜ್ಞಾನ, ಜನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದು. ಆದರೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕತೆಗಳನ್ನು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಜನಪದವು ಅನೇಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಲಿ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು. ಜಾನಪದವು ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಮೂಲವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ತಲೆ–ತಲಾಂತರದಿಂದ ಕಿವಿಯಿಂದ ಕಿವಿಗೆ, ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಹರಿದು ಬಂದಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜಾನಪದವು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರ ಸಮಾಜವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪುರಾಣ, ಹಾಡು, ಐತಿಹ್ಯ, ಕಥೆ, ಗಾದೆ ಒಗಟು ನಂಬಿಕೆ ಆಚರಣೆ ಕಲೆ ವೈದ್ಯ ಮಾಟ ಮಂತ್ರ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ನೆನಪಿಡುವುದರ ಮೂಲಕ ನೋಡಿ ಅನುಕರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಕಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಜನರು ತಮ್ಮ ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದಾಗ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ, ಅಂದು ಕುಟ್ಟುವ ಹಾಡು, ಬೀಸುವ ಹಾಡು, ಶುಭಕಾರ್ಯದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಅವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಂದಲೇ ಜಾನಪದ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಹರಿದು ಬರುವ ಹಾಡುಗಳು ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಜಾನಪದ ಗೀತೆ ಅಥವಾ ಹಾಡುಗಳ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ತಾಳವು ಸರಳ ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಹಳೆಯ ಹಾಡು, ಗ್ರಾಮ್ಯಗನೇ, ಲೋಕಗೀತ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳುಂಟು. ಈ ಜನಪದ ಸಂಗೀತದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತವು ಬೆಳೆಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಆನಪದ ಸಂಗೀತದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ ಮನೋರಂಜನೆ. ಸಂಗೀತವು ಬಹುಮುಖ ಹಾಗೂ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನಪದ ಗೀತೆಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ದಾಟಿಯತ್ತ ಹೊಂದಿದೆ. ಬೀಸುವ ಹಾಡು, ಒನಕೆಯ ಹಾಡು, ಕೋಲಾಟದ ಹಾಡು, ಹೋಳಿಯ ಹಾಡು, ಸುಗ್ಗಿಯ ಹಾಡು, ದೋಣಿಯ ಹಾಡು, ಜಾತ್ರೆ ಉತ್ಸವಾದಿಗಳ ಹಾಡು, ಭಾವಣಿ ಹಾಡು, ಮದುವೆ ಹಾಡು, ಲಗ್ನದ ಸೋಬಾನದ ಹಾಡು, ನಾಮಕರಣದ ಹಾಡು, ಗೌರಿ, ಯುಗಾದಿ, ಶಿವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬಗಳ ಹಾಡು, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಕಥೆಗಳ ಹಾಡು, ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಹಾಡುಗಳು ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಜಾನಪದವು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸುಲಭ ಶೈಲಿಯ ಜನಪದ ಗಾಯನ ಇದ್ದರೆ ಪ್ರಚಾರವು

ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿದ್ದು, ಜನಾಂಗಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಗೀತವು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಬಂದವು ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಿರುಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಜನರ ನೋವು-ನಲಿವು, ಒಲವು, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೂ ದುಡಿದು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರುವ ರೈತನಿಗೂ ಕೆಲಸಗಾರನಿಗೂ ಈ ಹಾಡುಗಳು ಅಪಾರವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ಅಕ್ಕ-ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ಊರಿನ ಹಿರಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಮಂದಿ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಹಾಕಿ ಬೀಸುತ್ತಾ ಹೇಳುವ ಪದವು ಜಾನಪದ ಹುಟ್ಟುವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ತೋರಿಸುವರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು.

ಜಾನಪದ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಜನರ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಇಗೆ ಹರಿದು ಬಂದ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಜಾನಪದ ಸಂಗೀತವೆನ್ನಬಹುದು. ಇದು ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಜನಾಂಗಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನರಿಯಲು ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದ ಗೀತೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ರೂಪದ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಮನೋರಂಜನೆಯಾದರೂ ಹಲವು ವಿಧದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು ಇದೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

೧. ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆ ಸಂ: ಪ್ರೋ॥ ಸೂಗಯ್ಯ ಹಿರೇಮಠ

೨. ಸಂಗೀತ ಕಲಾಕುಸುಮ – ಡಾ. ಈಶ್ವರಯ್ಯ ಕೊಡಂಬಲ

೩. ಸಂಗೀತಾಮೃತ – ಪ್ರೋ॥ ರಾಜೀವ. ಹಿರೇಮಠ
ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಗೀತ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯ– ಶಿವಶಂಕರ ಬಿರಾದಾರ

ವಿವಿಧ ಕಲಾ ಮಾಧ್ಯಮ

– ಶ್ರೀಮತಿ ವೀಣಾ ಜೆ. ಮಠ
ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಚಿತ್ರಕಲಾ ವಿಭಾಗ
ಗೋದುತಾಯಿ ಮಹಿಳಾ ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ

ಕಲೆ ಎನ್ನುವುದು ಮಾನವನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೋಂದು ಜೀವಿಯಲ್ಲು ಕಲೆ ಅಡಗಿದೆ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮಾದ್ಯಮಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಕಲೆಗಳು ಮಾನವನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಸಂಭಂದಿಸಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದುವುದು, ಸಂಗೀತ ಕೇಳುವುದು, ಚಿತ್ರಕಲೆ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ನಾಟಕ ನೋಡುವುದು,

ನೀಜವಾಗಿಯೂ ಎಲ್ಲ ಕಲೆಗಳೂ ಮಾನವನಿಗೆ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸಂತೋಷ, ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೀಡುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋಂಡಾಗ ಕಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಕಲೆಯ ಮಾದ್ಯಮ ವಿವಿಧವಾಗಿದ್ದರು ಕಲೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಒಂದೆಯಾಗಿದೆ ಕೌಶಲ್ಯದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ

ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಪುರಾತನ ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದದ್ದು ವೈಶಿಷ್ಟತೆ ಎಂದೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಮಂಗ ಹೋಗಿ ಮಾನವ ಎನ್ನುವಂತೆ. ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ನಾಗರಿಕತೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೆ ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನ ಮಾನವರು ಮಂಗಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ದೈಹಿಕವಾಹಿ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಯಾವುದೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಜ್ಞಾನ ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನ ಮಾನವರು ಪಾಣಿಗಳಂತೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದು, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಸಿ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವುದು, ಬದುಕುವುದಕಾಗಿ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾ ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತಿದ್ದರು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅವರಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡು ಬಂದವು ಮಂಗ ಮಾನವನ ರೂಪತಾಳುತ್ತಾ ಹೊದಂತೆ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗತೊಡಗಿದವು. ಬೊಗಸೆಯಿಂದ ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದು, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ಬೆಯಿಸಿ ತಿನ್ನುವುದು, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚರ್ಮವನ್ನು ವಸ್ತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕೊರೆದು ಬೆಂಕಿ ತಯಾರಿಸುವುದು ಕಲಿತರು.

ಮಳೆ ಚಳಿ ಬಿಸಿಲುಗಳ ತಾಪ ತಾಳದೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಕೊರೆದು ವಾಸಸ್ಥಳಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮಳೆಗಾಲ ಬಂದಾಗ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ಮಡಿಕೆ ಇತರ ಮಣ್ಣಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ಕಲಿತರು.

ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಧು ನಾಗರಿಕತೆ ಉತ್ತಮ್ಮ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡಿರುವುದು ನೋಡಬಹುದು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಜೀವನ ಶೈಲಿ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರ, ಕಲೆ, ಧರ್ಮ ಎಲ್ಲವೂ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯಿಂದ ಕುಡಿದೆ. ಸಿಧು ನಾಗರಿಕತೆ ಪ್ರಥಮ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡ ಕಾಲವಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗತೊಡಗಿದವು ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಸಾಹಿತ್ಯ , ಸಂಗೀತ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ನಾಟಕ, ನೃತ್ಯ ನೂತನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇಂದ ಸಾಗೂತಲೆ ಇದೆ.

ಲಲಿತ ಕಲೆ

ಲಲಿತಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 7 ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ , ಸಂಗೀತ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ನಾಟಕ, ನೃ ಲಲಿತಕಲೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಶ್ರವ್ಯ ಕಲೆಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೃ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಅಭಿನಯ ಕಲೆಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕಲೆ ಎಂದು ತೆಗೆದುಕೋಂಡಾಗ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲು ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕಲೆಗಲನೋಳಗೊಂಡಿ ಉದಾ; ಮರಗೆಲಸ, ಕುಂಬಾರಿಕೆ, ನೆಯ್ಗೆ, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗತನ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಲೆಗಳೆಯಾಗಿದ್ದರು ಉಪಜೀವನಕ್ಕಾ ಮಾಡುತಿದ್ದ ವೃತ್ತಿ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 64 ಕಲೆಗಳಿದ್ದವು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೆ 64 ಕಲೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೋಡಲಾಗುತಿತ್ತು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಕಲಾ ವೈಶಿಷ್ಟತೆ

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರು ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತಿದ್ದರು ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಕರೆತಂದು ರಾಜಶ್ರಯ ನೀಡಿ ಕಲಾ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಜಂತಾ, ಯಲ್ಲೋರ, ಹಂಪಿ, ಬಾದಾಮಿ ತಂಜಾವೂರಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರೇಕ್ಷಣಿಯ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಸ್ಥಳಗಳ ಇಂದಿಗೂ ನಮಗೆ ನೋಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತಿದ್ದರು ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ರಾಜ ಡಳಿತದ ಜೋತೆಗೆ ಇತರ ಕಲೆಗಳಿಗೂ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಲೆಯಿಂದ ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳೆಯಿತೊ ಹೊರತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲ ಮಾನವನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯತೆ ಕಾಲ ಯಾವುದಾದರು ಇರಲಿ ಕಲೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೆ ಇರುತ್ತದೆ.

*****

The Role of Female writers in the Indian English Literature

-Smt. Padmaja S. Veerashetty
Dept. of English
Godutai Arts, Commerce & Science
Womens, College, Kalaburagi

Introduction : Literature always bears its social significance and it cannot be and should not be preserved in ivory towers. In Indian English literature, all the contemporary issues get highlighted and writers strived to document all that they observe around them and conceptualize and crystallize in their writings. Time and again, issues related to gender have been discussed by many authors but the role played by the women writers in this direction is worth appreciating. Women Writing in English in India appears in the mid of the 19th century. Indian women writers have given a new direction to the Indian literature. They have made an everlasting mark in the field of English literature.

Feminine or feminist issues transcend all limits of geography and provide wherever the issues of gender become pertinent. Women writers reflect feeling of marginality and in return express their revolt against the purely masculine world. As women started writing in English; poems, stories and novels all came together frequent and dubious. Women are an integral part of human civilization. No society or country can ever progress without an active participation of women in its general development. Although the place of woman in society has differ from culture to culture and from age to age, yet one fact is common to almost all societies is that women has never been considered equal to men. Her status largely depends on the simple biological fact that she is the bearer of children whose care is her responsibility and her sphere is usually restricted to the familial roles. On the whole it can be said that from ancient time's women is continuously trying to find a place in this orthodox society. Both men and women are congratulatory to each other.

There are several Indian novelists who produced their novels that revealed the truth of Indian societies and how women are being treated here. There are numerous novels in English literature of India that appropriately sketch the real status of women in Indian societies. "In childhood female should be dependent on the father, in youth on her husband and after the death of her husband on her children, in olden aged their son or daughter in law. If she has no sons or the near kinsmen of her husband; if she be left on kinsmen on those of her father; if she has no paternal kinsman on the sovereign, a woman must never seek independence."3 Today, women are not the puppet in the hands of men .They have

realised that they are not helpless and weak but are proficient like men .They have become self dependent and earns money equal to the men and they are not restricted only to household works. They have set their identity in almost every field. In India we have a number of women writers in English such as Arundhati Roy, Shashi Deshpande, Anita Desai, Shobha de, Bharati Mukherjee, Kamala Markandeya, Ruth Prawer Jhabvala, Nayantara Saga, Geeta Mehta, Rama Mehta and many more.

They tried their hand almost every genre of literature. Their writings have to some extent change the mentality of males. Basically, their novels are the novels of protest and outburst of emergent and contamination. They explore the feminine subjectivity and apply the theme that ranges from childhood to complete womanhood. They spread the message of what feminism actually is by the help of their novels. Most of the female novelists are known for their bold views that are reflected in their works. Arundhati Roy is one of those Indian women writers who have won Booker prize for her novel "The God of small things" in 1997. In her novel, she made use of the women characters. Arundhati Roy has her own supposition on society and has convincingly made a stamp for herself in the scholarly field by this novel."The awareness of women that they belong to subordinate group ; that they suffered wrongs as a group ; that their condition of subordination is not natural but it is socially determined that they must join with the other women to remedy these wrongs. Victimization of women or gender oppression has extended from life to literature." 4 "The God of small things" is a classic Indian novel by Arundhati Roy. She tells the story of a fractured family from the southern state of India, Kerala.

In the novel, the female characters will not give themselves a chance to be confined in the guidelines and law set by an amazing moderate society."The God of Small Things" is a family saga narrating the story of four generations of Syrian Christian family. The domination of male over female is portrayed through the characters like Baby Kochamma, Mammachi, Ammu and Rahel followed in the Indian society from generations to generations which are countered well in the novel. Ammu is the centre character of the novel. She is the daughter of Mammachi and mother of Rahel and Estha . She became a victim of male dominated society. She had been humiliated by her father, betrayed by her husband, insulted by the police, made destitute by her brother, not cared by her mother. All these characters followed the idea of patriarchal society which has not given Ammu a right to live as a daughter, wife, sister and a citizen in the society.

Shashi Deshpande began her writing with short stories that later developed to novel writings. There are five novels to her credit: "Roots and Shadows"(1983) the Thirumathi Rangammal prize for the best novel of India. Shashi Deshpande's novels are concerned with

a woman's quest for self. She has projected this aspect of Indian women with more sensitivity and instinctive understanding as she belongs to this category.

Anita Desai is one of the most powerful contemporary Indian novelists in English. She is more concerned with thought, emotions and sensation than with action, experience and achievement. Desai's portrayal of man - woman relationship has been situational. Man - woman relationship seems of particular interest to her for the most of our early novels she writes. She focused on the predicament and modern women in this male dominated society and destruction at the altar of marriage. Anita Desai is widely recognised as the pioneer of psychological novel in modern Indian English literature.

Kamala Markandaya occupies a distinct position among Indian women novelist in English. She is regarded as "an unquestionably the most outstanding"9 of the post world war second period in India. The observation of Indira Nityanandam that "the first important women novelist to enrich Indian fiction in English was Kamala Markandeya."10 She has observed the Indian women very closely and found that they have continued to be feminine without much radical change in their outlook ever after 46 International Journal of Education, Modern Management, Applied Science & Social Science (IJEMMASSS) - January - March, 2022 independence. She rendered a fictional representation of how Indian women have internalized the act of suppressing and hiding their likes and dislikes for the sake of substance of the social institutions of marriage and family in her third novel "A Silence of Desire" which Iyengar considered as to be " her most ambitious novel."11 "A Silence of Desire" is woven around what Amar Nath Prasad describes as unfolding " of the layers of the spiritual reality and mystic vision of India." 12 In the smooth going family life of Dandekar, a crisis takes place.

Dandekar moves earth and heaven to persuade his wife to undergo the operation in vain. He decides that removing the god-man from the town once for all is the only way for him to release his wife from her obsession with the belief that the god-man alone would save her life from the infection of the tumor. After many unsuccessful efforts he seeks the help of the collector, who gets the god-man removed from the town and his wife yield to his pressure and under goes the operation. The narrative ends with Dandekar's satisfaction that he has restored his family by rescuing his wife not only from the tumor but also from the blind faith is spiritualism. In "A Silence of Desire" Kamala Markandaya tries to show how man continues to gain edge over woman and how woman could not become independent even after the nation had attained independence through the episodes of Dandekar- Sarojini couple. Women writers in India are moving forward with their strong and sure strides, matching the pace of the world. We see them bursting out in full bloom spreading their own individual fragrances.

They are recognized for their originality, versatility and the indigenous flavor of the soil that they bring to their work. Nowadays, people enjoy reading the anglicized novels presented by the new age women writers. Their novels consist of the latest burning issues related with women as well as those issues that exist in the society since long. Our women writers have grappled with complex issues such as sensuality, servility, subjugation and society. They have handled them with a sense of balance, never disregarding our Indian traditions, yet discovering that there is more in the offing. Women writers in India can no longer be claimed as the exclusive property of India. Their work and their art belong to the world. Majority of the Indian readers comprising both male and female read the novels of the Indian women authors with certain expectations. They look for some "Indianans in the write-ups. Only the women novelists of India are capable of conveying the messages of feminism in an Indian way. In India, the women writers are doing very well and their contribution is immense.

In the contemporary Indian literary scene, there are Indian women writers who write in English and who portray the truth about Indian reality. In the world of literature, they are tasked with a wide range of responsibilities. They carry out their responsibilities as anthropologists, sociologists, novelists, essayists, travel writers, and teachers with admirable aplomb, and they take on the global responsibility of establishing peace as peace ambassadors. In many ways, they have exceeded the global literary standards established by postcolonial and postmodern writer's men and women such as Salman Rushdie, Vikram Seth, Vikram Chandra, SashiTharoor, and Arundhati Roy, among others. These have risen to the status of colossal central socio literary figures, whose substantial bodies of work have attracted the attention of the entire world. They

Have also emerged as the sole negotiators capable of mediating the fundamental social and cultural issues confronting India and other colonized countries. All of their major works have received a great deal of academic attention around the world, and they have inspired and produced a great deal of literary criticism, particularly on the subject of feminism.

Speaking of depiction of women in Indian poetry, it was freedom-fighter, educationist and activist Mahadevi Varma, who became the torchbearer of Hindi poetry on women issues. She also wrote on issues of women's emancipation and female sexuality - one that pretty much existed outside marriage. The great poetess took drew inspiration for her subjects from traditional Hindu literature, which talked about liberating images.

After the first half the 20th century somewhere during 1950s popular literature flourished quite rapidly in English language, which inspired the Urdu writers. During that time female

writers actively promoted popular literature in Urdu. The general objective of the writers of popular literature was to entertain masses by making them travel into the world of fantasy and romance. The idea was to provide them solace from mundane issues of daily life. The general perception about woman is that they are emotional and like to dwell in the realm of romance and fantasy. The female writers took advantage of inherent nature of women and promoted popular literature through female readers.

Conclusion : The 21st century is the century of science and technology. We can say that this era is internet era. A new generation is getting away from book reading because all kinds of Knowledge, information, fun and entertainment are no

w available on the internet. In the current situation, it is very difficult for writers and publishers to get the attention of readers. A clear change can be seen in the trends and topics of popular literature. Now women are very active in all fields of life. Women are educated now and doing work side by side men. Now they are confident and competing in all fields.

*****

PROBLEMS OF PANCHAYAT RAJ INSTITUTIONS

-Smt. Dhakshyani Kadadi
Lecturer in Political Dept.
Godutai Arts, Commerce & Science
Womens, College, Kalaburagi

To what extend the 73rd Amendment Act support and encourage decentralisation of decision making atalla levels in the country.

The 73rd Amendment Act (impliment in karnataka in 1993) tends to provide a meaningful panchayatraj bodies (Gram, Atluk,Zilla) in the country. This amendment is certainly a step forward in the direction of democratic decentralisation of powers to the people at grass roots levell by creating responcive Gram panchayat. These Panchayati Raj institutions constitute a training ground for democracy at the grass roots level. It is not merely a decentralisee form of a administration but it is a medium through which the Indian People in rural areas can express themselves on the admistartive. Social and economic problems of the country and evolve an intigrated Indian Community.The regular elections, sufficient representation to weaker sections of the local bodies will certainly check the control of certainly a good attempt in the direction to strengthen so that they can raise their voice against their exploitation.

Problems Of PRI

The panchayat Raj ainstitution Have introduced all Over the country and including in karnataka with great enthasiasm and high disappointing. Infact the panchayat Raj system is still plagued by the hounting problems like illitercy, ack of funds, the problems of casteism, lack of guidence, lack of political awareness, lack of good leaders.

The main problems in the working of panchayat Raj institutions are as under :

1. The panchayat have not be able to raise their Own sufficient Funds.
2. The majority of the rural people are illiterate people are not yet politically conscious, not even participate in the Gram sabha meeting held at the gram panchayat level.
3. Elections of panchayat Raj institutions are non-political basis but held almost on caste basis and each political party supports on castes basis in these election. This lead to casteism, factionalism, and communal disharman in the village. Due to reservation certain categories, selfish incompetent,unsrupulous persons have came to power at the Panchayat Raj institutions.
4. Another problem that is faced in the successful working of the Panchatyat Raj institution is that instead of decentralising democracy, could decentralise corruption. Infact, so far curruption is confined to the state level, it has perculated to the District, Taluka and even to the Gram level.

5. The reservation of seats of SCs, STs, snd women in the panchayat Raj aindia and for the office of the chair persons of panchayats on rotation basis would affect in the smooth and successful working of these bodies and this provision is likely to misused by party in power at the state level.This will ensure that even in the upper caste dominated Panchayats. The Sc and STs candidate would come to acquire the post of president/chairpersons, and women members will also came to chair in every Panchayat by rotation. This will create tentions in a caste ridden and male dominated aindian Society. Further this Act has given voting right to ex-officio-members like MP, MLA, MLCs in these bodies, which would lead to the over riding and this would go against the spirit or intention of decentralisation.
6. Another problems that has been pointed in the working of PRI is that the activities and programmes of PRI have not properly reached to the common man at the village level. There is a lack of transparent, honesty and open corruption at the official level in alla the levels of panchayat Raj Institutions. The developmental works like Roads, drainage, constructions of toilets, houses, are of low quality bacause of misappropriation of Panchayat Raj institutionns funds both by the officials and elected members.
7. There were also other hurdles in the smooth functioning of PRI such as illiteracy, casteism, conservatism, factionalism, communinalism, and the entry of party politics at the panchayat Raj institutions lead to division of people on party lines. Hence there is lacking emotional integrity in the village life situation.
8. And further the Panchayati Raj institutions which was introduced in karanataka to establish socio-economic justice through peoples participation has not working upto the expectation of the people. If it wants to succeed in its Goal. The elected members and officials at all levels of Panchayats should work honestly, efficiently, in fulfilling the aspiration of the people.
9. Further, it is said that by increasing the number of local bodies administrative effeciency cannot be improved.That greater the number of local bodies the more the inefficiency in administration. On the other hand, administrative responsibility will be diluted and there would not be any concrete improvement of rural areas. In our country no rural development is possible unless the attitudes of our elected representatives ministers, and bureaucrats towards, panchayats have changed. Although ministers came from rural Areas, once They go to the capital city of karanataka they forget there background and start functions as if they do not know anything about the villages. Similarly, officials, IAS officers, not having any rural background. They rooms and visit villages to know real situation of people of villages.

If this is the type of attitudes of administrative set up at the PRI is it possible to expert any development in the near future. ******

NATURE'S GIFT TO CHEMO WORLD-TAXOL

-Dr. Shweta

Lecturer in Zoology Dept.

Godutai Arts, Commerce & Science

Womens, College, Kalaburagi

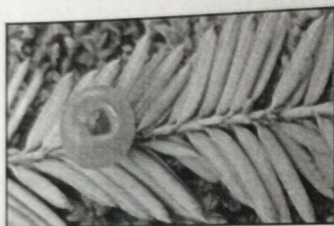

Taxol which is popularly known by its generic name paclitaxel (PTX), is a chemotherapeutic agent widely used in the treatment of specific human cancers. It is a member of the Texans family of drugs, which includes cabazitaxel and docetaxel. Since its discovery, it has been used to treat over one million patients, making it one of the most widely employed antitumoral drugs. Despite its wide use, it has certain disadvantages; one of them is the lack of sustainable and environment-friendly production based on the use of microorganisms.

HISTORY :

Under a contract to the US National Cancer Institute (NCI), a botanist named ArthurBarclay collected a sample of the bark of the Pacific Yew tree that went on to provide what is now the most highly prescribed drug for cancer that is **Taxol**. The name of the drug (**Taxol**) was derived from the Latin term (*Taxusbrevifolia*) of the Pacific yew tree. In the 1960s, Dr.Johnathan L. Hartwell (NCI) identified PTX for the first time, when a screening program was carried out by NCI and the US department of agriculture for antitumor agents in the plant kingdom. The structure of PTX was published in 1971 and was first tested in patients in 1984. Due to the immense success in trials, the demand for PTX increased rapidly and this eventually led to the depletion of tree *T.brevifolia*. Thus, the price of **Taxol** increased rapidly due to less availability of the tree. In the year 1994, the US Food and Drug Administration approved the commercial use of **Taxol** as a medicine in the treatment of breast, ovarian and lung cancer as well as Kaposi's sarcoma. Considering all these aspects, its demand has spurred a battle over the most beneficial anti-tumor domain in history.

PREPARATION AND DOSING :

Taxol is an especially versatile drug. It is clear, colourless fluid that is mixed with cremophor EL and given by infusion. A pump is necessary to infuse it properly and administered directly into the vein as it is thick and sticky. The amount of **Taxol** prescribed depends on many factors including weight, height, general health, and type of cancer.

HOW DOES TAXOL WORK ? :

The chemo drug **Taxol** is a mitotic inhibitor, mitosis is the process by which a tumor cell grows. There are microtubules present in our cells, which supply the rigid, organized components of the cytoskeleton that give shape to the cells. **Taxol** throws into disorder the microtubules by binding with them and blocking the effect of hydrolysis. This slows down the tumor cell division.

RESEARCH AND DEVELOPMENT:

There is a bright future in **Taxol** research. Researchers are looking for new and advanced ways of improving **Taxol**'s use in cancer treatment. NCI is supporting several clinical trials to analyse the effect of **Taxol** on ovarian, peritoneal, and fallopian tube cancers. Researchers are also searching for the effect of **Taxol** on other types of tumors, like head and neck, prostate, bladder, cervical, esophageal, thyroid, and uterine cancers. After **Taxol**'s success, many organizations and companies have come together to accelerate further research and create more lifesaving majestic drugs. In a combined therapy in patients with metastatic pancreatic cancer examined by the Metastatic Pancreatic Adenocarcinoma Clinical Trial (MPACT), they found that patients treated with nabpaclitaxel (a form of paclitaxel) in combination with gemcitabine lived longer than patients treated gemcitabine alone. With **Taxol**'s discovery, patients with breast and ovarian cancers have hope for treatment with better outcomes, increased life expectancy, and improved quality of life.

******

Bose-Einstein condensate (BEC) (state of matter)

Smt. Parvati Benakanalli
Physics Lecturer
Godutai Arts, Commerce & Science
Womens, College, Kalaburagi

INTRODUCTION

Bose Einstein condensate- In 1920 Indian physicist Satyendra Nath Bose had done some calculation for a 5th state of matter. Building on this calculations Albert Einstein predicted a new state of matter as the Bose Einstein condensate.

A Bose-Einstein condensate is a strange form of matter in which extremely cold atoms demonstrate collective behavior and act like a single "super atom." The Bose-Einstein condensate (BEC) is one of the five primary states of matter. In it, atoms reach such low energies that the rules of quantum mechanics dictate that they stop acting as individual atoms and behave like a single "super atom."

A Bose-Einstein condensate forms only when materials are cooled to within a hair of absolute zero. At that temperature the atoms are hardly moving relative to each other; they have almost no free energy to do so. The atoms then begin to clump together, and enter the same energy states. They become identical, from a physical point of view, and the whole group starts behaving as though it were a single atom.

Gases, liquids, solids and plasmas have been studied for decades, if not centuries, but Bose-Einstein condensates weren't created in the laboratory until the 1990s. To make a Bose-Einstein condensate, you start with a cloud of diffuse gas. Many experiments start with atoms of rubidium. Then you cool it with lasers, using the beams to take energy away from the atoms. After that, to cool them further, scientists use evaporative cooling.

Sometimes referred to as the 'fifth state of matter', a Bose-Einstein Condensate is a state of matter created when particles, called bosons, are cooled to near absolute zero (-273.15 degrees Celsius, or -460 degrees Fahrenheit).

Bose-Einstein condensate (BEC), a state of matter in which separate atoms or subatomic particles, cooled to near absolute zero (0 K, " 273.15 °C, or " 459.67 °F; K = kelvin), coalesce into a single quantum mechanical entity—that is, one that can be described by a wave function—on a near-macroscopic scale.

or

Bose-Einstein condensate (BEC) is a state of matter of a dilute gas of bosons cooled to temperatures very close to absolute zero (that is, very near 0 K or ?273.14 Â°C). Under such conditions, a large fraction of bosons occupy the lowest quantum state, at which point macroscopic quantum phenomena become apparent.

Its the 5th form of matter, it is written theory many places but it was a theory but now its not, because now we have made it, its one example is liquid helium the most famous example,its just amazingly cold too close to 0 degree Kelvin, 270°C.

Properties of bose Einstein condasate state of matter

Property	**Description**
Superfluidity	A state of zero viscosity allowing fluid to flow without energy loss
Macroscopic Wave Function	Large-scale observation of interference and diffraction
Anomalous Magnetic Response	BEC atoms repel each other when magnetized

Characteristics of A Bose Einstein Condensate (BEC) is extremely cold, existing near absolute zero temperatures. It demonstrates properties of quantum mechanics at a macroscopic level, particularly superfluidity.

The significance of Bose-Einstein condensation

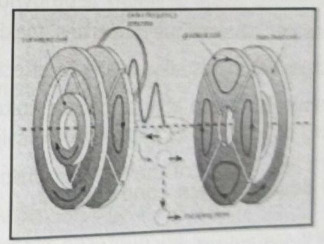

Bose-Einstein statistics dramatically increase the chances of finding more than one atom in the same state, and we can think of the matter waves in a Bose gas as "oscillating in concert". The result is Bose-Einstein condensation, a macroscopic occupation of the ground state of the gas.

For example, BECs are used in creating atom lasers. These are like light lasers, but use atoms instead of photons. This technology has applications in ultra-precise measurements and could revolutionize fields like navigation and imaging.And lightning. aurorae. the excited low-pressure gas inside neon signs and fluorescent lights. solar wind.

Application of Bose Einstein Condasate

What are the practical applications of Bose Einstein Condensate in modern technology? Bose Einstein Condensates are used in precision measurements like atomic clocks and interferometry. They are also involved in potential applications in quantum computing, quantum communications, and superfluids.Reviews are underway to apply them in nanotechnology and in creating novel materials.

Bose-Einstein statistics have numerous applications in fields such as condensed matter physics, bottom quark atomic and molecular physics, and particle physics. They are essential in understanding the behavior of Bose-Einstein condensates, superfluidity, and superconductivity.

The advantages of the Bose-Einstein condensate state of matter

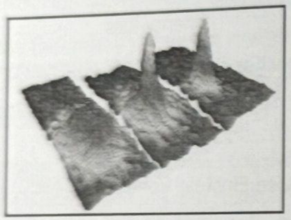

The quasi particles of spin waves, in a crystal, the magnons, are also able to undergo a Bose Einstein Condensation. The advantage of this system is that Bose Einstein Condensation can take place even at room temperature.

Bose-Einstein condensates have unique properties, making them incredibly important for understanding the quantum world. Usually, quantum effects are only observable at the level of tiny particles. However, BECs are able to demonstrate quantum phenomena on a macroscopic scale.

Disadvantages of Bose-Einstein condensates

Compared to more commonly encountered states of matter, Bose–Einstein condensates are extremely fragile. The slightest interaction with the external environment can be enough to warm them past the condensation threshold, eliminating their interesting properties and forming a normal gas..

In 2001 Cornell, Wieman, and Ketterle shared the Nobel Prize in Physics "for the achievement of Bose–Einstein condensation in dilute gases of alkali atoms, and for early fundamental studies of the properties of the condensates".

******

Chemistry in Every Day life

-Ms. Pooja Patil
Chemistry Lecturer
Godutai Arts, Commerce & Science
Womens, College, Kalaburagi

The scientific study of matters properties and behaviour is know as chemistry. Chemistry is a discipline of science concerned with the study of matter, including its structure, composition, and changes that occur when it is exposed to various situation. As a result chemistry not only investigates the qualities of matter, but also how and why it changes .

How Chemistry is Important in Everyday Life?

Chemistry is like our everyday lives unseen behind the scenes wizard, It is found in the air we breathe, a mixture of gases that chemists comprehend and control for photosynthesis in plants and oxygen for human survival.

Every time you prepare food, Chemistry is at work, changing the taste, texture and appearance of raw components to create delectable dishes.

Importance of Chemistry in Food

Chemicals are the fundamental components of everything. chemical molecules make up all food, including carbohydrates, vitamins, lipids, proteins and fibre, which are all and often desirable.

Importance of chemistry in Medicines

Medicines are chemical substances that are used to treat diseases and relieve pain. Chemistry has made significant contributions to health care. Chemistry for example ,aids in the manufacture and application of surgical materials.

Some importance drugs in chemistry.

Antiseptics are used to destroy or prevent the growth of microorganisms on the skin wounds and cuts.

Antibiotics are chemical substances produced by some microorganisms that can be uses to kill bacteria that cause infections.

Antacids are the compounds that are used to eliminate excess acid from the stomach and increase the pH to a healthy level.

Importance of Chemistry in Building and Construction

Chemical items such as bricks, cement, pipelines and other building materials all play an essential part in the quality of construction. Floor and wall tiles are constructed of heat resistant polymers that also add strength to the structure.

Importance of chemistry in Fuel

Fuels are the sole things that allows us to travel by land, sea, and air nowadays. Petrol, diesel. LPG, CNG, kerosene, oils and other fuels are all obtained through sophisticates refining procedures from harsh oil found beneath the Earth crust.

Importance of chemistry in Agriculture

Chemistry enhances a agricultural productivity and sustainability by enabling innovative solutions to feed a growing population while minimizing environmental impact .

Soil health optimization is achievable through chemistry ,analyzing and adjusting nutrient levels to ensure crops receive necessary nourishment.

Overall, chemistry is indispensable in modern agriculture, driving increased food production resource efficiency and environment stewardship.

*****

Empowering Women Through Sport

-Dr. Milind Sullada
Physical Education Director
Godutai Arts, Commerce & Science
Womens, College, Kalaburagi

Introduction

Women in the last several years have made leaps and bounds of progress in many fields such as jobs, education and sports as well. There is no doubt that if given the opportunity, women are capable of much more than just handling the household chores. In recent times, women have been competing in sports, as there are now opportunities being made available for women in that arena but even after all this, they are not portrayed in the same light as the male athletes. Many women have made their country proud. Women like PV Sindhu and Sakshi Malik have won medals in the Olympics and added to the respect and honour of the country.

There should be equality in sports that is not measured merely by their prowess in playing the sport but also by the percentage of athletes compared to the total number eligible. Women have made many great strides to prove that they can outperform in sports as well. When compared to previous times, women have come a long way but still there is a long way to go. To encourage more female athletes, increases in scholarships, salaries, recruitment, etc have to be made. They have to be treated as equals when it comes to competing in sports. For far too long, women have been underrepresented and marginalized in the world of sports. However, times are changing, and women are increasingly taking their rightful place on the field, court, and track. In this article, we'll explore the significance of women's participation in sports, the challenges they face, and the triumphs they've achieved.

Benefits of Sports for Women

Participating in sports offers numerous benefits for women, including:

- Improved physical and mental health
- Enhanced self-esteem and confidence
- Developed teamwork and leadership skills
- Increased opportunities for education and career advancement

Challenges Faced by Women in Sports

Despite the progress made, women in sports still face significant challenges, such as :

- Gender base and stereotypes
- Limited access to resources and funding
- Balancing family and career responsibilities

Initiatives and Solutions

To promote gender equality in sports, we need :

- Increased investment in women's sports programs
- More female coaches and role models
- Media coverage and representation
- Supportive policies and infrastructure

Conclusion

Women's participation in sports is a powerful tool for empowerment, social change, and personal growth. By breaking barriers and shattering stereotypes, women are reclaiming their space in the sports world. Let's continue to support and celebrate their achievements, and work towards a future where women have equal opportunities to succeed in sports.

******

Climate Change And Global warning

-Smt. Deesha Mehata
Physical Education Director
Godutai Arts, Commerce & Science
Womens, College, Kalaburagi

Though the terms global warming and climate change are often used interchangeably, they have different meanings. Climate change describes long-term shifts in Earth's weather patterns that affect temperature, humidity, wind, cloud cover, and precipitation. Global warming refers explicitly to an increase in Earth's average surface temperatures caused by human activities, primarily the burning of fossil fuels. Anthropogenic climate change refers to changes in the climate caused by human activity, particularly industrialization and agricultural practices that release pollutants into the atmosphere.

Overwhelming scientific evidence supports the existence of both global warming and climate change. Through the United Nations' (UN) Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), thousands of scientists work together to collect and analyze the latest available research related to climate change, its effects, and potential responses. In an interim update to its Sixth Assessment Report (AR6) in 2023, the IPCC estimated that global surface temperatures increased by 1.1°C (1.98°F) between the latter half of the nineteenth century and the first two decades of the twenty-first century. The IPCC has linked climate change and global warming to the increased occurrence and severity of storms, floods, droughts, and wildfires, warning that such disasters will increase further if temperatures continue to rise. The scientists' group also identifies water availability and food production as well as health and wealth being as experiencing observable, widespread, and substantial changes related to climate change. These threats have led scientists to identify global warming and climate change as a climate crisis. The IPCC recognizes human activity, particularly industrialization and certain agricultural practices that release carbon dioxide (CO_2), as the primary driver of global warming and climate change.

Despite substantial evidence and a consensus among the scientific community, a vocal minority continues to challenge the science behind climate change. These critics characterize climate change as a natural phenomenon and dispute assertions that human activity has contributed to rising global temperatures. This position may be referred to as climate denial, and those who reject the scientific consensus are considered climate deniers. Fossil fuel companies often provide financial support to politicians, media campaigns, and organizations that promote climate denial.

CAUSES OF CLIMATE CHANGE

Earth's atmosphere contains several gases that trap heat from the sun and prevent it from escaping into space. This phenomenon is known as the greenhouse effect, and the gases are called greenhouse gases (GHGs). The main GHGs in nature are carbon dioxide, methane, and nitrous oxide. Without the greenhouse effect, Earth would be too cold to support life. Over time, the amount of GHGs trapped in Earth's atmosphere has increased significantly, causing worldwide temperatures to rise.

Natural processes on Earth constantly create and destroy GHGs. For example, plant and animal matter decay produce carbon dioxide, which plants then absorb during photosynthesis. This natural cycle stabilizes atmospheric levels of carbon dioxide. Climate change scientists at the National Aeronautics and Space Administration (NASA) and other federal and international agencies recognize that natural factors, including volcanic activity and shifts in the planet's crust, continue to play a role in climate change. However, they generally agree that these factors alone do not explain the substantial rise in Earth's temperature. Natural causes of climate change are referred to as naturogenic, while causes of climate change related to human activity are called anthropogenic.

Earth's vegetation releases and absorbs over two hundred billion metric tons of carbon dioxide annually. Human activities, such as the burning of fossil fuels, add approximately seven billion metric tons per year. Climate scientists believe the cumulative effect of this additional carbon dioxide has had a dramatic impact on the atmosphere. Deforestation has also contributed to this increase by releasing carbon dioxide stored in trees and eliminating forests that would continue to absorb many tons of carbon dioxide.

Increased levels of other GHGs, such as nitrous oxide and methane, have also resulted from human activity. Several agricultural and industrial processes, such as the use of certain fertilizers in farming, produce extensive amounts nitrous oxide. Methane emissions come from fossil fuel production, landfills, and livestock. Though much smaller quantities of these gases exist in Earth's atmosphere, some scientists believe they cause more harm than carbon dioxide. Methane, for example, is about twenty-one times as potent as carbon dioxide at trapping heat. Humans have also created and released GHGs that do not occur in nature.

These include hydrofluorocarbons (HFCs), perfluorocarbons (PFCs), and sulfur hexafluoride (SF6). These gases, released during industrial processes such as aluminum production and electrical transmission, trap thousands of times more heat in the atmosphere than carbon dioxide.

*****

Teenagers & Social Media

-Mr. Prasad

Physical Education Director

Godutai Arts, Commerce & Science

Womens, College, Kalaburagi

Social media is a term for internet sites and apps that you can use to share content you've created. Social media also lets you respond to content that others post. That can include pictures, text, reactions or comments on posts by others, and links to information.

Online sharing within social media sites helps many people stay in touch with friends or connect with new ones. And that may be more important for teenagers than other age groups. Friendships help teens feel supported and play a role in forming their identities. So, it's only natural to wonder how social media use might affect teens.

Social media is a big part of daily life for lots of teenagers.

How bigg A 2022 survey of 13- to 17-year-olds offers a clue. Based on about 1,300 responses, the survey found that 35% of teens use at least one of five social media platforms more than several times a day. The five social media platforms are: YouTube, TikTok, Facebook, Instagram and Snapchat.

Social media doesn't affect all teens the same way. Use of social media is linked with healthy and unhealthy effects on mental health. These effects vary from one teenager to another. Social media effects on mental health depend on things such as:

- What a teen sees and does online.
- The amount of time spent online.
- Psychological factors, such as maturity level and any preexisting mental health conditions.
- Personal life circumstances, including cultural, social and economic factors.

Here are the general pros and cons of teen social media use, along with tips for parents.

Healthy social media

Social media lets teens create online identities, chat with others and build social networks. These networks can provide teens with support from other people who have hobbies or experiences in common. This type of support especially may help teens who:

- Lack social support offline or are lonely.

- Are going through a stressful time.
- Belong to groups that often get marginalized, such as racial minorities, those who are differently abled.
- Have long-term medical conditions.

Sometimes, social media platforms help teens:

- Express themselves.
- Connect with other teens locally and across long distances.
- Learn how other teens cope with challenging life situations and mental health conditions.
- View or take part in moderated chat forums that encourage talking openly about topics such as mental health.

Unhealthy social media

Social media use may have negative effects on some teens. It might:

- Distract from homework, exercise and family activities.
- Disrupt sleep.
- Lead to information that is biased or not correct.
- Become a means to spread rumors or share too much personal information.
- Lead some teens to form views about other people's lives or bodies that aren't realistic.
- Expose some teens to online predators, who might try to exploit or extort them.
- Expose some teens to cyber bullying, which can raise the risk of mental health conditions such as anxiety and depression.

What's more, certain content related to risk-taking, and negative posts or interactions on social media, have been linked with self-harm and rarely, death.

The risks of social media use are linked with various factors. One may be how much time teens spend on these platforms.

In a study focusing on 12- to 15-year-olds in the United States, spending three hours a day using social media was linked to a higher risk of mental health concerns. That study was based on data collected in 2013 and 2014 from more than 6,500 participants.

Another study looked at data on more than 12,000 teens in England between the ages of 13 to 16. The researchers found that using social media more than three times a day predicted poor mental health and well-being in teens.

But not all research has found a link between time spent on social media and mental health risks in teens.

How teens use social media also might determine its impact. For instance, viewing certain types of content may raise some teens' mental health risks. This could include content that depicts :

- Illegal acts.
- Self-harm or harm to other people.
- Encouragement of habits tied to eating disorders, such as purging or restrictive eating.

These types of content may be even more risky for teens who already have a mental health condition. Being exposed to discrimination, hate or cyber bullying on social media also can raise the risk of anxiety or depression.

What teens share about themselves on social media also matters.With the teenage brain, it's common to make a choice before thinking it through. So, teens might post something when they're angry or upset, and regret it later. That's known as stress posting.

*****

दलित स्त्रीवाद

-Sri Ladlemashak
Lecturer in Hindi Dept.
Godutai Arts, Commerce & Science
Womens, College, Kalaburagi

प्रस्तावना

भारतीय समाज में कई रीति-रिवाज और परंपराएं हैं। छुआछूत को एक महत्वपूर्ण प्रथा माना जाता है। इस प्रथा के कारण मानवीय मूल्यों का अवमूल्यन होता है। अस्पृश्यता के कारण मनुष्य के रूप में जीवन के नैसर्गिक अधिकार से भी वंचित कर दिया गया। भारत में छुआछूत की उत्पत्ति जाति व्यवस्था और चतुर्वर्ण व्यवस्था से हुई। शूद्र वर्ग का निर्माण चार्तुवर्ण्य प्रणाली के श्रम विभाजन से ब्राह्मण, क्षत्रिय और वैश्य के तीन वर्गों की सेवा के लिए किया गया था। प्रारंभ में वर्ग का निर्धारण योग्यता के आधार पर किया जाता था, समय के साथ वर्ग व्यवस्था जाति व्यवस्था में परिवर्तित हो गई क्योंकि वर्ग का निर्धारण जन्म के आधार पर किया जाता था। जन्म के आधार पर व्यवसायों के वितरण के फ़ार्मूले के कारण निचली जातियों को ज्ञान प्राप्त करने, व्यापार आदि करने का कोई अधिकार नहीं था।इससे जातियों के बीच आदान-प्रदान भी बंद हो गया।

मनुस्मृति जैसे ग्रंथों ने जाति व्यवस्था को औपचारिक रूप दिया। जाति का उल्लंघन करने वालों को कठोर दंड दिया गया। निचली जातियों और महिलाओं को कठोर व्यवसायों में संलग्न होने की अनुमति दी गई। इसलिए निचली जातियों के साथ अमानवीय व्यवहार किया जाने लगा और उससे छुआछूत जैसी अमानवीय प्रथाएँ उत्पन्न हुई। अछूतों पर प्रतिबंध, सार्वजनिक स्थानों पर प्रवेश पर प्रतिबंध, मंदिरों में प्रवेश पर प्रतिबंध, ज्ञान और शास्त्र का ज्ञान रखने पर प्रतिबंध, गांवों में निवास पर प्रतिबंध आदि के कारण अछूतों को शेष समाज से पूरी तरह अलग कर दिया गया। उन्हें बुनियादी सुविधाओं से भी वंचित कर दिया गया।

प्राचीन, मध्यकालीन और पूर्व प्राचीन भारतीय महिला जीवन:

१. प्राचीन काल: भारतीय नारी जीवन का इतिहास वैदिक काल से प्रारम्भ होता है। वैदिक काल में स्त्रियों का जीवन अत्यंत सम्मानजनक एवं उच्च कोटि का था। पुरुषों की तरह उन्होंने स्वतंत्र, बौद्धिक और आध्यात्मिक जीवन का आनंद लिया। उन्हें बचपन से ही शिक्षा प्रदान की जाती थी। उन्हें सामाजिक, आर्थिक, शैक्षणिक स्वतंत्रता प्राप्त थी। वे अपना जीवनसाथी स्वयं चुनने के लिए भी स्वतंत्र थे। बच्चों की तरह वे भी सार्वजनिक बैठकों और मनोरंजन कार्यक्रमों में भाग ले सकते थे। कुल मिलाकर प्राचीन काल में महिलाओं की स्थिति प्रतिष्ठित एवं महत्वपूर्ण थी।

२. मध्यकाल: मध्यकाल में महिलाओं की सामाजिक स्थिति निम्न हो गई। इस काल में उसकी वैदिक काल की स्वतंत्रता लुप्त हो गई। उसे केवल संतानोत्पत्ति के साधन के रूप में पुरुषों के संरक्षण में भोगदासी के रूप में रहना उसकी नियती थी। वह शिक्षा से वंचित थी और अधिकाधिक सामाजिक, धार्मिक बंधन उसे बांधते गये। इस काल में बाल विवाह की प्रथा आम हो गयी।

३. पूर्व प्राचीन काल:१९वीं सदी में अंग्रेजों ने भारत पर शासन करना शुरू किया। पश्चिमी शिक्षा का प्रचार शुरू हुआ और एक महान क्रांति शुरू हुई। युवासमाज सुधारकों की इस पीढ़ी ने बाल विवाह, विधवा विवाह, अज्ञानता, सती प्रथा, पर्दा प्रथा जैसी कई अनैतिक प्रथाओं का उन्मूलन किया। इससे महिलाओं की स्थिति बदल गयी। एक महिला

जो 'खूंटी से बंधा हुआ एक गूंगा जानवर' थी, इस अवधि के दौरान अपने पैरों पर खड़ी होने और बोलने में सक्षम हो गई।

दलित स्त्रीयों का जीवन :

बाल विवाह, अनमेल विवाह, पर्दा प्रथा, विधवा विवाह पर प्रतिबंध, दहेज प्रथा, सती प्रथा जैसी नवीन प्रथाओं के साथ-साथ दलित महिलाएँ जाति व्यवस्था से भी पीड़ित थीं। जाति-पाति व्यवस्था में दलित पुरुषों को जो दोयम दर्जे का जीवन सहना पड़ता था, वह न केवल दलित महिलाओं को, बल्कि दलित पितृसत्ता को भी सहना पड़ता था। उन्हें भी दबाव झेलना पड़ा। जातिगत भेदभाव, अस्पृश्यता, अपवित्रता और असमान व्यवहार भी उनके हिस्से में आया।साथ ही उसके साथ यौन शोषण किया गया। निचली जाति में रहने वाली एक दलित महिला को ऊंची जाति के पुरुषों की अपमानजनक, दमनकारी, बलात्कारी वासना का शिकार होना पड़ा। वह एक ओर ऊंची जाति के उत्पीड़न और दूसरी ओर दलित समाज और परिवार में हिंसा, अपमान, अन्याय और दुर्व्यवहार का भी शिकार बनी। इससे दलित, खेतियामजदूर, किसान महिला का जीवन सामाजिक, आर्थिक एवं पुरुष व्यवस्था से चिन्हित होता है। उच्च वर्ग की महिला का जीवन धर्मसत्ता और पितृसत्ता द्वारा दोहरे रूप से चिड्डित था। जबकि एक बहुजन-दलित महिला का जीवन धर्म, पितृसत्ता और जाति व्यवस्था द्वारा त्रि-चिड्डित देखा जा सकता है।

सवण स्त्री एवं दलित स्त्री के बीचसांस्कृतिक अंतर :

दलित और उच्च जाति की महिलाओं के बीच सांस्कृतिक अंतर उनकी प्रतिक्रियाओं और अनुभवों में असंगति पैदा करता है। एक हिंदू महिला की तरह, एक दलित महिला को घर का चूल्हा-चौका, बच्चों की देखभाल और पैसे कमाने के लिए अन्य कड़ी मेहनत करनी पड़ती थी। सवर्णजाति की महिलाओं का आत्मसम्मान उनके पुरुषों की गरिमा पर निर्भर है। वे उन दमनकारी अनुभवों के बारे में खुलकर बात नहीं कर सकती थीं जिनका उन्हें सामना करना पड़ता था। ऐसे नियमों का दलित महिलाओं पर कोई असर नहीं पड़ता क्योंकि दलित महिलाएँ अपने पतियों के प्रतिष्ठा को नहीं करतीं। उन्हें हमेशा उनका सम्मान करने की ज़रूरत नहीं है।इसलिए, दलित स्त्रीयों पर पितृसत्तात्मक विचारधारा का बोझ कम होता है। उच्च वर्ग, मध्यम वर्ग और दलित महिलाओं की सामाजिक स्थिति और दैनिक अनुभव अलग-अलग होते हैं। यदि कोई दलित महिला विधवा हो जाती थी या उसका पति उससे शादी नहीं करता था या वह उससे शादी नहीं करना चाहती थी तो वह खुशहाल पारिवारिक जीवन जीती थी या ऐसे ही रहती थी। लेकिन अगर कोई ऊंची जाति की महिला विधवा हो जाती है, तो वह जीवन भर कुरूपता की स्थिति में रहती है। उसे दोबारा शादी करने की इजाजत नहीं थी। मृत्यु के बाद ही वह उस दहलीज से बाहर निकलती थी। एक भारतीय हिंदू उच्च जाति की स्त्री को गौशाला में रहना पड़ता था, जबकि एक दलित स्त्री के रहने पर प्रतिबंध नहीं थे। एक दलित स्त्री काम या मजदूरी के लिए घर से बाहर जाती थी। इसलिए उन्हें बाहरी दुनिया के अनुभवों और ज्ञान को सीखने के बहुत सारे अवसर मिले, जबकि उच्च वर्ग की स्त्रियाँ अभी भी घर तक ही सीमित रहती हैं। इस प्रकार यदि पत्नी को दासता का जीवन भी जीना पड़े तो भी उसे कड़ी मेहनत करनी पड़ती है। हालांकि उसे अपनी सास का बोझ उठाना पड़ता है, भले ही उसे समाज के अन्याय और उत्पीड़न का शिकार होना पड़ता है, लेकिन वह उच्च जाति की महिला के सम्मान में पूरी तरह से स्वतंत्र और आत्मनिर्भर लगती है।

समाज सुधारकों द्वारा दलित एवं महिला बचाव कार्य:

महात्मा फुले: महात्मा फुले कीआन्दोलन का आधार शूद्रातिशूद्र थे। यह देश मुट्ठी भर ब्राह्मणों का है। ऊंची जाति की स्त्री शूद्रातिशूद्र? यहां ९५ प्रतिशत महिलाएं शूद्रातिशूद्र हैं। तो यह देश किसका होना चाहिए? यह सवाल

अकेले फुले ने उठाया था। फुले दलितों के पहले उद्धारकर्ता थे। जोतिराव ने भारत में स्त्रियों और शूद्रों के उद्धार का श्री गणेश किया।

गोपालबुवा वलंकर: दलित द्वाराजागरूकता बढ़ाना शुरू किया। छुआछूत और जातिवाद की उत्पत्ति ब्राह्मणों के स्वार्थ से हुई है। इस विचार को विस्तृत करने के लिए उन्होंने १८८८ में 'विटाल विद्वंसन' नामक पुस्तिका लिखी। गोपालबुवा वलंगकर दलितों में पहले सुधारक थे जिन्होंने दलितों में आत्मचेतना जागृत कर उनमें सुधार लाने का भरसक प्रयास किया।

शिवराम जानबा कांबले द्वारा : उन्होंने अछूतों के बीच अंधविश्वास, धार्मिक भोलापन कम करने, देवदासी, बाघ-मुर्गी जैसी बुरी और विनाशकारी प्रथाओं को रोकने के लिए लगातार प्रचार किया।

शाहू महाराज: उनके व्यक्तिगत प्रयासों और कोल्हापुर शासन के समर्थन के कारण अछूतों और अन्य पिछड़े समुदायों के बीच शिक्षा के प्रसार को बढ़ावा मिला। उन्होंने सर्वत्र अछूत विद्यार्थियों को एकत्र किया, उनके लिए स्कूल, हॉस्टल की व्यवस्था की। उन्होंने उन्हें सरकारी नौकरियों में लाने के लिए कड़ा संघर्ष किया। उन्होंने अपने दरबार में अछूतों को नियुक्त किया।

सयाजीराव गायकवाड़: अछूतों और पिछड़े समुदायों के लिए शिक्षा और अन्य रियायतों के मामले में सयाजीराव का काम बहुत महत्वपूर्ण और विविध स्वरूप का था। महिला शिक्षा और महिलाओं को विभिन्न सार्वजनिक और सामाजिक, सांस्कृतिक गतिविधियों में भाग लेने के अवसर प्रदान किये। बाल विवाह पर रोक, विधवा विवाह और तलाक का अधिकार देने के लिए कानून बनाया गया।

विट्ठल रामजी शिंदे :इन्होंने १९०६ में अछूतों के समग्र विकास के लिए अधिक संगठित प्रयास करने के लिए 'निराश्रित सहायकारी मंडल' नामक एक संगठन की स्थापना की। 'शिक्षा का प्रसार करने के अलावा', अछूतों को नौकरियां प्रदान करना, उनकी सामाजिक समस्याओं का समाधान करना, उनमें सार्वभौमिक धर्म, व्यक्तिगत शालीनता और नागरिकता की भावना पैदा करना आदि शामिल थे।

डॉ. बाबासाहेब अम्बेडकर : इनका नेतृत्व इन अछूत पुरुषों और महिलाओं के लिए भगवान के रहस्योद्घाटन से अधिक मूल्यवान था। 'महाबोधि' के मई-जून १९५१ अंक में उन्होंने लिखा, 'यदि हिंदू महिलाओं की दुर्गति के लिए कोई जिम्मेदार है और उनके विनाश के लिए कोई जिम्मेदार है, तो वह मनु है।' उन्होंने महिलाओं के खिलाफ़ अन्याय के खिलाफ़ लड़ाई जारी रखी। उन्होंने लगातार उसके उत्थान, उसे सम्मान और स्वतंत्रता देने की कोशिश की और इसलिए उन्होंने हिंदू कोड बिल बनाया।

ताराबाई शिंदे :ताराबाई शिंदे ने अपनी पुस्तक 'स्त्री-पुरुष स्वभाव' में दूरदर्शी और बहुत ही क्रांतिकारी विचार व्यक्त किए हैं, जिससे पता चलता है कि महिलाओं और पुरुषों में से कौन साहसी है। उन्होंने अपनी अनूठी शैली में विभिन्न स्तरों पर महिलाओं के शोषण, पुरुष संस्कृति के वर्चस्व को बनाए रखने के बर्बर रवैये पर प्रहार किया।

दलित स्त्रीवाद

१९९० के बाद, दलित स्त्रीवाद को दलित-बहुजन आंदोलन के कार्यकर्ताओं के साथ-साथ कई स्त्रीवादी विद्वानों द्वारा भारत में प्रभावी ढंग से व्यक्त किया जाने लगा।दलित स्त्रीवाद को 'दलित स्त्रीवाद', 'बहुजन स्त्रीवाद', 'दलित बहुजन स्त्रीवाद', 'फ़ुले-अम्बेडकरी स्त्रीवाद' और हाल ही में 'सत्यशोधक स्त्रीवाद' के नाम से जाना जाता है।जातिगत चेतना, जो लिंग निर्माण के मूल में है, दलित स्त्रीवाद के केंद्र में है। दलित स्त्रीवाद एक साथ जाति-विरोधी आंदोलन

की प्रकृति को बदलने का प्रयास करता है और साथ ही स्त्रीवाद को एक समग्र दलित स्त्रीवादी चेतना प्रदान करता है।

सभी महिलाएं समान रूप से पीड़ित होती हैं। एक सूत्र पर बने इस समाज को दलित स्त्रीवादियों ने चुनौती दी।दलित स्त्रियां उच्च जाति की स्त्रियों से भिन्न होती हैं। उनके रिश्ते जाति, वर्ग और लिंग और राष्ट्र द्वारा निर्धारित होते हैं।दलित स्त्रीवाद ने भारत की पदानुक्रमित विषम जाति संरचना और महिलाओं के प्रश्न के बीच संबंधों का पता लगाने की कोशिश की।उन्हें जाति व्यवस्था में बदली हुई राजनीति के जाति प्रश्न और महिला प्रश्न की जांच करने की आवश्यकता महसूस हुई।प्रचलित स्त्रीवाद के इस उदारवादी, उच्च-जातीय परिप्रेक्ष्य से परे, एक दलित स्त्रीवाद परिप्रेक्ष्य की खोज शुरू हुई।डॉ. शर्मिला रेगे का लेख 'दलित स्त्रीवादी परिप्रेक्ष्य की ओर : विविधता की अवधारणा का एक उपचार' दलित स्त्रीवाद की संकल्पना करता है। दलित स्त्रीवाद को १९९५ में गोपाल गुरु द्वारा लिखित लेख 'दलित स्त्रियाँ अलग तरह से बात करती हैं' से आकार मिला।इससे पहले भी १९९० के बाद से दलित स्त्रियों के अलग-अलग संगठनों की ओर से आंदोलन स्तर पर अलग दलित स्त्रीवाद का आयोजन किया जा रहा था।दलित स्त्रीवाद ने आंदोलन के आंतरिक और बाह्य विचार और कार्यक्रम को एक साथ बदलने और परिवर्तित करने की आवश्यकता को उजागर किया और सार्थ ने इस बात पर जोर दिया कि स्त्रियों के मुद्दे पर दृष्टिकोण मौलिक रूप से बदला जाना चाहिए।

दलित स्त्री लेखन की समीक्षा :

दलित स्त्रीवादी चेतना दलित लेखकों के साहित्य में मिलती है। दलित स्त्रियों में प्रकृति, मूल्य व्यवस्था के प्रति जागरुकता पैदा होने से पारंपरिक भूमिकाओं को अस्वीकार कर दिया गया। दलित स्त्रियों के लेखन में कुछ स्त्रीवादी विषयों का आविष्कार दिखता है जैसे लिंग के आधार पर व्यापक असमानता को चुनौती देना, महिलाओं के खिलाफ़ कानून तोड़ना, आत्मनिर्भर होना, आत्म-सम्मान की रक्षा करना, पुरुषों और महिलाओं के बीच समान संबंधों पर जोर देना।

पितृसत्तात्मक व्यवस्था का स्वरूप धर्म, जाति, वर्ग के साथ-साथ आर्थिक हितों के अनुसार भिन्न-भिन्न होता है। न ही पितृसत्ता के नियम सभी महिलाओं के लिए समान हैं। निचली जाति की महिलाएँ सबसे अधिक शोषण की शिकार होती हैं। इसका पता दलित स्त्रियों के साहित्य से लगाया जा सकता है। २००१ के बाद उर्मिला पवार के कहानी संग्रह 'सहवां बोट', फिर 'चौथी भिंत' और 'हाथचा एक' आए। उन्होंने निचली जातियों के चरित्रों की कल्पना करके जातीय यथार्थ के वर्तमान स्वरूप को उजागर किया है। 'धनाधिस्पट' कहानी में जोशी ने यह दृष्टि रची है कि जातीय यथार्थ और स्त्री जीवन के अंतर्संबंध से उत्पन्न होने वाली विचित्र दुविधा का अपरिहार्य परिणाम किस प्रकार त्रासदी में होता है। प्रज्ञा दया पवार बताती हैं कि मुंबई जैसे महानगर में रहने वाले पढ़े-लिखे, स्थापित लोगों में भी जातिगत चेतना कितनी गहरी है।'पेडीक्योर' 'त्रिधाड़ा' 'एग्जिट' 'अफ़वा खरी ठरूवी म्हणून' आदि कहानियों में देखने को मिलता है। इससे बाहर निकलने के लिए आंतरिक संघर्ष अपरिहार्य है। हमारे अंदर अभी भी जातिगत चेतना है। इसके प्रति जागरूकता ही इस संघर्ष की शुरुआत है। यह सामग्री कहानी में प्रस्तुत की गई है।

दलित कविता ने मराठी साहित्य को जो शानदार नया मोड़ दिया, वह मलिका अमरशेख की कविता में सशक्त रूप से प्रतिबिंबित हुआ है। उनका कविता संग्रह 'वाळूचा प्रियकर' किसी महिला की गुमनाम पीड़ा के बारे में मराठी में पहली कविता थी। शहरी जीवन, गरीबी, शरीर से प्रकट होने वाला हुंकार और महिलाओं के जीवन की व्यथा एक शहरी महिला के वास्तविक जीवन को दर्शाती है। दलित जीवन के अनुभवों को अभिव्यक्त करने वाली आत्मकथाओं पर नजर डालें तो 'माझी मी' यशोधरा गायकवाड़, प्रियाकला मेश्राम की 'हरवलेला डाव', उर्मीला पवार की 'आयदान',

सुशीला पेटकर की 'फफ़रफफ़ट', सुनीता अर्लीकर की 'हरकनीचे बीन्हाइ' आदिहैं। आत्मकथाओं के माध्यम से दलित समाज की स्त्री का जीवन मध्यवर्गीय अनुभव के दायरे को पार कर उसकी दर्दनाक हकीकत पाठकों के सामने आती है। इसके साथ ही महिलाओं द्वारा लिखे गए प्रज्ञा दया पवार के 'धादांत खैरलांजी', शिल्पा मुम्ब्रिसकर के 'झाडाझडती' नाटक स्त्रीवाद पर प्रकाश डालते नजर आते हैं।

निष्कर्ष

इस प्रकार, स्त्री सुधार आंदोलन के संदर्भ में दलित स्त्रीवाद के गठन को देखते हुए, उन्होंने दलित महिलाओं और उच्च जाति की महिलाओं की मुक्ति पर विचार किया। दलित स्त्रीवाद ने शिक्षा, आत्मनिर्भरता, देवदासी, मुरली प्रथा, संतान नियमन, महिला श्रमिकों, अनाथों और विधवाओं के लिए लड़ाई लड़ी। महिला प्रश्न के मामले में त्रिगुणात्मक कार्य करते हुए महिला प्रश्न को सैद्धान्तिक रूप से व्यवस्थित किया गया। उन्होंने महिला दासता को जातिगत मुद्दों से जोड़कर जाति का इलाज किया। 'अखिल भारतीय दलित महिला संघ' का गठन कर प्रत्यक्ष आन्दोलन स्थापित किये गये। अत: भारतीय स्तर पर स्त्रियों के प्रश्न, विशेषकर दलित स्त्रियों के प्रश्न पर चर्चा हुई।

ग्रंथ सूची:-

१. प्रो. कांबले, संजय कुमार - 'दलित स्त्रियांच्या मुक्तीचा प्रश्न,' डायमंड प्रकाशन, पुणे प्रथम संस्करण।
२. धोंडगे, अश्विनी - 'स्त्रीवादी समीक्षा : स्वरूप अणि उपयोजान, दिलीपराजप्रकाशन, पुणे- १९९६.
३. भोसले, नारायण 'महाराष्ट्रातील स्त्रीविषयक सुधारणावादाचे सत्ताकारण', अथर्व प्रकाशन - २०१६।
४. लांजेवार, ज्योति 'भारतीय समाज अणि स्त्री', सुगावा प्रकाशन, पुणे। प्रथम संस्करण - २००५.

-श्री. लाइलेमशाक पी. नदाफ़सहायक
प्राध्यापक, हिंदी विभाग,
गोदुताई दोड्डप्पा अप्पा कला, वाणिज्य
और विज्ञान महिला स्नातक महाविद्यालय कलबुरगी, कर्नाटक

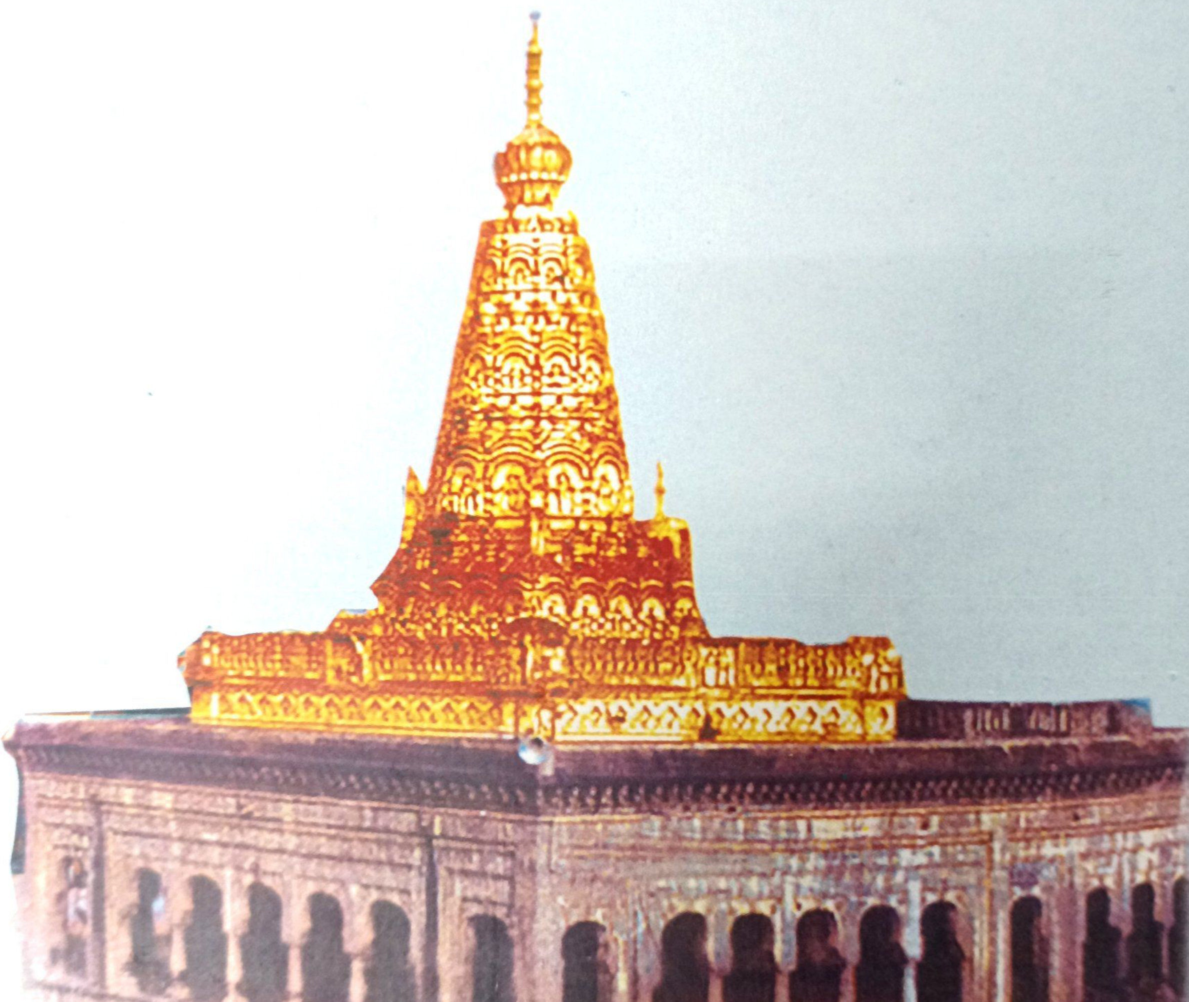

Publisher
Godutai Doddappa Appa
Arts & Commerce College for Women Kalaburagi - Karnataka - India
Ph: 084572 - www.godutaidegree.org